

II

(Muut kuin lainsäätämismenettelyssä hyväksyttävät säädökset)

PÄÄTÖKSET

KOMISSION TÄYTÄNTÖÖNPANOPÄÄTÖS,

annettu 19 päivänä maaliskuuta 2014,

Life-ohjelman vuosia 2014–2017 koskevan monivuotisen työohjelman hyväksymisestä

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

(2014/203/EU)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen,

ottaa huomioon ympäristön ja ilmastotoimien ohjelman (Life) perustamisesta ja asetuksen (EY) N:o 614/2007 kumoamisesta 11 päivänä joulukuuta 2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1293/2013 ⁽¹⁾ ja erityisesti sen 24 artiklan 1 kohdan,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Life-ohjelman täytäntöönpanon varmistamiseksi on välttämätöntä hyväksyä monivuotinen työohjelma vuosille 2014–2017.
- (2) Puitteiden luomiseksi Life-ohjelman kahden alaohjelman täytäntöönpanolle olisi vuosia 2014–2017 koskevassa monivuotisessa työohjelmassa määritettävä varojen ohjeellinen jako painopistealueiden ja rahoitustyyppien välillä, asetuksen (EU) N:o 1293/2013 liitteessä III vahvistettuja alakohtaisia painopisteitä toteuttavat hankeaiheet, hankkeiden valinnan tekniset menetelmät, avustusten myöntämisen perusteet ja ehdotuspyyntöjen suuntaa-antavat aikataulut.
- (3) Ohjelman tulosten ja vaikutusten arvioinnin helpottamiseksi vuosia 2014–2017 koskevan monivuotisen työohjelman olisi myös sisällettävä kunkin painopistealueen ja hanketyypin laadulliset ja määrälliset tulokset sekä indikaattorit ja tavoitteet kunkin painopistealueen tulosindikaattoreiden ja erityistavoitteiden mukaisesti. Ennakoarviointien perusteella komissio määrittäisi kaksi innovatiivista rahoitusvälinettä hankkeiden rahoittamisen asianmukaisiksi työkaluiksi asetuksen (EU) N:o 1293/2013 17 artiklan 4 kohdan mukaisesti.
- (4) Näitä rahoitusvälineitä olisi testattava koko monivuotisen työohjelman keston ajan sen osoittamiseksi, että niillä on huomattavat mahdollisuudet lisätä sijoittajilta luonnon monimuotoisuuden sekä ilmastomuutoksen hillitsemisen ja siihen sopeutumisen aloilla saatavaa rahoitusta. Näin puututtaisiin hankkeiden toteuttamisen nykyisiin taloudellisiin esteisiin kyseisillä aloilla.
- (5) Euroopan investointipankin (EIP) toiminnasta rahoitusvälineiden hallinnoinnissa on saatu hyviä kokemuksia, joten Life-ohjelman määrärahoilla rahoitettavan luonnonpääoman rahoitusjärjestelyn ja energiatehokkuuden yksityinen rahoitus -välineen toteuttaminen olisi annettava sen tehtäväksi. EIP:n maantieteellinen kattavuus antaa sille mahdollisuuden saavuttaa mahdolliset tuensaajat kaikkialla unionissa.
- (6) Monivuotisen työohjelman tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi ja koska asetusta (EU) N:o 1293/2013 sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2014, tätä päätöstä olisi sovellettava tämän päätöksen hyväksymispäivästä alkaen.
- (7) Tässä päätöksessä säädetyt toimenpiteet ovat asetuksen (EU) N:o 1293/2013 30 artiklalla perustetun ympäristö- ja ilmastotoimien ohjelman (Life) komitean lausunnon mukaiset,

⁽¹⁾ EUVL L 347, 20.12.2013, s. 185.

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Monivuotinen työohjelma

Hyväksytään Life-ohjelman vuosia 2014–2017 koskeva monivuotinen työohjelma sellaisena kuin se on esitetty liitteessä.

2 artikla

Unionin osallistuminen monivuotiseen työohjelmaan

Life-ohjelman vuosia 2014–2017 koskevan monivuotisen työohjelman rahoituksen enimmäismäärä on 1 796 242 000 euroa, ja sitä käytetään kyseeseen tulevien alaohjelmien ja painopistealueiden rahoittamiseen seuraavasti:

- 1) Ympäristö-alaohjelmaan 1 347 074 499 euron kokonaissumma, joka jaetaan seuraavasti:
 - a) Ympäristö ja resurssitehokkuus -painopistealueeseen 495 845 763 euroa
 - b) Luonto ja luonnon monimuotoisuus -painopistealueeseen 610 068 900 euroa
 - c) Ympäristöhallinto ja -tieto -painopistealueeseen 162 999 836 euroa
 - d) asiaankuuluviin tukimenoihin 78 160 000 euroa.
- 2) Ilmastotoimet-alaohjelmaan 449 167 501 euron kokonaissumma, joka jaetaan seuraavasti:
 - a) Ilmastomuutoksen hillitseminen -painopistealueeseen 193 559 591 euroa
 - b) Ilmastomuutokseen sopeutuminen -painopistealueeseen 190 389 591 euroa
 - c) Ilmastohallinto ja -tieto -painopistealueeseen 47 588 319 euroa
 - d) asiaankuuluviin tukimenoihin 17 630 000 euroa.

3 artikla

Rahoitusvälineet

- 1) Seuraaviin liitteessä mainittuihin rahoitusvälineisiin maksetaan rahoitusosuuksia asetuksen (EU) N:o 1293/2012 17 artiklan 1 kohdan mukaisesti:
 - a) Energiatehokkuusvälineen yksityinen rahoitus
 - b) Luonnonpääoman rahoitusjärjestely
- 2) Energiatehokkuuden yksityinen rahoitus -välineeseen ja luonnonpääoman rahoitusjärjestelyyn maksettavien rahoitusosuuksien täytäntöön paneminen annetaan Euroopan investointipankin tehtäväksi.

4 artikla

Voimaantulo

Tämä päätös tulee voimaan seuraavana päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Sitä sovelletaan 19 päivästä maaliskuuta 2014 alkaen.

Tehty Brysselissä 19 päivänä maaliskuuta 2014.

Komission puolesta
Puheenjohtaja
José Manuel BARROSO

LIITE

LIFE-OHJELMAN MONIVUOTINEN TYÖOHJELMA VUOSILLE 2014–2017

1. JOHDANTO

Asetuksen (EU) N:o 1293/2013 (jäljempänä 'Life-asetus') 3 artiklan mukaan Life-ohjelman yleisenä tavoitteena on

- edistää siirtymistä kohti resurssitehokasta, vain vähän hiilidioksidipäästöjä aiheuttavaa ja ilmastomuutoksen kestävää taloutta, ympäristön laadun suojelua ja parantamista sekä luonnon monimuotoisuuden vähenemisen pysäyttämistä ja tämän suuntauksen kääntämistä, mukaan lukien Natura 2000 -verkoston tukeminen ja ekosysteemien köyhtymisen torjuminen,
- parantaa unionin ympäristö- ja ilmastoalan politiikan ja lainsäädännön valmistelua, täytäntöönpanoa ja valvontaa sekä käynnistää ja edistää ympäristö- ja ilmastotavoitteiden valtavirtaistamista ja sisällyttämistä unionin muihin politiikanaloihin ja julkisen ja yksityisen sektorin käytäntöihin, myös lisäämällä niiden valmiuksia,
- tukea paremmin ympäristö- ja ilmastohallintoa kaikilla tasoilla, myös kansalaisyhteiskunnan, valtiosta riippumattomien järjestöjen ja paikallisten toimijoiden aktiivisemman osallistumisen kautta; sekä
- tukea seitsemännen ympäristöä koskevan toimintaohjelman täytäntöönpanoa.

Life-ohjelmaa hallinnoivat komission yksiköt itse tai toimeenpanovirasto, jolle tämä tehtävä on delegoitu suoraa hallinnointia varten. Toimeenpanovirasto toimii komission päätöksen C(2013) 9414 mukaisen delegoinnin rajoissa ja komission yksiköiden valvonnassa. Kokonaisvastuu ohjelmasta on komissiolla. Komission yksiköiden ja/tai toimeenpanoviraston työn tukemiseksi voidaan palkata ulkopuolisia asiantuntijoita.

Edellä mainittujen yleisten tavoitteiden mukaisesti tämä monivuotinen työohjelma on hyväksytty Life-asetuksen 24 artiklan 1 kohdan mukaisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston antaman asetuksen (EU) N:o 182/2011⁽¹⁾ 5 artiklassa säädetyn tarkastelumenettelyn mukaisella ja Life-asetuksen 30 artiklassa mainitulla täytäntöönpanosäädöksellä.

Life-asetuksen johdanto-osan 5, 11 ja 13 kappaleessa ja 8 artiklassa vahvistetun periaatteen, joka koskee täydentävyyttä muiden unionin rahoitusohjelmien kanssa, mukaisesti monivuotisen työohjelman täytäntöönpanolla taataan erityisten toimenpiteiden avulla johdonmukaisuus ja synergiaedut ja vältetään mahdollisimman pitkälti päällekkäisyys muiden unionin politiikkojen ja rahoitusvälineiden kanssa. Erityisesti tämä koskee Horisontti 2020 -ohjelmaa⁽²⁾, unionin tutkimus- ja innovointiohjelmaa vuosille 2014–2020, ja sen työohjelmia⁽³⁾. Tavoite saavutetaan lähinnä erityyppisten hankkeiden tukikelpoisuusvaatimusten ja ehdotuspyyntöihin liitettävien hakuohjeiden suuntaviivojen avulla. Päällekkäinen rahoitus vältetään valintavaiheen vertailuilla ja jälkikätestarkastuksilla. Life-ohjelmasta ei rahoiteta tutkimukseen eikä suurten infrastruktuurien rakentamiseen keskittyviä hankkeita.

Monivuotisen työohjelman rakenne noudattaa Life-asetuksen 24 artiklan 2 kohdassa vahvistettua rakennetta, ja siinä käsitellään Ympäristö- ja ilmastotoimet-alaohjelmia erikseen vain tarvittaessa.

⁽¹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 182/2011, annettu 16 päivänä helmikuuta 2011, yleisistä säännöistä ja periaatteista, joiden mukaisesti jäsenvaltiot valvovat komission täytäntöönpanovallan käyttöä (EUVL L 55, 28.2.2011, s. 13).

⁽²⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1290/2013, annettu 11 päivänä joulukuuta 2013, tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelman Horisontti 2020 (2014–2020) osallistumista ja tulosten levittämistä koskevista säännöistä ja asetuksen (EY) N:o 1906/2006 kumoamisesta (EUVL L 347, 20.12.2013, s. 81).

⁽³⁾ Horisontti 2020 -puiteohjelman ensimmäinen työohjelma kattaa vuodet 2014–2015. Horisontti 2020 -puiteohjelma keskittyy kolmeen painopistealueeseen: korkeatasoisen tieteen tuottamiseen unionin maailmanluokan huippuosaamisen lujittamiseksi, teollisuuden johtoaseman edistämiseen yritysten, myös mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten, ja innovoinnin tukemiseksi sekä yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemiseen, jotta voidaan vastata suoraan Eurooppa 2020 -strategiassa määriteltyihin haasteisiin tukemalla toimia, jotka kattavat koko ketjun tutkimuksesta markkinoille. Horisontti 2020 -puiteohjelmassa ympäristö- ja ilmastotoimiin liittyvää tutkimusta ja innovointia toteutetaan toimien ja yhteistyömahdollisuuksien avulla, erityisesti yhteiskunnallisen haasteen "Ilmastotoimet, ympäristö, resurssitehokkuus ja raaka-aineet" merkeissä. Tässä yhteydessä ympäristötutkimuksen ja -innovoinnin tarkoituksena on saavuttaa resursseja ja vettä tehokkaasti käytävä ja ilmastomuutosta kestävä talous ja yhteiskunta. Viiteasiakirjoihin voi tutustua osoitteessa http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/funding/reference_docs.html#h2020-work-programmes-2014-15-main-wp. Erityisesti mainittakoon yhteiskunnalliseen haasteeseen "Ilmastotoimet, ympäristö, resurssitehokkuus ja raaka-aineet" liittyvä työohjelma.

Työohjelma kattaa ajanjakson 1.1.2014–31.12.2017.

1.1 Ympäristö-alaohjelma

Ympäristö-alaohjelma kattaa **painopistealueet** Ympäristö ja resurssitehokkuus, Luonto ja luonnon monimuotoisuus sekä Ympäristöhallinto ja -tieto (Life-asetuksen 9–12 artikla). Jokainen painopistealue kattaa useita **alakohtaisia painopisteitä**, jotka on luetteloitu Life-asetuksen liitteessä III. Tässä monivuotisessa työohjelmassa määritetään lisäksi **hankeaiheita**, joiden kautta alakohtaiset painopisteet pannaan täytäntöön.

1.2 Ilmastotoimet-alaohjelma

Ilmastotoimet-alaohjelma tarjoaa uuden ja ainutlaatuisen tilaisuuden tukea EU:n ilmastopolitiikan täytäntöönpanoa. Yleisesti ottaen se auttaa käynnistämään siirtymistä kohti vähän hiilidioksidipäästöjä aiheuttavaa ja ilmastomuutoksen kestävää taloutta EU:ssa. Tämä tukee strategisesti vuoden 2020 ilmasto- ja energiapaketin sekä ilmastomuutokseen sopeutumista koskevan EU:n strategian täytäntöönpanoa. Lisäksi alaohjelma auttaa valmistamaan EU:ta vuoteen 2030 mennessä ilmeneviin, ilmastotoimiin liittyviin haasteisiin. Sen pitäisi myös tukea parempaa ilmastohallintoa kaikilla tasoilla, myös kansalaisyhteiskunnan, valtiosta riippumattomien järjestöjen ja paikallisten toimijoiden aktiivisemmän osallistumisen kautta.

2. VAROJEN JAKAMINEN PAINOPISTEALUEIDEN VÄLILLÄ JA ERI RAHOITUSTYYPPIEN VÄLILLÄ – 24 ARTIKLAN 2 KOHDAN A ALAKOHTA

Life-asetuksen 4 artiklan mukaan **Life-ohjelman kokonaismääräraha ajanjaksolle 2014–2020** on 3 456 655 000 euroa, josta 75 prosenttia osoitetaan Ympäristö-alaohjelmalle (2 592 491 250 euroa) ja 25 prosenttia Ilmastotoimet-alaohjelmalle (864 163 750 euroa). Life-asetuksessa määritetään myös vähimmäisprosenttiosuus, joka kokonaistalousarviosta varataan **hankkeille** (81 prosenttia, Life-asetuksen 17 artiklan 4 kohta), ja enimmäisprosenttiosuus, joka talousarvion määrärahoista osoitetaan hankkeisiin, joita tuetaan toiminta-avustuksilla, joita voidaan osoittaa **integroituihin hankkeisiin** (30 prosenttia).

Hankkeet rahoitetaan **toiminta-avustuksilla** tai tarvittaessa **rahoitusvälineistä** (Life-asetuksen 17 artiklan 4 kohta). Monivuotisessa työohjelmassa määritetään kuhunkin **painopistealueeseen ja rahoitustyyppiin** osoitettavat summat.

Kokonaismäärärahat rahoitustyypeittäin molempien alaohjelmien osalta

Vuosien 2014–2017 talousarvio	miljoonaa euroa
Toiminta-avustukset (action grants)	1 317,9
Toiminta-avustukset (operating grants)	38,6
Rahoitusvälineet	140,0
Julkiset hankinnat	204,0
Tukimenot (tekninen ja hallinnollinen apu)	95,8
Kaikki yhteensä	1 796,3

Kokonaismäärärahat painopistealueittain

Painopistealueet	Ympäristö ja resurssitehokkuus	Luonto ja luonnon monimuotoisuus	Ympäristöhallinto ja -tieto	Ilmastomuutoksen hillitseminen	Ilmastomuutokseen sopeutuminen	Ilmastohallinto ja -tieto
Yhteensä aluetta kohti (miljoonaa euroa)	495,85	610,07	163,00	193,56	190,39	47,59
Välisumma	1 700,5					
Tukimenot (tekninen ja hallinnollinen apu)	95,79					
Kaikki yhteensä	1 796,3					

Painopistealue- ja rahoitustyyppikohtaiset määrärahat ovat luonteeltaan ohjeellisia. Toiminta-avustusten kohdalla lopullinen määräraha riippuu kuhunkin painopistealueeseen kuuluvien, rahoitettavaksi soveltuvien hanke-ehdotusten todellisesta lukumäärästä. Rahoitusvälineiden talousarviomäärärahoja ja niiden jakautumista välineiden välillä voidaan mukauttaa Life-ohjelman aikana todellisen käyttöasteen mukaan. Life-asetuksessa määritettyjen kynnysarvojen puitteissa painopistealueiden välillä uudelleen kohdennettavat määrärahat saavat olla enintään 5 prosenttia kyseisten painopistealueiden kokonaismäärärahoista.

2.1 Ympäristö-alaohjelma

Tämän monivuotisen työohjelman soveltamisajalle Ympäristö-alaohjelmaan on osoitettu 1 347 miljoonan euron budjetti.

Toiminta-avustuksilla tuettuihin hankkeisiin kohdennetuista talousarviomäärärahoista vähintään 55 prosenttia osoitetaan hankkeisiin, joilla tuetaan luonnon ja luonnon monimuotoisuuden suojelua. Näihin kuuluu myös aiheeseen liittyviä tiedotus- ja hallintohankkeita (Life-asetuksen 9 artiklan 3 kohta) sekä teknisen tuen ja valmisteluhankkeita. Loput hankkeisiin kohdennetuista talousarviomäärärahoista osoitetaan painopistealueeseen Ympäristö ja resurssitehokkuus kuuluviin hankkeisiin. Näihin kuuluu myös aiheeseen liittyviä tiedotus- ja hallintohankkeita sekä teknisen tuen ja valmisteluhankkeita.

Painopistealueisiin osoitettavat määrärahat ovat luonteeltaan ohjeellisia. Ne riippuvat kuhunkin painopistealueeseen kuuluvien toiminta-avustusehdotusten todellisesta lukumäärästä ja kuhunkin rahoitusvälineeseen liittyvästä markkinoiden vastaanottokyvystä.

Määrärahat rahoitustyypeittäin Ympäristö-alaohjelman osalta

Vuosien 2014–2017 talousarvio	miljoonaa euroa
Toiminta-avustukset (*)	
— Valmiuksien kehittämishankkeet	11,25
— Teknisen tuen hankkeet	2,9
— Muut toiminta-avustukset (**)	1 053,8
Rahoitusväline (***)	
Luonnonpääoman rahoitusjärjestely (Natural Capital Financing Facility, NCF) (****)	30,0
Toiminta-avustukset	30,0
Julkiset hankinnat	141,0
Tukimenot (tekninen ja hallinnollinen apu)	78,2
Kaikki yhteensä	1 347,1

(*) Toiminta-avustuksilla tuettuihin hankkeisiin kohdennetuista talousarviomäärärahoista 30 prosenttia osoitetaan integroituihin hankkeisiin. Integroituja hankkeita koskevien ehdotusten todellisen lukumäärän mukaan käyttämättömät resurssit käytetään muihin toiminta-avustuksilla rahoitettaviin hankkeisiin.

(**) Tästä summasta käytetään enintään 1 prosentin ohjeellinen summa valmisteluhankkeisiin.

(***) Rahoitusvälineiden toteuttamiseen liittyvät hallinnointikulut saavat olla enintään 7 prosenttia rahoitusvälineiden kokonaismäärärahoista.

(****) Tähän sisältyy viiden miljoonan euron määräraha asiantuntijoiden käyttöön liittyvälle tukivälineelle (Expert Support Facility)

2.2 Ilmastotoimet-alaohjelma

Tämän monivuotisen työohjelman osalta Ilmastotoimet-alaohjelman talousarvio on 449,2 miljoonaa euroa. Määrärahojen osoittaminen painopistealueisiin on luonteeltaan ohjeellista. Se riippuu kuhunkin painopistealueeseen kuuluvien toiminta-avustusehdotusten todellisesta lukumäärästä ja kuhunkin rahoitusvälineeseen liittyvästä markkinoiden vastaanottokyvystä.

Määrärahat rahoitustyypeittäin Ilmastotoimet-alaohjelman osalta

Vuosien 2014–2017 talousarvio	miljoonaa euroa
Toiminta-avustukset (*)	
Valmiuksien kehittämishankkeet – Toiminta-avustukset	3,75
Teknisen tuen hankkeet – Toiminta-avustukset	2,4
Muut toiminta-avustukset	253,81
Rahoitusvälineet (**)	
Energiatehokkuuden yksityinen rahoitus -väline (PF4EE) Rahoitusväline	80,0
Luonnonpääoman rahoitusjärjestely (***) (Natural Capital Financing Facility, NCFF) Rahoitusväline	30,0
Toiminta-avustukset	8,6
Julkiset hankinnat	63,0
Tukimenot (tekninen ja hallinnollinen apu)	17,6
Kaikki yhteensä	449,2

(*) Toiminta-avustuksilla tuettuihin hankkeisiin kohdennetuista talousarviomäärärahoista 30 prosenttia osoitetaan integroituihin hankkeisiin. Integroituja hankkeita koskevien ehdotusten todellisen lukumäärän mukaan käyttämättömät resurssit käytetään muihin toiminta-avustuksilla rahoitettaviin hankkeisiin.

(**) Rahoitusvälineiden toteuttamiseen liittyvät hallinnointikulut saavat olla enintään 7 prosenttia rahoitusvälineiden kokonaismäärärahoista.

(***) Tähän sisältyy viiden miljoonan euron määräraha asiantuntijoiden käyttöön liittyvälle tukivälineelle (Expert Support Facility)

3. LIITTEESSÄ III VAHVISTETTUA YMPÄRISTÖ-ALAOHJELMAN ALAKOHTAISIA PAINOPISTEITÄ TOTEUTTAVAT HANKEAIHEET (LIFE-ASETUKSEN 24 ARTIKLAN 2 KOHDAN b ALAKOHTA)

Life-asetuksen johdanto-osan 36 kappaleen mukaisesti monivuotinen työohjelma sisältää luettelon, joka ei ole tyhjentävä, alakohtaisia painopisteitä toteuttavista hankeaiheista. Toimet keskitetään Ympäristö-alaohjelman konkreettisiin ympäristöpoliittisiin painopisteisiin ja toiminta-alueisiin. Tämän luettelon vahvistaminen työohjelman kattamaksi ajaksi takaa sekä Life-ohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavan jouston että tarvittavan vakauden, jotta mahdolliset hakijat voivat suunnitella, laatia ja toimittaa ehdotuksia. Life-asetuksen johdanto-osan 22 kappaleen mukaisesti komission olisi unionille Ympäristö-alaohjelman hankkeista saatavaa lisäarvoa arvioidessaan kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, miten hankkeet edistävät hankeaiheiden kautta täytäntöönpanut alakohtaisia painopisteitä. Näin ollen hankeaiheet ovat työkalu lisäpisteiden antamiseksi hankkeille, jotka koskevat strategisesti tärkeitä politiikanaloja ja joista unioni saa suurta lisäarvoa. Samalla komission on kuitenkin pysyttävä avoimena muita aloja koskeville hyvin perustelluille ehdotuksille ja uusien ideoiden hyödyntämiselle uusiin haasteisiin vastaamiseksi.

Hankeaiheita ei sovelleta hanketyyppeihin, jotka jo luonteensa vuoksi ja/tai siksi, että niiden yksityiskohtainen sisältö on kuvailtu yksityiskohtaisesti asetuksessa ja monivuotisessa työohjelmassa, on rajattu tiettyihin aiheisiin (esimerkiksi valmiuksien kehittämisen ja teknisen avun hankkeet, valmisteluhankkeet, integroidut hankkeet ja muut tilapäisesti, yksityiskohtaisesti määritellyt hankkeet).

Lainsäädäntövallan käyttäjät päättivät, että vähintään 55 prosenttia toiminta-avustuksilla tuettaviin hankkeisiin kohdennetuista määrärahoista varataan hankkeisiin, joilla tuetaan luonnon ja luonnon monimuotoisuuden suojelua. Selvä painopiste asetetaan Natura 2000 -verkostoon todeten, että asianmukaisen rahoituksen takaaminen verkostolle on erityisen kiireellistä ja että luontotyyppidirektiivin 8 artiklassa säädetään oikeudellisesta yhteisrahoitusvelvoitteesta. Tämä Life+-asetukseen verrattuna lisääntynyt määrärahojen sitominen tiettyihin hankkeisiin rajoittaa muihin alakohtaisiin painopisteisiin Ympäristö-alaohjelmassa liittyviin hankkeisiin käytettävissä olevia määrärahoja. Näin ollen tämä on yksi syy lisä keskitettyä varojen käyttö paremmin näille aloille.

On kuitenkin pantava merkille, ettei tähän luetteloon kuulumattomia aiheita koskevien hankkeiden rahoittaminen ole poissuljettua. Laadukkaille hankkeille, jotka täyttävät sovellettavat tukikelpoisuus- ja valintavaatimukset, voidaan myös myöntää rahoitusta.

3.1 Painopistealue Ympäristö ja resurssitehokkuus

Life-asetuksen 10 artiklan a kohdan mukaan tätä painopistealuetta vastaavien hankeaiheiden ja niihin liittyvien Life-asetuksen liitteessä III lueteltujen alakohtaisten painopisteiden erityistavoitteina on ”**kehittää, testata ja esitellä ympäristöhaasteita varten sellaisia menettelytapoja tai hallintotapoja, parhaita käytäntöjä ja ratkaisuja**, mukaan lukien innovatiivisten teknologioiden kehittäminen ja esitteleminen, jotka soveltuvat toistettaviksi, siirrettäviksi tai valtavirtaistettaviksi, ottaen myös huomioon ympäristön ja terveyden välisen yhteyden, ja jotka tukevat resurssitehokkuuteen liittyvää politiikkaa ja lainsäädäntöä, myös etenemissuunnitelmaa kohti resurssitehokasta Eurooppaa”. Näin ollen kaikkien tähän painopistealueeseen kuuluvien hankkeiden on oltava Life-asetuksen 18 artiklan a ja b kohdassa tarkoitettuja pilotti- tai demonstroitihankkeita, joissa ei kuitenkaan keskitytä tutkimukseen. Tähän painopistealueeseen kuuluvien ja johonkin alla luetelluista hankeaiheista liittyvien demonstroitihankkeiden kohdalla etusija annetaan hankkeille, joissa otetaan käyttöön, testataan, arvioidaan ja levitetään toimia, menetelmiä tai menettelytapoja, jotka ovat **uusia tai tuntemattomia kaikkialla unionissa**.

Life-asetuksen liite III

a) Vettä ja meriympäristöä koskevat alakohtaiset painopisteet: toimenpiteet, joilla pannaan täytäntöön vettä koskevat erityistavoitteet, jotka sisältyvät etenemissuunnitelmaan kohti resurssitehokasta Eurooppaa ja seitsemänteen ympäristöä koskevaan toimintaohjelmaan, ja erityisesti

- i) integroidut toimintatavat, joilla pannaan täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/60/EY ⁽¹⁾;
- ii) toimenpiteet, joilla pannaan täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2007/60/EY ⁽²⁾;
- iii) toimenpiteet, joilla pannaan täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/56/EY ⁽³⁾ meriympäristön hyvän tilan saavuttamiseksi;
- iv) toimenpiteet, joilla varmistetaan vesivarojen turvallinen ja tehokas käyttö, parannetaan määrällistä vesihuoltoa, säilytetään veden laadun korkea taso ja torjutaan vesivarojen väärinkäyttöä ja huonontumista.

Veden laadun, tulvien ja kuivuuden hallinnan käsitteleminen kustannustehokkaasti on suuri haaste EU:ssa. Vesialan haasteisiin ja mahdollisuuksiin reagoiminen edellyttää useilta toimijoilta kokonaisvaltaista lähestymistapaa. Vesipuidedirektiivin, tulvadirektiivin ja vesialan eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden painopisteiden täytäntöönpanon mukaisesti hankkeissa on keskityttävä sellaisten toimien kehittämiseen ja erityisesti toteuttamiseen, jotka voivat auttaa jäsenvaltioita siirtymään aidosti yhdenmukaiseen vesivarojen hoitoon ja edistää näin tarvittaessa ekosysteemeihin perustuvia lähestymistapoja. Meristrategiadirektiivin täytäntöön panemiseksi toteutettavien toimien yhteydessä on painotettava erityisesti vasta ilmeneviä paineita ja vaikutuksia sekä paremmin yhdenmukaisen rannikkoalueiden hoidon ja merten aluesuunnittelun edistämistä. Vesialan osalta voidaan todeta, että vesipalvelujen tuottamisen (juomaveden tuotannon tai jäteveden käsittelyn) takaamiseen käytettävät teknologiat ja prosessit alkavat olla huippuunsa kehittyneitä. Vesialan eurooppalaisen innovaatiokumppanuuden painopistealueiden mukaisesti tämänhetkinen haaste on kaksitahoinen: i) asianmukaisen täytäntöönpanon varmistaminen tavalla, joka tuo kustannustehokkaita, resurssitehokkaita ja lainsäädännön mukaisia tuloksia, ja ii) sen varmistaminen, että alalla ilmeneviä ongelmia pystytään käsittelemään.

Näin ollen etusijalle asetetaan seuraavanlaiset hankkeet:

Vesi, tulvat ja kuivuus – liite III, A osan a kohdan i ja ii alakohta

1. Sellaisten **luonnollisten vedenpidätystoimien** suunnittelu ja toteutus kaupunki- ja maaseutualueilla, jotka lisäävät imeytymistä ja veden varastoitumista ja poistavat epäpuhtauksia luonnollisten tai luonnonmukaisten prosessien avulla ja edistävät siten vesipuidedirektiivin ja tulvadirektiivin tavoitteiden saavuttamista ja kuivuuden hallintaa veden niukkuudesta kärsivillä alueilla.

⁽¹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/60/EY, annettu 23 päivänä lokakuuta 2000, yhteisön vesipolitiikan puitteista (EYVL L 327, 22.12.2000, s. 1).

⁽²⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2007/60/EY, annettu 23 päivänä lokakuuta 2007, tulvariskien arvioinnista ja hallinnasta (EUVL L 288, 6.11.2007, s. 27).

⁽³⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/56/EY, annettu 17 päivänä kesäkuuta 2008, yhteisön meriympäristöpolitiikan puitteista (meristrategiadirektiivi) (EUVL L 164, 25.6.2008, s. 19).

2. Hankkeet, joissa edistetään **tulva- ja kuivuusriskien hallintaa** a) ääri-ilmiöiden ehkäisemisellä ja suojelutökaluilla, joilla tuetaan politiikkaa, maankäytön suunnittelua ja hätätilanteiden hallintaa ja b) yhdenmetyllä riskinarvioinnilla ja -hallinnalla, joka perustuu sietokykyyn ja yhteiskunnalliseen haavoittuvuuteen sekä sosiaalisen hyväksyttävyyden varmistamiseen.
3. Hankkeet, joissa edistetään vesipuitedirektiivin tavoitteiden saavuttamista **puuttumalla** vesipiirien hoitosuunnitelmissa määriteltyihin ja maankäytöstä tai jokikäytöstä johtuviin **hydromorfologisiin paineisiin**.
4. Hankkeet, joissa käsitellään ihmisen toiminnasta ja maataloudesta peräisin olevien **ravinteiden** ja orgaanisten epäpuhtauksien **yhdenmetyllä hallintaa** tavalla, joka selventää vesipiirien tai valuma-alueiden tasolla tarvittavia toimenpiteitä, jotta voidaan saavuttaa vesipuitedirektiivin ja meristrategiadirektiivin vaatimukset, mukaan lukien yhdyskuntajätevesien käsittelystä annetun direktiivin, nitraattidirektiivin, uimavesidirektiivin ja pohjavesidirektiivin vaatimukset.
5. Hankkeet, joissa käsitellään **kemiallisten epäpuhtauksien** aiheuttamia paineita vesiympäristössä ja joiden tarkoitus on vähentää prioriteettiaineiden päästöjä niiden lähteellä käyttämällä asianmukaisia korvaavia aineita tai vaihtoehtoisia teknologioita.
6. Hankkeet, joissa **palautetaan luonnontilaan** jokien, järvien, joensuiden ja rannikkojen **morfologiaa** ja/tai **luodaan uudelleen niihin liittyviä luontotyyppisiä**, muun muassa tulvatasankoja ja marskimaita, vesipuitedirektiivin ja tulva-direktiivin tavoitteiden saavuttamiseksi.
7. Hankkeita, joissa toteutetaan **vettä säästäviä toimenpiteitä** vesistöihin kohdistuvien määrällisten ja laadullisten paineiden vähentämiseksi vesistressistä kärsivillä alueilla **vesitalousmallien pohjalta**.

Meri- ja rannikkoalueiden hoito – liite III, A osan a kohdan iii alakohhta

1. Hankkeet, joissa kehitetään työkaluja, teknologioita ja käytäntöjä meriympäristöön liittyvän taloudellisen toiminnan **kestävyyden** takaamiseksi muun muassa, tarvittaessa, **vähentämällä taloudellisen toiminnan meriympäristöön kohdistuvaa painetta** ja meriluonnonvarojen kestävyden ottamiseksi huomioon kaikilla meritalouden sektoreilla niin, että keskitytään vedenalaiseen meluun, merenpohjan fyysiseen häirintään sekä syvänmeren kaivostoiminnan ja vesiviljelyn vaikutuksiin. Hankkeiden odotetaan sisältävän hoitosuunnitelmat, jotka vähentävät taloudellisen toiminnan ympäristövaikutuksia.
2. Hankkeet, joiden on tarkoitus ehkäistä ja vähentää **merien roskaantumista tai mikrobikontaminantteja** ja joissa puututaan roskien ja mikrobikontaminanttien lähteisiin.
3. Hankkeet, jotka lisäävät **synergiaetuja yhdenmetyllä rannikkoalueiden hoidon ja merten aluesuunnittelun välillä**, osoittavat yhdenmetyllä rannikkoalueiden hoidon ja merten aluesuunnittelun koordinoimisen lisäarvon uusissa mereen liittyvissä yhteyksissä, tukevat merialuestrategioiden konkreettista täytäntöönpanoa, unionin lainsäädännön täytäntöönpano mukaan lukien, tai yhdistävät yhdenmetyllä rannikkoalueiden hoidon ja merten aluesuunnittelun suojeltujen merialueiden tai Natura 2000 -alueiden nimeämiseen ja hoitoon liittyviin menettelyihin.

Vesiala – liite III, A osan a kohdan iv alakohhta

1. Hankkeet, joiden on tarkoitus kehittää **teknologioita juomavesijärjestelmiä ja yhdyskuntajätevesien käsittelyjärjestelmiä varten** käyttämällä resurssitehokkaita prosesseja vesipalvelujen tuottamisessa (esimerkiksi energiankulutuksen vähentämiseksi vedenkäsittelyn ja vesivarojen hoidon yhteydessä ja veden hävikin vähentämiseksi) sekä toimipaikalla sovellettavia menettelyjä ja valvontaprosesseja jäteveden käsittelyn poistovesien osana syntyvien epäpuhtaus- ja patogeenipäästöjen pienentämiseksi tai eliminoimiseksi.
2. Hankkeet, joissa pannaan täytäntöön työkaluja (esimerkiksi suunnittelua, hajautettuja järjestelmiä, riskin arviointiin perustuvia toimintatapoja) sellaisten **vesipalvelujen** tehokkaan **tuottamisen** varmistamiseksi **harvaanasuilla alueilla**, jotka noudattavat juomavesidirektiiviä ja yhdyskuntajätevesien käsittelystä annettua direktiiviä.
3. Hankkeet, joissa haetaan kierrätettyyn / kertaalleen hyödynnettyyn veteen liittyviä tehokkaampia ja vaikuttavampia, innovatiivisia ratkaisuja ja/tai käsittelyvaihtoehtoja sekä kehitetään ja demonstroidaan
 - (vaihtoehtoisen) vesihuollon, jäteveden käsittelyn sekä vesivarojen uudelleenkäytön ja talteenoton innovatiivisia konsepteja,
 - jäteveden käsittelyjärjestelmään joutuvien epäpuhtaus- ja patogeenipäästöjen torjumiseen niiden lähteellä liittyviä menetelmiä ja kustannustehokkaita toimipaikalla käytettäviä teknologioita,

- vedenkäsittelyn innovaatiokeskittymiä alueilla, joilla tällä hetkellä ei ole asianmukaista viemärintiä eikä jäteveden käsittelyjärjestelmiä, soveltaen älykkäitä teknologioita ja hajautettuja järjestelmiä ja painottaen vaihtoehtoisia veden lähteitä,
- järjestelmällisiä toimintatapoja veden, energian ja luonnonvarojen hävikin välttämiseksi teollisessa tuotannossa ja vesi- ja jätevesi-infrastruktuurissa.

Life-asetuksen liite III

b) Jätettä koskevat alakohtaiset painopisteet: toimenpiteet, joilla pannaan täytäntöön jätettä koskevat erityistavoitteet, jotka sisältyvät etenemissuunnitelmaan kohti resurssitehokasta Eurooppaa ja seitsemänteen ympäristöä koskevaan toimintaohjelmaan, ja erityisesti

- i) integroidut toimintatavat jätehuoltosuunnitelmien ja -ohjelmien täytäntöönpanemiseksi;
- ii) toimenpiteet unionin jätelainsäädännön täytäntöönpanemiseksi ja kehittämiseksi kiinnittäen erityistä huomiota unionin jätehierarkian ensimmäisiin vaiheisiin (jätteen syntymisen ehkäisy, uudelleenkäyttö ja kierrätys);
- iii) toimenpiteet, jotka koskevat resurssitehokkuutta ja tuotteiden elinkaarivaikutusta, kulutustottumuksia ja luonnonvarojen kulutuksen vähentämistä taloudessa.

Jätteen osalta etenemissuunnitelman kohti resurssitehokasta Eurooppaa ja seitsemänteen ympäristöä koskevan toimintaohjelman tavoitteena on seuraavien yleistavoitteiden saavuttaminen vuoteen 2020 mennessä:

- tuotetun jätteen vähentäminen
- kierrätyksen ja uudelleenkäytön maksimoiminen
- polttamisen rajaaminen materiaaleihin, joita ei voi kierrättää, ja
- vain sellaisen jätteen vieminen kaatopaikoille, jota ei voi kierrättää eikä ottaa talteen.

Näin ollen etusijalle asetetaan seuraavanlaiset hankkeet:

Jätelainsäädännön täytäntöönpano – liite III, A osan b kohdan i ja ii alakohta

1. Hankkeet, joissa käytetään innovatiivisia menetelmiä, teknologioita ja toimia ensisijaisesti jätteen lähteellä jätteen syntymisen ehkäisemiseksi ja uudelleenkäyttämiseksi sekä yhdyskuntajätteen keräämiseksi erillään muusta.
2. Hankkeet, joissa käytetään innovatiivisia menetelmiä, teknologioita ja toimia ensisijaisesti jätteen lähteellä jätteen syntymisen ehkäisemiseksi, käsittelemiseksi uudelleenkäyttöä varten / uudelleen käyttämiseksi, kierrättämiseksi sekä seuraavien jätevirtojen keräämiseksi erillään muusta jätteestä:
 - sähkö- ja elektroniikkalaiteromu (SER), patterit ja akut, romuajoneuvot, pakkaus-, rakennus-, purku- ja sairaalajäte,
 - biojäte, myös elintarvikejäte koko elintarvikeketjusta.

3. **Yhdennetyt muovinhallintahankkeet**, jotka käynnistetään muiden kuin pakkausmuovien kierrätettävyyden parantamiseksi, lajittelun ja laadukkaan kierrättämisen, ekologisen suunnittelun ja hallinnan lisäämiseksi, kertakäyttömuovituotteiden vähentämiseksi tai roskaamisen vähentämiseksi ja roskattujen alueiden kunnostamiseksi.

4. **Kotitalouksien vaarallisten jätteiden käsittelyn** parantamiseksi käynnistettävät hankkeet.

Jäte- ja resurssitehokkuus – liite III, A osan b kohdan iii alakohta

1. Hankkeet, joissa pannaan täytäntöön **taloudellisten välineiden** käyttöä paikallisella, alueellisella tai kansallisella tasolla jätehuolto- ja resurssitehokkuuspolitiikkojen tukemiseksi.

Life-asetuksen liite III

c) Resurssitehokkuutta koskevat alakohtaiset painopisteet, maaperä ja metsät sekä vihreä talous ja kierrätystalous mukaan luettuina: toimenpiteet, joilla pannaan täytäntöön etenemissuunnitelma kohti resurssitehokasta Eurooppaa ja seitsemäs ympäristöä koskeva toimintaohjelma ja jotka eivät kuulu tässä liitteessä tarkoitettuihin muihin alakohtaisiin painopisteisiin, erityisesti:

- i) toimenpiteet, joilla edistetään teollista symbioosia ja tietämyksen siirtoa sekä uusien mallien kehittämistä siirtymiseksi kohti kierrätystaloutta ja vihreää taloutta;
- ii) toimenpiteet, joilla pannaan täytäntöön teemakohtainen maaperästrategia (22 päivänä syyskuuta 2006 annettu komission tiedonanto "Maaperän suojelua koskeva teemakohtainen strategia") painottaen erityisesti maaperän sulkemisen rajoittamista ja kompensointia sekä maankäytön tehostamista;
- iii) toimenpiteet, jotka koskevat metsien seurantajärjestelmiä ja metsätietojärjestelmiä sekä metsäpalojen ennaltaehkäisyä.

Hankkeissa, jotka liittyvät resurssitehokkuutta koskeviin alakohtaisiin painopisteisiin, maaperä ja metsät sekä vihreä talous ja kierrätystalous mukaan luettuina, keskitytään etenemissuunnitelman kohti resurssitehokasta Eurooppaa, maaperän suojelua koskevan teemakohtaisen strategian ja EU:n uuden metsästrategian täytäntöön panemiseen. Teollisen symbioosin, tietämyksen siirron ja siirtymisen kohti kierrätystaloutta ja vihreää taloutta osalta erityistä huomiota kiinnitetään yritysten resurssitehokkaaseen, ympäristöystävälliseen toimintaan, arvoketjut mukaan luettuina, ja yritysten ekologisen jalanjäljen mittaamiseen käytettävien menetelmien yhdenmukaistamiseen. Maaperän suojelun osalta on tarpeen parantaa maaperän hoitoa ja erityisesti rajoittaa ja lieventää maaperän sulkemista. Metsien seurantajärjestelmät, metsätietojärjestelmät ja metsäpalojen ennaltaehkäisy ovat kehittyneet huomattavasti viime vuosina, mutta EU:n uusi metsästrategia on pantava täytäntöön ja Euroopan metsäpalotietojärjestelmää (EFFIS) ⁽¹⁾ on kehitettävä edelleen.

Näin ollen etusijalle asetetaan seuraavanlaiset hankkeet:

Resurssitehokkuus, vihreä talous ja kierrätystalous – liite III, A osan c kohdan i alakohta

1. Hankkeet, joissa pannaan täytäntöön kierrätystalouden konseptia toimilla, jotka kattavat koko arvoketjun, tai joilla varmistetaan sekundaariraaka-aineiden/lietemateriaalien/jätteiden käyttö muilla toimialoilla tai muissa **arvoketjuissa** (ekologinen suunnittelu, materiaalien porrastettu käyttö, korjaaminen, uusiovalmistus, uudelleenkäyttö, kierrätys, uudet kierrätykseen perustuvat liiketoimintaideat sekä innovatiiviset takaisinotto- ja keräysjärjestelmät).
2. Hankkeet, joissa pannaan täytäntöön **uusia resurssitehokkuuteen perustuvia liiketoimintamalleja**, mukaan luettuna resurssitehokkaiden käytäntöjen käyttöönotto pienissä ja keskisuurissa yrityksissä (pk-yritykset) keskittymällä niiden tuotteiden ja prosessien ympäristövaikutukseen, kestävyyteen, uudelleenkäyttöön, korjaamiseen ja kierrättämiseen sekä tuotteiden jakamiseen tai vuokraamiseen myymisen sijaan. Tässä pitäisi olla mukana yksi toimialoista, jotka määritettiin painopistealueiksi etenemissuunnitelmassa kohti resurssitehokasta Eurooppaa. Uuden liiketoimintamallin pitäisi johtaa materiaalin käytön ja/tai energian- ja vedenkäytön vähentämiseen.
3. Hankkeet, joissa edistetään **unionin ympäristöjalanjälkeen liittyvää menettelyä** ⁽²⁾ kuluttajille ja sidosryhmille tiedottamisen, tietojen saatavuuden, koko arvoketjua koskevan laadun ja jäljitettävyyden, laskelmien yksinkertaistamisen ja todentamisen avulla.
4. Hankkeet, joissa **yhdistetään** sääntelyyn, rahoitukseen tai maineeseen liittyvät **kannustimet ympäristötehokkuuteen** käyttämällä EMAS:ää tai muita vankkoja, luotettavia (eli kolmannen osapuolen todentamia) unionin ympäristönhallintavälineitä.
5. Hankkeet, joissa edistetään **ympäristöä säästäviä julkisia hankintoja** kehittämällä yhteistyössä yritysten kanssa ja soveltamalla viranomaisten, joilla on samankaltaiset hankintatarpeet (mukaan luettuina markkinatutkimukset ja varsinaiset hankintatoimet), yhteisiä tarjouseritelmia ja järjestelmiä, joiden avulla hankkijat voivat varmistaa helposti ja luotettavasti ympäristövaatimusten noudattamisen.

⁽¹⁾ Yhteisen tutkimuskeskuksen (YTK) ja ympäristöasioiden pääosaston (DG ENV) perustama.

⁽²⁾ Komission suositus 2013/179/EU, annettu 9 päivänä huhtikuuta 2013, yhteisten menetelmien käyttämisestä tuotteiden ja organisaatioiden elinkaaren ympäristötehokkuuden mittaamiseen ja siitä tiedottamiseen (EUVL L 124, 27.4.2013, s. 1).

Maaperä – liite III, A osan c kohdan ii alakohta

1. Hankkeet, joissa **rajoitetaan tai lievennetään maaperän sulkemista tai ehdotetaan innovatiivisia menetelmiä sen korjaamiseksi** alueellisella, maakunta- tai kuntatasolla maaperän sulkemiseen liittyvien ohjeiden (SWD(2012) 101 final/2) ⁽¹⁾ mukaisesti; erityisesti sellaiset hankkeet, joiden yhteydessä harkitaan uudelleen suunnittelua ja budjettiin liittyviä lähestymistapoja tavoitteena alueellisen tai kunnallisen kehityksen aikaansaaminen ilman maankäytön ja maaperän sulkemisen lisäämistä.
2. Hankkeet, jotka on suunniteltu **maaperän hoidon parantamiseksi** (esimerkiksi eroosion vähentäminen, maaperän orgaanisen aineksen säilyttäminen, tiivistymisen ja saastuttamisen välttäminen, runsashiilisen maaperän suojeleminen/ennallistaminen) paikallisella, alueellisella tai kansallisella tasolla. Menetelminä voidaan käyttää esimerkiksi seurantatyökaluja ja -käytäntöjä tai hallinnollisten ja oikeudellisten kehysten parantamista. Erityisen kiinnostavia ovat hankkeet, joissa saadaan aikaan kustannustehokkaita ratkaisuja olemassa olevien työkalujen tai menetelmien parantamiseksi tai maaperän tukemiseksi sen tehtävässä laajemman ekosysteemin osana, esimerkiksi veden pidättäjänä.
3. Hankkeet, joissa kehitetään ja pannaan täytäntöön **kustannustehokkaita tukityökaluja ja -järjestelyjä** pilaantuneiden alueiden yksilöimiseksi alueellisella tai kansallisella tasolla.

Metsät – liite III, A osan c kohdan iii alakohta

Tämän otsikon alla lueteltavat hankkeet voidaan asettaa etusijalle ainoastaan, mikäli kaikki hankkeista saatavat, metsiin liittyvät määrälliset ja laadulliset tiedot suunnitellaan sisällytettäväksi Euroopan metsätietokeskuksen tietokantaan ja myöhemmin Euroopan komission Euroopan metsätietojärjestelmään.

1. Hankkeet, joiden avulla saadaan täysin yhdenmukaistettua tietoa kansallisissa metsäinventaareissa ja/tai muissa metsätietoverkostoissa kerätyistä tiedoista ja joissa pannaan täytäntöön **kehittyneitä menetelmiä kestävänsä metsänhoidon demonstroimiseksi alueellisella, kansallisella tai ylikansallisella tasolla sovittujen (Forest Europe -prosessin ⁽²⁾) kriteerien ja indikaattoreiden** mukaisesti. Indikaattoreita ovat muun muassa metsän terveys ja elinvoimaisuus, metsien ekosysteemipalvelut, metsät ja EU:n biotalouteen liittyvät sosioekonomiset tehtävät sekä metsä muuttuvassa ilmastossa. Lisäksi hankkeissa pyritään saavuttamaan EU:n uuden metsästrategian ⁽³⁾ ja luonnon monimuotoisuutta koskevan EU:n strategian vuoteen 2020 ⁽⁴⁾ tavoitteet.
2. Hankkeet, jotka perustuvat olemassa olevien kansallisten/alueellisten metsätietoverkostojen keräämiin tietoihin ja joissa kehitetään ja pannaan täytäntöön **kestävän metsänhoidon perusteiden ja indikaattoreiden keräämisen ja niistä raportoinnin uusia menetelmiä** ⁽⁵⁾ kansallisella tai alueellisella tasolla ja Euroopan ympäristökeskuksen laatiman, Forest Europe -prosessille raportoituuihin tietoihin perustuvan Euroopan metsätyyppien luokittelun ⁽⁶⁾ 14 luokkaan mukaisesti. Nämä hankkeet sisältävät erityisiä demonstrointitoimia, jossa osoitetaan, miten tietoja ja uusia menetelmiä voidaan käyttää metsien ekosysteemien suojelun parantamiseksi.
3. Hankkeet, joiden avulla **tehostetaan Euroopan metsäpalotietojärjestelmää (EFFIS)**. Nämä hankkeet sisältävät erityisiä demonstrointitoimia, joissa osoitetaan, miten tietoja ja uusia menetelmiä voidaan soveltaa luonnon monimuotoisuutta koskevassa EU:n strategiassa vuoteen 2020 asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa metsänhoidon ja metsien ekosysteemien hoidon osalta.
4. Hankkeet, joissa käytetään uusia tietoja metsistä niiden **vastustuskyvyn** parantamiseksi kaupungistumiseen, maankäytöstä luopumiseen tai perinteisten maankäyttötaitojen menetykseen liittyvistä **väestönmuutoksista johtuvien uhkien yhteydessä**.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/environment/soil/sealing_guidelines.htm

⁽²⁾ Forest Europe, 2011. State of Europe's Forests 2011.

⁽³⁾ Komission Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle 20. syyskuuta 2013 antama tiedonanto – Uusi EU:n metsästrategia: metsien ja metsäalan puolesta (COM(2013) 659 final).

⁽⁴⁾ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle "Luonnon-pääoma elämämme turvaajana: luonnon monimuotoisuutta koskeva EU:n strategia vuoteen 2020" (COM(2011) 244 final).

⁽⁵⁾ Forest Europe, 2011. State of Europe's Forests 2011.

⁽⁶⁾ Euroopan ympäristökeskus, 2009. Euroopan metsätyypit.

Life-asetuksen liite III

d) Ympäristöä ja terveyttä koskevat alakohtaiset painopisteet, kemikaalit ja melu mukaan luettuina: tukitoimenpiteet, joilla pannaan täytäntöön seitsemännen ympäristöä koskevan toimintaohjelman ympäristöä ja terveyttä koskevat erityistavoitteet, ja erityisesti:

- i) tukitoimenpiteet, joilla pannaan täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1907/2006 ⁽¹⁾ (REACH-asetus) sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 528/2012 ⁽²⁾ (biosidivalmisteasetus) kemikaalien turvallisempaa, kestävämpää tai taloudellisempaa käyttöä varten (nanomateriaalit mukaan luettuina);
- ii) tukitoimenpiteet, joilla helpotetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/49/EY ⁽³⁾ (meludirektiivi) täytäntöönpanoa, jotta saavutetaan melutasot, jotka eivät aiheuta ihmisen terveyteen kohdistuvia merkittäviä kielteisiä vaikutuksia ja riskejä;
- iii) tukitoimenpiteet suuronnettomuuksien välttämiseksi ja erityisesti Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/18/EU ⁽⁴⁾ (Seveso III -direktiivi) täytäntöönpanon helpottamiseksi.

Ympäristön ja terveyden osalta on tutkittava uusia menetelmiä kemikaalien, melun ja työtapaturmien vaikutuksen ympäristöön ja ihmisten terveyteen vähentämiseksi.

Näin ollen etusijalle asetetaan seuraavanlaiset hankkeet:

Kemikaalit – liite III, A osan d kohdan i alakohta

1. Hankkeet, joissa vähennetään kemikaalien (nanomateriaalit ja biosidivalmisteet mukaan luettuina) vaikutusta ympäristöön tai ihmisten terveyteen kemikaalien turvallisemman tai kestävämmän käytön avulla tai minimoimalla tuotteiden tai ympäristön sisältämille myrkyllisille kemikaaleille altistuminen korvaamalla ne turvallisemmilla aineilla tai muilla kuin kemiallisilla ratkaisuilla.
2. Hankkeet, joissa parannetaan kemikaalien seurantatietoa (esimerkiksi ympäristön seurantaa, ihmisten biomonitorointia, tuotevalvontaa, sisäilman tarkkailua) ihmisten terveyden ja ympäristön suojelussa parantamalla kemikaalien seurantatiedon saatavuutta, käyttömahdollisuuksia, vertailukelpoisuutta ja yhteentoimivuutta sekä sallimalla tiedon yhdistäminen ihmisten ja ympäristön terveyden seurantaan ja eri altistumisreittejä pitkin tapahtuvan kemiallisille seoksille altistumisen arviointi.

Melu – liite III, A osan d kohdan ii alakohta

Tämän otsikon alla etusijalle asetetaan kaupunkialueilla mahdollisimman monen ihmisen tilanteen parantamiseksi toteutettavat hankkeet.

1. Hankkeet, joissa on tarkoitus ottaa käyttöön pysyviä **melun vähäpäästöisten alueiden** (Low Emission Zones, LEZ) **järjestelyjä kaupunkialueilla** sallimalla vain sähkökäyttöiset ajoneuvot tai soveltamalla muita yhtä tehokkaita melun vähäpäästöisiä alueita koskevia toimintatapoja.
2. **Tiheästi asutuilla kaupunkialueilla** toteutettavat hankkeet, joiden on tarkoitus vähentää **teiden ja muiden liikenneinfrastruktuurien melua** käyttämällä vähämeluisia pintoja, joiden elinkaarikustannukset ovat verrattavissa vakiointojen kustannuksiin, vaikka niillä saavutetaan huomattava melun vähennys.

Työtapaturmat – liite III, A osan e kohdan iii alakohta

Hankkeet, joiden on tarkoitus helpottaa vaarallisista aineista aiheutuvien suuronnettomuusvaarojen torjunnasta annetun Seveso III -direktiivin (direktiivi 2012/18/EU) täytäntöönpanoa kehittämällä menetelmiä **riskikartoitukseen**, ympäristöriskien kartoitus mukaan luettuna, ja **dominovaikutusten käsittelyyn**.

⁽¹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1907/2006, annettu 18 päivänä joulukuuta 2006, kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH), Euroopan kemikaaliviraston perustamisesta, direktiivin 1999/45/EY muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93, komission asetuksen (EY) N:o 1488/94, neuvoston direktiivin 76/769/ETY ja komission direktiivien 91/155/ETY, 93/67/ETY, 93/105/ETY ja 2000/21/EY kumoamisesta (EUVL L 396, 30.12.2006, s. 1).

⁽²⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 528/2012, annettu 22 päivänä toukokuuta 2012, biosidivalmisteiden asettamisesta saataville markkinoilla ja niiden käytöstä (EUVL L 167, 27.6.2012, s. 1).

⁽³⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/49/EY, annettu 25 päivänä kesäkuuta 2002, ympäristömelun arvioinnista ja hallinnasta (EYVL L 189, 18.7.2002, s. 12).

⁽⁴⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/18/EU, annettu 4 päivänä heinäkuuta 2012, vaarallisista aineista aiheutuvien suuronnettomuusvaarojen torjunnasta sekä neuvoston direktiivin 96/82/EY muuttamisesta ja myöhemmästä kumoamisesta (EUVL L 197, 24.7.2012, s. 1).

Life-asetuksen liite III

e) Ilmanlaatua ja päästöjä koskevat alakohtaiset painopisteet, kaupunkiympäristö mukaan luettuna: tukitoimenpiteet, joilla pannaan täytäntöön ilmanlaatua ja päästöjä koskevat erityistavoitteet, jotka sisältyvät etenemissuunnitelmaan kohti resurssitehokasta Eurooppaa ja seitsemänteen ympäristöä koskevaan toimintaohjelmaan, ja erityisesti

- i) integroidut toimintatavat ilmanlaatua koskevan lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi;
- ii) tukitoimenpiteet, joilla helpotetaan unionin voimassa olevien ilmanlaatu- ja päästönormien noudattamista, mukaan lukien Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/81/EY ⁽¹⁾ (kansallisista päästörajoista annettu direktiivi);
- iii) tukitoimenpiteet, joilla tehostetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/75/EU ⁽²⁾ (teollisuuden päästöjä koskeva direktiivi) täytäntöönpanoa painottaen erityisesti parhaiden käytettävissä olevien teknikkoiden määrittely- ja täytäntöönpanoprosessin parantamista sekä yleisön tiedonsaannin varmistamista ja teollisuuden päästöjä koskevan direktiivin innovointia edistävän vaikutuksen tehostamista.

Alakohtaisen painopisteen ”ilmanlaatu ja päästöt, kaupunkiympäristö mukaan luettuna” kohdalla keskitytään ilmanlaatua koskevan lainsäädännön täytäntöönpanoon ja kaupunkien ympäristöongelmia koskevaan kokonaisvaltaiseen lähestymistapaan. Ilman saastuminen on edelleen vakavin ympäristöön liittyvä terveysongelma Euroopassa. Se aiheuttaa yli kymmenen kertaa niin paljon kuolemantapauksia kuin liikenneonnettomuudet ja vaikuttaa merkittävästi myös ekosysteemiin (esimerkiksi 70 prosenttia EU:n Natura 2000 -alueista kärsii ilmansaasteista johtuvasta rehevöitymisestä). Siihen on puututtava tulevan vuoteen 2030 saakka sovellettavan EU:n ilmanlaatustrategian mukaisesti.

Teollisuuden päästöjä koskeva direktiivi on keskeinen väline suurten pistekuormituslähteiden päästöjen ehkäisemisessä ja valvonnassa. Tämän direktiivin (ja sen edeltäjän, ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen yhtenäistämiseksi annetun direktiivin) täytäntöönpanon yhteydessä saatujen kokemusten avulla on pystytty määrittämään yleisölle tiedottamiseen ja uusien tekniikojen käyttöönottoon liittyviä lisätarpeita.

Näin ollen etusijalle asetetaan seuraavanlaiset hankkeet:

Ilmanlaatua koskeva lainsäädäntö ja kansallisista päästörajoista annettu direktiivi – liite III, A osan e kohdan i ja ii alakohta

Jollei nimenomaan toisin mainita, ilmanlaatuhankeissa keskitytään yleisesti kaupunkialueisiin, jotta hankkeet kattavat mahdollisimman monia ihmisiä.

- Paikalliset ja alueelliset energiahankkeet**, joissa käsitellään ilmanlaatua ja päästöjen vähentämistä ilmakehän hiukkasten korkeiden pitoisuuksien keskittymissä alueilla, joilla edelleen **käytetään paljon hiilen ja biomassan polttamiseen perustuvia lämmitysratkaisuja**.
- Hankkeet, joissa edistetään **laadukkaita biomassan polttamiseen** tarkoitettuja sovelluksia ja niiden asianmukaista käyttöä muun muassa vuoristoalueilla (esimerkiksi äärimmäisen pieniä hiukkaspäästöjä aiheuttavien teknologioiden, erittäin tehokkaiden ja puhtaaseen polttoon perustuvien ja valvontateknologioiden käyttö sekä lämmön varastointi).
- Kestävän liikkuvuuden hankkeet**, jotka koskevat ilmanlaatu- ja päästöjen vähentämisen kannalta olennaisia elementtejä. Hankkeissa keskitytään puhtaampiin todellisiin ajo-olosuhteisiin, sähkökäyttöisten tai erittäin vähäpäästöisten ajoneuvojen ⁽³⁾ käyttöön Horisontti 2020 -työohjelman mukaisesti, puhtaiden vaihtoehtoisten polttoaineiden käyttöön, julkisen liikennevälineiden innovatiivisiin jälkiasennusohjelmiin, vaihtoehtoiseen ajolaiteteknologiaan, kuten sähkökäyttöiseen liikenteeseen ja vetypohjaiseen liikenteeseen, vähäpäästöisiin alueisiin ja tiemaksuihin liittyvien tehokkaiden järjestelyjen kehittämiseen ja toteuttamiseen kehittyneiden pääsykriteerien ja kuluttajatuotteiden merkintöjen ⁽⁴⁾ avulla (suurkaupunkialueet) sekä innovatiivisten logististen alustojen käyttöön tavaroiden viimeisessä toimitusvaiheessa.
- Hankkeet maatalouden ammoniakki- ja hiukkaspäästöjen** vähentämiseksi ja UNEC:n käytännönsäätöjen, jotka koskevat maatalouden ammoniakki- ja hiukkaspäästöjen vähentämistä, täytäntöönpanon tukemiseksi.

⁽¹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/81/EY, annettu 23 päivänä lokakuuta 2001, tiettyjen ilman epäpuhtauksien kansallisista päästörajoista (EYVL L 309, 27.11.2001, s. 22).

⁽²⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/75/EU, annettu 24 päivänä marraskuuta 2010, teollisuuden päästöistä (yhtenäistetty ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen) (EUVL L 334, 17.12.2010, s. 17).

⁽³⁾ Horisontti 2020 -työohjelmassa tarkoitettua erittäin vähäpäästöistä ajoneuvoa.

⁽⁴⁾ Tarkoitettuja tuotteita voivat olla sekä autot että kaksi- tai kolmipyöräisiä moottoriajoneuvoja.

Teollisuuden päästöjä koskeva direktiivi – liite III, A osan e kohdan iii alakohta

Hankkeet, joissa kehitetään ja testataan **ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen tekniikoita ja puhdistustekniikoita**, joista käytetään teollisuuden päästöjä koskevassa direktiivissä nimitystä ”uudet tekniikat”.

Kaupunkiympäristö – liite III, A osan e kohta

Hankkeet, joissa pannaan täytäntöön **yhtenäistettyä ja kokonaisvaltaista, kestävää kaupunkisuunnittelupolitiikkaa** innovatiivisten lähestymistapojen avulla. Nämä liittyvät julkiseen kaupunkiliikenteeseen ja -liikkuvuuteen, kestäväan rakentamiseen, energiatehokkuuteen ja kaupunkien luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen.

3.2 Luonto ja luonnon monimuotoisuus -painopistealue

Life-asetuksen 11 artiklan a kohdan mukaan tätä painopistettä vastaavien hankeaiheiden ja niihin liittyvien Life-asetuksen liitteessä III lueteltujen alakohtaisten painopisteiden erityistavoitteena on erityisesti ”edistää luontoa ja luonnon monimuotoisuutta koskevan unionin politiikan ja -lainsäädännön, kuten luonnon monimuotoisuutta koskevan unionin strategian 2020, neuvoston direktiivin 92/43/ETY⁽¹⁾ ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/147/EY⁽²⁾, **kehittämistä ja** täytäntöönpanoa erityisesti **soveltamalla, kehittämällä, testaamalla ja esittelemällä lähestymistapoja, parhaita käytäntöjä ja ratkaisuja**”. Näin ollen tähän painopistealueeseen kuuluvissa hankkeissa voidaan panna täytäntöön olemassa olevia lähestymistapoja, parhaita käytäntöjä ja ratkaisuja tai kehittää, testata ja esitellä uusia lähestymistapoja, parhaita käytäntöjä ja ratkaisuja. Alakohtaiseen painopisteeseen **luonnon monimuotoisuus** kuuluvien hankkeiden osalta **etusijalle asetetaan** kuitenkin **yleensä pilotti- ja demonstroitinhankkeet**, paitsi jos kyseisessä hankeaiheessa mainitaan muuta.

Life-ohjelma on ollut keskeinen lintu- ja luontotyyppidirektiivien täytäntöönpanoa tukeva työkalu kuluneiden 20 vuoden aikana. Tämä pieni ohjelma on ollut keskeisessä ja joissakin tapauksissa ratkaisevassa asemassa varmistettaessa Natura 2000 -verkoston perustamista. Lainsäädäntövallan käyttäjät ovat ilmaisseet selkeän halunsa pitää Life-ohjelman painopiste tässä strategisessa kysymyksessä, erityisesti juuri nyt, kun kaikkia jäsenvaltioita vaaditaan takaamaan kaikkien luontotyyppien ja lajien suotuisa suojelun taso. Useimmissa tapauksissa tähän tavoitteeseen päästään ainoastaan hoitamalla aktiivisesti alueita ja niiden tai asianosaisten lajien kytkettyyyttä. Tästä syystä luonnon ja luonnon monimuotoisuuden Life-tuen rajalliset määrärahat keskitetään edelleen Natura 2000 -verkostoon, jotta voidaan taata luonnon monimuotoisuutta koskevan strategian tavoitetta 1 koskevien sitoumusten täysimääräinen noudattaminen. Samaan aikaan, Life+-ohjelmasta saadun myönteisen kokemuksen perusteella, Life-ohjelmassa vuosille 2014–2020 edistetään lähinnä luonnon monimuotoisuuteen liittyviä hankkeita, joiden tarkoitus on testata ja esitellä uusia tapoja käsitellä laajempia luonnon monimuotoisuuteen liittyviä kysymyksiä. Luontoon ja luonnon monimuotoisuuteen kohdennettavien Life-tukien on tarkoitus täydentää toisiaan.

Life-asetuksen liite III

a) Luontoa koskevat alakohtaiset painopisteet: toimenpiteet, joilla pannaan täytäntöön direktiivi 92/43/ETY ja direktiivi 2009/147/EY, ja erityisesti

- i) toimenpiteet, jotka tähtäävät unionin laajuisesti tärkeiden luontotyyppien ja lajien suojelun tason parantamiseen, mukaan lukien merialueiden luontotyytit ja lajit sekä lintulajit;
- ii) toimenpiteet, joilla tuetaan Natura 2000 -verkostoon liittyvien eliömaantieteellisten seminaarien järjestämistä;
- iii) integroidut toimintatavat hankkeiden toteutusjärjestyksen sisältävien toimintasunnitelmien täytäntöönpanoa varten.

Etusijalle asetetaan seuraavat hankeaiheet, jotka edistävät luonnon monimuotoisuutta koskevan strategian vuoteen 2020 tavoitteen 1 – lintu- ja luontotyyppidirektiivien täysimääräisen täytäntöönpanon – saavuttamista:

1. Hankkeet, joiden tarkoitus on parantaa yhteisön laajuisesti tärkeiden⁽³⁾ luontotyyppien tai lajien (myös lintulajien) suojelun tasoa näitä luontotyyppisiä tai lajeja varten ehdotetuilla tai nimetyillä **Natura 2000 -alueilla**.
2. Hankkeet, joiden tarkoitus on parantaa yhteisön laajuisesti tärkeiden Natura 2000 -alueilla sijaitsevien luontotyyppien tai lajien (myös lintulajien) suojelun tasoa. Edellytyksenä on, että niiden **tila ei ole ”suotuisa/turvallinen eikä vähenemässä”** tai **”tuntematon”** niiden viimeisimpien yleisarvioiden mukaan, jotka jäsenvaltiot ovat toimittaneet kyseisellä maantieteellisellä tasolla luontotyyppidirektiivin 17 artiklan mukaisesti, tai lintudirektiivin 12 artiklan mukaisesti viimeisimpien arvioiden ja EU:n tason lintuarvioiden mukaan.

⁽¹⁾ Neuvoston direktiivi 92/43/ETY, annettu 21 päivänä toukokuuta 1992, luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta (EYVL L 206, 22.7.1992, s. 7).

⁽²⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/147/EY, annettu 30 päivänä marraskuuta 2009, luonnonvaraisten lintujen suojelusta (EUVL L 20, 26.1.2010, s. 7).

⁽³⁾ Tässä yhteydessä käytetyllä viittauksella käsitteeseen ’yhteisön laajuisesti tärkeä’ tarkoitetaan ’unionin laajuisesti tärkeää’.

3. Hankkeet, joissa pannaan täytäntöön yksi tai useampia asianomaisen **hankkeiden toteutusjärjestyksen sisältävän toimintasuunnitelman**, sellaisena kuin se on jäsenvaltioiden päivityksen jälkeen, mukaisia **toimia** tai Natura 2000-verkoston eliömaantieteellisten seminaarien yhteydessä määritettyjä, suositeltuja tai sovittuja konkreettisia toimia.
4. Hankkeet, joissa käsitellään luontotyyppi- ja lintudirektiivien ja meristrategiadirektiivin kuvaajaan 1 liittyvien säännösten täytäntöönpanon meriin liittyvää osaa, erityisesti hankkeiden keskittyessä yhteen tai useampiin seuraavista toimista:
 - a) avomerialueiden Natura 2000 -verkoston perustamista koskevien kansallisten inventaarien päättäminen ja viimeisteleminen;
 - b) Natura 2000 -merialueiden ennallistaminen ja hoitaminen, mukaan luettuna alueiden hoitosuunnitelmien valmistelu ja täytäntöönpano;
 - c) toimet, joissa puututaan lajeihin, luontotyypeihin tai alueisiin liittyviin konflikteihin meriluonnon suojelun ja kalastajien tai muiden merialueiden käyttäjien välillä, sekä toimet, joissa yhdistetään suojelutoimet Natura 2000 -alueiden kestävään käyttöön;
 - d) demonstroivat tai innovatiiviset lähestymistavat sen arvioimiseksi tai seuraamiseksi, miten ihmisen toiminta vaikuttaa kriittisiin meriluontotyypeihin ja lajeihin, aktiivisia suojelutoimia ohjaavana työkaluna.
5. Hankkeet, joilla parannetaan yhteisön laajuisesti tärkeiden luontotyyppien tai lajien (myös lintulajien) suojelun tasoa ja joiden toimet vastaavat asianomaisissa lajeja tai luontotyyppijä koskevissa kansallisissa tai EU:n tason toimintasuunnitelmissa määritettyjä **toimia**.
6. Hankkeet, jotka kohdistuvat **haitallisiin vieraslajeihin** tilanteissa, joissa nämä todennäköisesti heikentävät yhteisön laajuisesti tärkeiden lajien (myös lintujen) tai luontotyyppien suojelun tasoa, ja joilla tuetaan Natura 2000 -verkostoa.

Life-asetuksen liite III

b) Luonnon monimuotoisuutta koskevat alakohtaiset painopisteet: toimenpiteet, joilla pannaan täytäntöön luonnon monimuotoisuutta koskeva unionin strategia vuoteen 2020, ja erityisesti

i) toimenpiteet, jotka tähtäävät tavoitteen 2 saavuttamiseen;

ii) toimenpiteet, jotka tähtäävät tavoitteiden 3, 4 ja 5 saavuttamiseen.

Seuraavien hankeaiheiden painopiste on luonnon monimuotoisuutta koskevan strategian vuoteen 2020 tavoitteiden 2, 3, 4 ja 5 täytäntöönpano, siinä määrin kuin niitä voidaan rahoittaa Life-ohjelmasta.

Etusijalle asetetaan alla luetellut hankeaiheet:

1. Hankkeet, joiden tarkoitus on panna täytäntöön luonnon monimuotoisuutta koskevan strategian tavoite 2 sisällyttämällä ekosysteemien ja niiden tarjoamien palvelujen ylläpitämiseksi ja parantamiseksi toteutettavia toimia julkisen tai yksityisen sektorin toimintaan, luomalla sekä vihreää että sinistä infrastruktuuria ja ennallistamalla huonontuneita ekosysteemejä. Näissä hankkeissa testataan ja sovelletaan lähestymistapoja, joiden tarkoitus on
 - a) kartoittaa ja arvioida (arvon määrittäminen mukaan luettuna) ekosysteemejä, myös merialueiden ekosysteemejä ja niiden tarjoamia palveluja, ennallistamista, vihreää tai sinistä infrastruktuuria tai nettohävikin estämistä koskevien painopisteiden asettamiseksi;
 - b) ennallistaa ekosysteemejä, rannikon ja merialueiden ekosysteemit mukaan luettuna, ja niiden tarjoamia palveluja soveltamalla ennallistamisen painopisteiden kehystä;
 - c) menetelmien kehittäminen ekosysteemipalvelujen arvon määrittämistä ja niistä maksamista varten (aineelliset ja aineettomat palvelut mukaan luettuna); tai
 - d) luoda innovatiivisia hallinnointijärjestelyjä, jotka liittyvät erityisesti veteen liittyviin ekosysteemipalveluihin ja jotka voisivat tarjota mahdollisia rahoitusmekanismeja luonnon monimuotoisuutta koskevan strategian tavoitteiden saavuttamiseksi ja edistää vesipuitedirektiivin ja tulvadirektiivin tavoitteiden saavuttamista.

2. Hankkeet, joissa pannaan täytäntöön haitallisia vieraslajeja koskevia toimia (luonnon monimuotoisuutta koskevan strategian tavoitteen 5 mukaisesti tai meristrategiadirektiivin ⁽¹⁾ kuvaajassa 2 – Tulokaslajit – asetetun suojelun tason saavuttamisen edistämiseksi) toimilla, joissa testataan ja sovelletaan lähestymistapoja, joiden tarkoitus on

- a) estää haitallisten vieraslajien leviäminen etenkin puuttumalla tahattoman leviämisen reitteihin;
- b) luoda varhaisen varoituksen ja nopeiden vastatoimien järjestelmä;
- c) hävittää osaksi elinympäristöään vakiintuneet haitalliset vieraslajit tai valvoa niitä asianmukaisella aluetasolla.

Näissä hankkeissa käsitellään toimien avulla näitä kolmea vaihetta (estämistä; varhaista varoitusta ja nopeita vastatoimia; hävittämistä/valvontaa) kokonaisvaltaisessa kehyksessä tai, mikäli yhtä vaiheista on jo käsitelty, toimilla on ainakin oltava selkeä paikkansa laajemmassa kehyksessä, jossa yhdistyvät kaikki kolme vaihetta. Hankkeissa parannetaan olemassa olevia – tai otetaan käyttöön uusia – teknisiä, hallinnollisia tai oikeudellisia kehyksiä asianomaisella tasolla; niiden tavoitteena on estää haitallisten vieraslajien laajemmalti esiintyvä vakiintuminen osaksi EU:n luontoa.

3. Hankkeet, jotka liittyvät uhanalaisiin lajeihin, jotka eivät sisälly luontotyyppidirektiivin liitteisiin mutta joiden tila on **”uhanalainen” tai heikomp**i eurooppalaisissa punaisissa listoissa (http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist/index_en.htm) tai IUCN:n punaisessa listassa niiden lajien osalta, jotka eivät kuulu eurooppalaisiin punaisiin listoihin (<http://www.iucnredlist.org/>).

4. Pilotti- tai demonstrointihankkeet, joissa käytetään **innovatiivisia suoran tai epäsuoran rahoituksen keinoja** (muun muassa julkiset ja yksityiset kumppanuudet, verotusvälineet ja luonnon monimuotoisuuden kompensatiomahdollisuudet) luonnon monimuotoisuuteen liittyvissä toimissa julkisella ja yksityisellä sektorilla.

5. Pilotti- tai demonstrointihankkeet, joissa testataan ja pannaan sen jälkeen täytäntöön vihreän infrastruktuurin toimia, joissa keskitytään

- a) innovatiivisiin teknologioihin ja niihin liittyvien teknisten standardien kehittämiseen ja soveltamiseen;
- b) ekosysteemien ylläpitämiseen tai ennallistamiseen ihmisten terveyden hyväksi; tai
- c) kustannustehokkaisiin teknologioihin ja menetelmiin, jotka minimoivat nykyisten energia- ja liikenneinfrastruktuurien vaikutuksen luonnon monimuotoisuuteen vahvistamalla alueellisesti yhteydessä olevien ekosysteemien toimivuutta.

3.3 Ympäristöhallinto ja -tieto -painopistealue

Life-asetuksen 12 artiklan a kohdan mukaan tätä painopistealuetta vastaavien hankeaiheiden ja niihin liittyvien Life-asetuksen liitteessä III lueteltujen alakohtaisten painopisteiden erityistavoitteena on ”edistää tietoisuutta ympäristöasioista ja muun muassa hankkia yleisön ja sidosryhmien tuki unionin päätöksenteolle ympäristöalalla sekä edistää kestävää kehitystä koskevan tiedon jakamista ja uusia kestäviä kulutustottumuksia”.

Life-asetuksen liite III

Ympäristöhallinto ja -tieto -painopistealue:

- a) tiedotus- ja viestintäkampanjat sekä tietoisuuden lisäämiskampanjat seitsemännen ympäristöä koskevan toiminta-ohjelman painopisteiden mukaisesti;
- b) toimenpiteet, joilla tuetaan unionin ympäristölainsäädännön tehokasta valvontaprosessia ja sen noudattamisen edistämistä sekä unionin ympäristölainsäädännön täytäntöönpanoa koskevia tiedotusjärjestelmiä ja -välineitä.

Tiedotus- ja viestintäkampanjat sekä tietoisuuden lisäämiskampanjat – liite III, C osan a kohta

Tiedotus- ja viestintäkampanjoiden sekä tietoisuuden lisäämiskampanjoiden maantieteellinen soveltamisala otetaan huomioon ehdotettujen hankkeiden eurooppalaista lisäarvoa arvioitaessa.

⁽¹⁾ Liitteen I 2 kohta (meristrategiadirektiivi).

Vesi

1. Tietoisuuden lisääminen **vesipuitedirektiivin velvoitteista ja mahdollisuuksista**, kohderyhmänä viranomaiset ja muut toimijat, jotka voivat edistää vesipiirien hoitosuunnitelmiin sisällytettävien kustannustehokkaiden ratkaisujen löytämistä. Ratkaisut voivat liittyä tulvien torjuntaan, sedimenttien käsittelyyn, vesivoimaan, navigointiin, liikenteeseen, aluesuunnitteluun, kemianteollisuuteen ja maatalouteen.
2. Hankkeet sellaisten **vedenhinnoittelupolitiikkojen** kehittämiseksi ja testaamiseksi, jotka perustuvat innovatiivisiin lähestymistapoihin ja joissa tuhlauksia maksaa -periaate lisätään saastuttajaa maksaa -periaatteeseen. Hankkeissa määritetään selkeät ja mitattavissa olevat tehokkuustavoitteet kullekin toiminta-alueelle sopivalla tasolla.
3. Hankkeet, joiden tarkoitus on tehdä aloitteita **rantojen ja meren puhdistusohjelmista** keinona lisätä tietoisuutta merten roskaantumisen vaikutuksista ja samalla lisätä tietoisuutta meristrategiadirektiivissä käsiteltävistä meriympäristön suojeluun liittyvistä kysymyksistä.
4. Tietoisuuden lisääminen **meristrategiadirektiivin velvoitteista ja mahdollisuuksista** (muista kuin merten roskaantumiseen liittyvistä, katso edellä kohta 3). Kohderyiminä ovat viranomaiset ja muut sidosryhmät, erityisesti kalastus- ja merielinkeinosektoreilta, jotka voivat edistää sellaisten kustannustehokkaiden ratkaisujen löytämistä, jotka voidaan sisällyttää meristrategioihin ja toimenpideohjelmiin ”ympäristön hyvän tilan” saavuttamiseksi meristrategiadirektiivin liitteessä I vahvistettujen 11 kuvaajan mukaisesti.
5. Hankkeet, joissa sidosryhmät ja viranomaiset tekevät **kansainvälistä** yhteistyötä kansallisten lainkäyttöalueiden rajojen yli **merialuestrategioiden** täytäntöönpanossa.

Jätteet

1. Tietoisuuden lisääminen ja koulutus, jotka koskevat **kierrätys- tai hyödyntämiskelpoisen jätteen kaatopaikoille sijoittamisen lopettamista vähitellen** (kaatopaikkojen käytön rajaamiseksi koskemaan vain jäännösjätettä eli kierrätys- ja hyödyntämiskelvotonta jätettä).
2. Tiedotuskampanjat, joissa lisätään tietoisuutta ja kannustetaan muuttamaan käyttäytymistä keskeisten jätekysymysten kohdalla. Painopisteenä on **jätteiden määrän vähentäminen erityisesti sähkö- ja elektroniikkalaiteromun ja muovijätteen osalta**.

Resurssitehokkuus, maaperä ja metsät sekä vihreä talous ja kierrätystalous mukaan luettuina

1. Tietoisuuden lisääminen ja ohjemateriaalin laatiminen **geneettisten resurssien eurooppalaisille käyttäjille**, etenkin tutkijoille ja pk-yrityksille. Näin helpotetaan saatavuudesta ja hyötyjen jakamisesta annettavan asetuksen vaatimusten noudattamista ja unionin geenivarojen kokoelmien tukitoimia esimerkiksi näytteiden organisoimien ja dokumentoinnin parantamiseksi.
2. Tietoisuuden lisäämiskampanjat, joissa edistetään kestävästä kulutuksesta ja keskitytään **elintarvikejätteisiin ja elintarvikkeiden ihanteelliseen varastointiin**.
3. Tietoisuuden lisäämiskampanjat, joissa edistetään kestävästä kulutuksesta ja keskitytään **maaperän ja maavarojen kulu-tukseen**.
4. Tietoisuuden lisäämiseen ja aktiivisiin toimiin perustuvat tiedotuskampanjat (sekä aktiiviset toimet että yleinen tietoi-suuden lisääminen) **resurssitehokkuuden, maaperä mukaan luettuna, taloudellisista ja rahoituksellisista hyödyistä**.
5. Valmiuksien kehittämiskampanjat **olennaisten ja EU:n laajuisesti edustavien metsä- ja metsäpalotietojen koordi-noimiseksi ja niitä koskevien ohjeiden antamiseksi**. Näissä hankkeissa pyritään koordinoimaan kansallista tai kansainvälistä metsäpaloihin liittyvää tietoa, joka koskee metsäpalopäästöjä, palovahinkojen arvioimista – ohjeet resurs-sien kustannustehokkaasta käytöstä metsäpalojen ehkäisemiseksi mukaan luettuna – ja palaneiden alueiden, etenkin Natura 2000 -alueiden, arvon määrittämistä. Niissä annetaan myös ohjeita yhteisestä lähestymistavasta unionin tasolla.

Ilmanlaatu ja päästöt, kaupunkiympäristö mukaan luettuna

1. Tietoisuuden lisääminen ja koulutus, jotka koskevat **ilmanlaatua kaupunkialueilla ja sen terveysvaikutuksia** siellä, missä ihmiset ja ekosysteemit altistuvat suurille määriille epäpuhtauksia.
2. Tietoisuuden lisääminen edistämällä hinnaltaan edullisia ilmanlaadun seuranta- ja arviointijärjestelmiä.
3. Sellaisten integroitujen järjestelmien kehittäminen ja demonstrointi, joiden avulla on **helppoa tutustua julkisesti saatavilla olevaan tietoon** teollisuuslaitoksista, luvat, päästötiedot ja tarkastusraportit mukaan luettuina.

Ympäristö ja terveys, kemikaalit ja melu mukaan luettuina

1. Kansalaisten ja kuluttajien tietoisuuden lisääminen **esineiden sisältämien kemikaalien vaaroja koskevista tiedoista**.
2. Kansalaisten ja kuluttajien tietoisuuden lisääminen **varoituserkillä varustettujen tuotteiden sisältämien kemikaalien turvallisesta käytöstä**.
3. Yritysten (maahantuojien, valmistajien, jatkokäyttäjien, vähittäismyyjien, myös pk-yritysten) tietoisuuden lisääminen niiden **REACH-asetuksen mukaisista velvollisuuksista** ilmoittaa tuottamiensa tai maahantuomiensa esineiden sisältämistä erityistä huolta aiheuttavista aineista ja/tai biosidivalmisteista annettujen asetusten mukaisista, käsiteltyjä esineitä koskevista yritysten velvollisuuksista.
4. Ympäristömelusta annetun direktiivin vaatimusten mukaiset tiedotuskampanjat, jotka koskevat **tietoja ympäristömelusta ja melun terveysvaikutuksista** väestöön.

Luonto ja luonnon monimuotoisuus

1. Kansalliset tai kansainväliset tietoisuuden lisäämiskampanjat, joiden tavoite on yleisön **Natura 2000** -verkostoa koskevan tietoisuuden lisääminen. Nämä kampanjat suunnitellaan siten, että varmistetaan merkittävä muutos tietoisuudessa niistä luonnonarvoista (ekosysteemipalvelut mukaan luettuna), joita varten Natura 2000 -verkosto on perustettu. Ne johtavat mahdollisesti myönteisiin käyttäytymisen muutoksiin suuressa osassa kohdeyleisöä ja/tai tiettyjä yhteiskunnallisia, hallinnollisia tai taloudellisia sektoreita.
2. **Suurpetoja** koskevat tietoisuuden lisäämiskampanjat kyseisten lajien populaation tasolla.
3. **Luonnon monimuotoisuutta koskevaa EU:n strategiaa** koskevat kansalliset ja kansainväliset tiedotuskampanjat ja tietoisuuden lisäämiskampanjat. Niiden tavoite on lisätä kansalaisten ja keskeisten sidosryhmien, kuten päättäjien, yritysten ja paikallisten, alueellisten tai valtion viranomaisten, tietoisuutta strategian tavoitteista ja niiden ymmärtämistä.
4. **Haitallisia vieraslajeja** koskevat kansalliset ja kansainväliset tietoisuuden lisäämiskampanjat, joiden kohteena ovat suuri yleisö sekä keskeiset sidosryhmät, kuten päättäjät, yritykset sekä paikalliset, alueelliset ja valtion viranomaiset.
5. **Vihreää infrastruktuuria** koskevat tietoisuuden lisäämiskampanjat, joiden kohteena ovat keskeiset sidosryhmät. Kampanjoissa edistetään parhaita käytäntöjä ja/tai parannetaan vihreän infrastruktuurin hyödyntämiseksi tarvittavien teknisten ja paikkatietojen luomista, analysointia ja levittämistä.

Hallinto ja valvonta

1. Tietoisuuden lisääminen ja koulutus, jotka koskevat **oikeussuojakeinoja ympäristöalalla**, muun muassa sitä, miten taataan ja mitataan oikeudellisten muutoksenhakumenettelyjen tehokkuus ja vaikuttavuus. Toimet kohdistetaan oikeuslaitokseen, oikeudenkäytöstä vastaaviin elimiin, viranomaisiin ja yleistä etua puolustaviin asianajajiin.
2. **Ympäristövastuudirektiiviä** ja kunkin sidosryhmän oikeuksia ja velvollisuuksia koskevan tietoisuuden lisääminen teollisuuden toimijoiden, vahinkotarkastajien, riskinarvioinnin asiantuntijoiden, hajautetun hallinnon toimivaltaisten viranomaisten (jäsenvaltioissa, joissa toimivaltaiset viranomaiset nimitetään paikallis- tai aluetasolla) ja ympäristökysymyksiä käsittelevien kansalaisjärjestöjen parissa.
3. Tietoisuuden lisääminen ja ohjemateriaalin laatiminen tutkijoille, pk-yrityksille ja julkisille elimille **geneettisten resurssien eurooppalaisina käyttäjinä**. Näin helpotetaan saatavuudesta ja hyötyjen jakamisesta annettavan asetuksen vaatimusten noudattamista ja unionin geenivarojen kokoelmien tukitoimia näyttöjen organisoimisen ja dokumentoinnin parantamiseksi.

Toimet, joilla tuetaan tehokasta valvontaprosessia, sekä toimenpiteet noudattamisen edistämiseksi – liite III, C osan b kohta

Valvonta, tarkastukset ja seuranta

1. Hankkeet, joiden tarkoitus on lisätä **ympäristötarkastusten ja -seurannan tehokkuutta ja vaikuttavuutta** seuraavilla toimilla:
 - riskikriteerien soveltaminen strategisesti sellaisten tapausten arvioimiseksi, evaluoimiseksi ja lieventämiseksi, joissa rikotaan vakavimmin EU:n ympäristölainsäädäntöä,
 - eri tarkastus- ja seurantaelinten välisen yhteistyön ja koordinoimisen edistäminen tarkastus- ja seurantavälineiden käytön yksinkertaistamiseksi ja optimoimiseksi,

- tarkastus- ja seurantatyön sähköisten tietokantojen luominen ja käyttö, jotta työn tehokkuutta ja vaikuttavuutta voidaan mitata ja arvioida helpommin; ja/tai
- tarkastus- ja seurantatyön tuloksista viestimisen ja niiden aktiivisen levittämisen yleisölle optimointi.

2. Hankkeet, joiden tarkoitus on lisätä ympäristöriskollisuuden torjuntatoimien tehokkuutta ja vaikuttavuutta seuraavilla toimilla:

- kokemusten ja parhaiden käytäntöjen jakamisen edistäminen ympäristöriskollisuuden tutkimisesta, sitä koskevasta syytteenpanosta ja siitä tuomitsemisesta vastaavien julkisten elinten välillä,
- tiedustelu- ja muun tiedon jakamisen optimointi ympäristöriskollisuuden, etenkin sellaisen, johon liittyy jätteiden siirtämistä rajojen yli, eläinten ja puutavaran kauppaa tai kemikaaleja, tutkimisesta vastaavien julkisten elinten välillä; tähän liittyy lainvalvonnasta vastaavien virkailijoiden, talousrikosten tutkintayksikköjen, tullivirkailijoiden, ympäristöriskollisuutta tutkivien poliisien, syyttäjien ja oikeuslaitoksen jäsenten kouluttaminen.

Parhaiden käytäntöjen jakaminen

1. Hankkeet, joilla tuetaan **Natura 2000 -alueiden hallinnoijien** parhaiden käytäntöjen vaihtoa ja osaamisen kehittämistä Natura 2000 -verkoston uusien eliömaantieteellisten seminaarien suositusten mukaan.
2. Hankkeet, joiden tarkoitus on kehittää ja tukea **vapaaehtoisverkostojen** roolia sen varmistamiseksi, että ne osallistuvat pitkällä aikavälillä Natura 2000 -verkoston aktiiviseen hallinnoimiseen.
3. Hankkeet, joilla parannetaan **tieteen ja politiikan yhteyttä** välittämällä tuloksia ja/tai parhaita käytäntöjä sellaisen vanhan teknisen taustan luomiseksi, joka tukee REACH-asetusta, testimenetelmäasetusta ⁽¹⁾ tai muuta **kemikaalilainsäädäntöä** tai **tieteellisiin tarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta** annettua direktiiviä ⁽²⁾.
4. Hankkeet, joilla edistetään **ilmanlaatua koskeaan lainsäädäntöön** liittyvien parhaiden käytäntöjen vaihtoa. Hankkeissa keskitytään valvontaan ja mallintamiseen, päästöinventareihin, hallinnointikäytäntöihin, lähteiden paikantamiseen, tiedonjakoon, koordinointiin ja tukeen.
5. **Ympäristöä säästäviä julkisia hankintoja** koskevan tiedon ja hyvien käytäntöjen vaihto viranomaisten välillä. Vaihto kattaa vähintään kaksi seuraavista osatekijöistä: ympäristöä säästävät osatekijät tarjouskilpailuasiakirjoissa; ympäristöä säästävien kriteerien todentamisen arviointi; ympäristöä säästävien hankintojen kustannukset ja hyödyt; yhteistyö nykyisten alihankkijoiden kanssa jo tehtyjen hankintasopimusten ympäristövaikutuksen ja kustannusten pienentämiseksi; ympäristöä säästävien julkisten hankintojen valvonta; markkinatutkimukset; tieto saatavuudesta markkinoilla; keskushankintaelinten, joilla on erityistä ympäristöä säästäviin julkisiin hankintoihin liittyvää osaamista, perustaminen ja toiminta.

Tuomioistuinten ulkopuolisen riidanratkaisun edistäminen

Hankkeet, joiden tarkoitus on edistää **tuomioistuinten ulkopuolista riidanratkaisua** keinona löytää sovinnollisia ja vaikuttavia ratkaisuja riitoihin ympäristöalalla. Hankkeet voivat sisältää esimerkiksi toimia ja tapahtumia, joiden tarkoitus on kouluttaa ammatinharjoittajia tai jakaa parhaita käytäntöjä ja kokemuksia sovittelun käytöstä ympäristöalalla.

4. YLEISTEN TAVOITTEIDEN YHDISTÄMINEN TOIMINTA-AVUSTUKSIIN ILMASTOTOIMET-ALAOHJELMASSA

Alakohtaiset painopisteet ja hankeaiheet eivät ole osa Ilmastotoimet-alaohjelmassa täytäntöön pantavia toiminta-avustuksia. Siitä huolimatta toiminta-avustusten täytäntöönpano yhdistetään kolmeen painopistealueeseen – ilmastonmuutoksen hillitseminen, ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja ilmastohallinto ja -tieto – sekä Life-asetuksen 14, 15 ja 16 artiklassa määritettyihin erityistavoitteisiin. Tämä vastaa Life-asetuksen yleistä tavoitetta parantaa unionin ympäristö- ja ilmastoalan politiikan ja lainsäädännön valmistelua, täytäntöönpanoa ja valvontaa ja saada aikaan vaadittua EU:n tason lisäarvoa.

⁽¹⁾ Komission asetus (EY) N:o 440/2008, annettu 31 päivänä toukokuuta 2008, testimenetelmien vahvistamisesta kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH) annetun asetuksen (EY) N:o 1907/2006 nojalla (EUVL L 142, 31.5.2008, s. 1).

⁽²⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/63/EU, annettu 22 päivänä syyskuuta 2010, tieteellisiin tarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta (EUVL L 276, 20.10.2010, s. 33).

Life-ohjelma edistää osaltaan unionin muuttamista vähähiiliseksi yhteiskunnaksi keskeisenä osana Eurooppa 2020 -ilmas- to- ja energiapakettia. Uutta ilmastomuutoksen hillitsemiseen liittyvää teknologiaa edistetään laajoilla pilottihankkeilla ja integroivalla demonstroinnilla. EU:n ilmastopolitiikka yhdistetään tiukasti paikallisiin impulsseihin ja aloitteisiin, ja sen yhteydessä esitellään uusia ja parempia lähestymistapoja tämän siirtymän toteuttamiseksi. Myös kasvihuonekaasuja kos- kevan tilinpidon ja ilmastomuutoksen hillitsemisen täytäntöönpanoa maankäyttösektorilla kehitetään ⁽¹⁾. Life-ohjelmalla tuetaan loppujen lopuksi ilmastomuutokseen sopeutumista koskevan EU:n strategian ⁽²⁾ täytäntöönpanoa, mikä auttaa tekemään EU:sta kestävämmän ilmastomuutoksen yhteydessä.

Näiden näkökohtien perusteella EU:n nykyistä ja tulevaa politiikkaa voitaisiin tukea sovelluksilla, jotka koskevat seuraavia aloja:

- Sopeutumisstrategioiden täytäntöönpanon tukeminen. Tämä sisältäisi erityisiä herkkyyssarvioita alueellisella tai rajat ylittävällä tasolla. Niissä keskityttäisiin EU:n sopeutumisstrategiassa määritettyihin erittäin herkkiin alueisiin, kuten kaupunki-, rannikko-, vuoristo- ja saarialueisiin, merialueiden ekosysteemeihin, kuivuudelle alttiisiin alueisiin tai vesi- piireihin. Lisäksi pantaisiin täytäntöön innovatiivisia sopeutumiseen liittyviä lähestymistapoja ja laadittaisiin erityisiä investointisuunnitelmia.
- Hiilen käytöstä luopuneiden edelläkävijöiden tukeminen. Edelläkävijät ja esikuvat ovat tärkeitä ohjaajia siirtymäproses- sissa kohti vähähiilistä taloutta ja yhteiskuntaa. Sosiaaliset ryhmät, pienet yhteisöt ja innovoijat testaavat monia teknologioita, elämäntyyliä ja hallintomalleja, ennen kuin niistä tulee osa valtavirtaa. EU:n ilmas- to- ja energiapaketin tai etenemissuunnitelman vuoteen 2050 tavoitteiden pitäisi näkyä täysimääräisinä siirtymiseen vaikuttavien, tuotta- mista, kuluttamista ja hallinnoimista koskevien uusien lähestymistapojen käyttöönotolle (mallikaupungeille tai -alu- eille) annettavassa tuessa. Tavoitteen saavuttamiseksi nykyistä vähähiilistä teknologiaa olisi myös tarkasteltava niiden muiden kuin teknologisten esteiden kannalta, jotka estävät markkinoille pääsyn.
- Vähähiilisten strategioiden tai maankäyttösuunnitelmien demonstrointi alueellisella tai aluetasoa alemmalla tasolla. Tämä sisältäisi erilaisten päästövähennys- ja resurssitehokkuustoimenpiteiden valtavirtaistamisen kaikilla aloilla ja erilaisten toimenpiteiden käyttämisen käyttäytymisen muutoksiin kannustamiseksi. Tuki sellaisten maankäyttökäytän- töjen kehittämiseksi, jotka vaikuttavat päästöihin ja päästöjen poistamiseen, esimerkiksi Euroopan rakenne- ja inves- tointirahastoista (ERI-rahastot) tuettavia toimenpiteitä täydentävästi.

5. HANKKEIDEN VALINTAMENETTELYN TEKNISET MENETELMÄT JA AVUSTUSTEN VALINTA- JA MYÖNTÄMISPERUSTEET (LIFE-ASETUKSEN 24 ARTIKLAN 2 KOHDAN d ALAKOHTA)

Alla kuvaillaan hankkeiden valintamenettelyn teknisiä menetelmiä ja avustusten Life-asetuksen 2 ja 19 artiklan mukaisia tärkeimpiä erityisiä tukikelpoisuus- ja myöntämisperusteita ⁽³⁾. Koska menetelmät ja perusteet ovat periaatteessa samat samantyyppisten hankkeiden kohdalla molemmissa alaohjelmissa, yhteen alaohjelmista viitataan ainoastaan eroavissa kohdissa.

Kaikentyyppisten avustusten kohdalla EU:n rahoituksen, mukaan luettuna muista EU:n rahoitusvälineistä myönnettävä rahoitus täydentäville toimille, Life-asetuksen 8 artiklan mukainen täydentävyys ja optimaalinen käyttö arvioidaan ja otetaan huomioon myöntämisperusteissa "EU:n tason lisäarvo: muut näkökohdat". Päällekkäisyyksien välttämiseksi haki- joiden on perusteltava, miksi he päättivät hakea Life-rahoitusta muun unionin rahoituksen sijaan, mikäli muutkin välineet voisivat tukea vastaavia hankkeita tai toimia.

Yhdellä painopistealueella rahoitettuja hankkeita, jotka saattavat haitata ympäristö- tai ilmastotavoitteiden saavuttamista toisella painopistealueella, ei rahoiteta, paitsi jos tämä vaikutus selitetään ja perustellaan selkeästi ehdotuksessa ja mah- dolliset vaihtoehdot ja hillitsemis- ja sopeuttamistoimenpiteet on tarvittaessa suunniteltu asianmukaisesti.

⁽¹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös N:o 529/2013/EU, annettu 21 päivänä toukokuuta 2013, maankäyttöön, maankäytön muutokseen ja metsätalouteen liittyvistä toimista peräisin olevia kasvihuonekaasujen päästöjä ja poistumia koskevista tilinpitosään- nöistä ja toimiin liittyviä toimenpiteitä koskevasta tiedosta (EUVL L 165, 18.6.2013, s. 80).

⁽²⁾ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: EU:n strategia ilmastomuutokseen sopeutumisiksi (COM(2013) 216 final).

⁽³⁾ Life-asetuksen 24 artiklan 2 kohdan d alakohtaan sisältyvän ilmaisun "valinta" merkitys sisältää Life-asetuksen 19 artiklaan ja varainhoitoasetuksen 131 artiklaan sisältyvän ilmaisun "tukikelpoisuus" merkityksen.

Yksityiskohtaisempaa tietoa annetaan haku- ja arviointiohjeissa, jotka julkaistaan yhdessä ehdotuspyyntöjen kanssa. Rajoittamatta Life-asetuksen ja ohjeellisten maakohtaisten määrärahojen soveltamista ja hallinnollisten menettelyjen yksinkertaistamiseksi hankkeiden valinnan teknisiä menetelmiä voidaan mukauttaa ja yksinkertaistaa jokaisessa vuosittaisessa ehdotuspyynnössä.

Ympäristö-alaohjelman muiden kuin integroitujen hankkeiden osalta ohjeelliset maakohtaiset määrarahat on määritetty Life-asetuksen liitteen I ja joulukuussa 2013 käytettävissä olleiden, tämän monivuotisen työohjelman kattamaa ajanjaksoa koskevien tietojen perusteella. Niitä käytetään asetettaessa näitä hankkeita järjestykseen.

Jos yksi tai useampi liitteessä I luetelluista perusteista muuttuu vähintään 10 prosenttiyksikön verran yhden jäsenvaltion kohdalla tai jos uusi jäsenvaltio liittyy Euroopan unioniin, tämä katsotaan laskentaperustan merkittäväksi muutokseksi. Merkittävän muutoksen toteutuessa ohjeelliset maakohtaiset määrarahat lasketaan uudelleen kaikkien jäsenvaltioiden osalta jäljellä olevalle ajanjaksolle. Ennen jokaista pyyntöä komissio tarkistaa, onko merkittäviä muutoksia tapahtunut.

Ohjeelliset maakohtaiset määrarahat vuosille 2014–2017 Ympäristö-alaohjelman muiden kuin integroitujen hankkeiden osalta

Jäsenvaltio	Prosenttiosuus budjetista	Jäsenvaltio	Prosenttiosuus budjetista	Jäsenvaltio	Prosenttiosuus budjetista	Jäsenvaltio	Prosenttiosuus budjetista
BE	2,05	EL	3,27	LT	1,02	PT	2,51
BG	3,04	ES	9,33	LU	1,05	RO	4,29
CZ	2,03	FR	9,80	HU	2,42	SI	1,85
DE	10,82	HR	2,52	MT	0,90	SK	2,15
DK	1,61	IT	8,44	NL	2,94	FI	2,45
EE	1,20	CY	1,32	AT	1,85	SE	3,10
IE	1,43	LV	0,96	PL	6,37	UK	9,27

5.1 Toiminta-avustukset

Varmistetaan, että niiden hakijoiden ehdotuksia, jotka suljetaan pois tai jotka eivät täytä varainhoitoasetuksen 131 artiklan mukaisia yleisiä tukikelpoisuusperusteita, ei valita jatkoon.

Lisäksi ehdotusten on täytettävä kaikkiin Life-toiminta-avustuksiin sovellettavat edellytykset hakemuksen käsiteltäväksi ottamiselle (esimerkiksi joidenkin hankkeiden kohdalla hakemukset voidaan toimittaa vain digitaalisesti) ja tukikelpoisuusperusteet (esimerkiksi Israelin kesäkuusta 1967 miehittämällä alueilla sijaitsevien israelilaisten yhteisöjen ja niiden toimien kelpoisuudesta saada EU:n avustuksia ja palkintoja sekä tukea EU:n rahoitusvälineistä vuodesta 2014 lähtien annettujen suuntaviivojen⁽¹⁾ noudattaminen), jotka mainitaan erikseen myös asianomaisissa hakuohjeissa. Eri hanketyyppeihin sovellettavat tukikelpoisuusperusteet mainitaan kunkin otsikon alla. Perusteet, joita sovelletaan samalla tavalla erityyppisiin hankkeisiin, mainitaan ainoastaan kohdassa 5.1.1 (Life-asetuksen 18 artiklan a, b, c ja h kohdan mukaiset hankkeet).

Life-asetuksen 6 artiklan 2 kohdan mukaan unionin ulkopuolelle sijoittautuneet oikeushenkilöt voivat osallistua Life-asetuksen 18 artiklassa tarkoitettuihin hankkeisiin, jos hanketta koordinoiva tuensaaja on sijoittautunut unioniin ja unionin ulkopuolella toteutettava toimi täyttää Life-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan vaatimukset.

Life-asetuksen 7 artiklan mukaan Life-ohjelman täytäntöönpanon aikana voidaan tehdä yhteistyötä asiaankuuluvien kansainvälisten järjestöjen sekä niiden toimielinten ja elinten kanssa, jos se on tarpeen Life-asetuksen 3 artiklassa vahvistettujen yleisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Lisäksi ehdotukset valitaan ainoastaan, jos ne hakijan edeltävinä vuosina aikaansaamasta tuloksesta todistavien erityisten asiakirjojen perusteella osoittavat hakijalla olevan

— operatiiviset valmiudet – hakijalla on oltava hankkeen toteuttamiseen tarvittava ammatillinen pätevyys – ja

⁽¹⁾ Komission tiedonanto N:o 2013/C-205/05 (EUVL C 205, 19.7.2013, s. 9).

- taloudelliset valmiudet – hakijalla on oltava vakaat ja riittävät rahoituslähteet, jotta toimintaa voidaan ylläpitää koko hankkeen keston ajan ja jotta hakija voi osallistua sen rahoitukseen.

Varainhoitoasetuksen 131 artiklaa sovelletaan julkisten elinten ja kansainvälisten järjestöjen valintaan niiden taloudellisten valmiuksien osalta.

5.1.1 *Life*-asetuksen 18 artiklan a, b, c ja h kohdan mukaiset hankkeet

Life-asetuksen 18 artiklan a, b, c ja h kohdassa tarkoitettujen pilotti- ja demonstroitinhankkeiden, parhaita käytäntöjä koskevien hankkeiden sekä tiedotushankkeiden, tietoisuuden lisäämiseen tähtäävien hankkeiden ja tiedonlevityshankkeiden valinnassa noudatetaan alla olevan kuvauksen mukaisia samoja hankkeiden valinnan teknisiä menetelmiä ja samoja tukikelpoisuus- ja myöntämisperusteita.

5.1.1.1 Hankkeiden valintamenettelyn tekniset menetelmät

Hankkeiden valintamenettely organisoidaan seuraavasti:

— Ehdotusten arviointi

Komissio ja/tai toimeenpanovirasto varmistaa/varmistavat, että ehdotukset täyttävät tukikelpoisuus- ja valintaperusteet, ja arvioi/arvioivat ne myöntämisperusteiden pohjalta.

— Ehdotusten alustavan luettelon laatiminen

Komissio ja/tai toimeenpanovirasto asettaa/asettavat ehdotukset paremmuusjärjestykseen ansioiden perusteella ja noudattaen sääntöä, jonka mukaan vähintään 55 prosenttia toiminta-avustuksilla tuettuihin hankkeisiin kohdennetuista talousarviomäärärahoista Ympäristö-alaohjelmassa varataan luonnon ja luonnon monimuotoisuuden suojeluun (*Life*-asetuksen 9 artiklan 3 kohta). Komissio ja/tai toimeenpanovirasto pyrkii/pyrkivät myös varmistamaan, että hankkeisiin osoitetuista talousarviomäärärahoista vähintään 15 prosenttia osoitetaan kansainvälisiin hankkeisiin (*Life*-asetuksen 19 artiklan 7 kohta). Lisäksi komissio ja/tai toimeenpanovirasto varmistaa/varmistavat Ympäristö-alaohjelman hankkeiden kohdalla maantieteellisen tasapainon (*Life*-asetuksen 19 artiklan 5 kohta). Alustava luettelo sisältää kaikki ehdotukset paremmuusjärjestyksessä parhaasta alkaen siten, että ehdotettujen hankebudjettien summa vastaa noin 130:tä prosenttia käytettävissä olevasta budjetista.

— Rahoitettavien hankkeiden lopullisen luettelon ja varallaololuettelon laatiminen

Tarkistusvaiheen jälkeen menestyksekkäitä hankkeita ehdotetaan rahoitettaviksi käytettävissä olevan budjetin rajoissa. Parhaiten sijoittuneista hankkeista, joita ei voida rahoittaa käytettävissä olevasta budjetista, laaditaan varallaololuettelo. Varallaololuettelo kattaa ylimääräiset 20 prosenttia käytettävissä olevasta *Life*-budjetista.

— Tukisopimuksen allekirjoittaminen

5.1.1.2 Tukikelpoisuus- ja myöntämisperusteet

Prosessissa sovelletaan seuraavia tukikelpoisuus- ja myöntämisperusteita:

a) Tukikelpoisuusperusteet

Life-asetuksen 18 artiklan a, b, c ja h kohdassa tarkoitettua hanketta koskevaa ehdotusta ei valita jatkoon ansioiden arvioimista varten, jos hanke-ehdotus ei osoita, että hanke

- edistää yhden tai useampien *Life*-asetuksen 3 artiklassa asetettujen yleisten tavoitteiden ja soveltuvin osin *Life*-asetuksen 10, 11, 12 ja 14, 15 ja 16 artiklassa asetettujen erityistavoitteiden saavuttamista,
- kuuluu *Life*-asetuksen 9 ja 13 artiklassa tarkoitetun *Life*-alaohjelman, jossa hanke-ehdotus esitettiin, painopistealueen soveltamisalaan ja
- vastaa yhtä seuraavista hanketyypeistä, jotka on määritelty *Life*-asetuksen 2 artiklan a, b, c ja h alakohdassa:

”Pilottihankkeet” ovat hankkeita, joissa käytetään tekniikkaa tai menetelmää, jota ei ole käytetty tai testattu aikaisemmin tai muualla, jotka tuottavat mahdollisia ympäristö- tai ilmastohyötyjä vallitsevaan parhaaseen käytäntöön verrattuna ja joita voidaan myöhemmin hyödyntää laajemmin vastaavissa tilanteissa.

”Demonstroitinhankkeet” ovat hankkeita, joissa otetaan käyttöön, testataan, arvioidaan ja levitetään toimia, menetelmiä tai menettelytapoja, jotka ovat uusia tai tuntemattomia hankkeen asiayhteydessä, kuten maantieteellisessä, ekologisessa tai sosioekonomisessa asiayhteydessä, ja joita voitaisiin käyttää muualla vastaavissa olosuhteissa.

”Parhaita käytäntöjä koskevat hankkeet” ovat hankkeita, joissa käytetään tarkoituksenmukaisia, kustannustehokkaita ja viimeisimmän tietämyksen mukaisia tekniikoita, menetelmiä ja menettelytapoja, joissa otetaan huomioon hankkeen erityinen asiayhteys.

HUOM. Pilotti- ja demonstroiinhankeissa ja parhaita käytäntöjä koskeissa hankkeissa luonnon ja luonnon monimuotoisuuden suojelun alalla vähintään 25 prosenttia budjetista on osoitettava konkreettisiin suojelutoimiin (rajoitetut poikkeukset ovat mahdollisia erityisten poliittisten tarpeiden kohdalla, ja ne määritetään erikseen hakuohjeessa).

”Tiedottamiseen, tietoisuuteen ja levittämiseen liittyvät hankkeet” ovat hankkeita, joilla pyritään tukemaan viestintää, tietojen levittämistä ja tietoisuuden parantamista Ympäristö-alaohjelmassa.

HUOM. **Tutkimukseen** ⁽¹⁾ keskittyvät tai **suurten infrastruktuurien** rakentamiselle omistetut hankkeet eivät kuulu Life-ohjelman soveltamisalaan **eivätkä** siten **ole tukikelpoisia**.

b) Myöntämisperusteet

Kaikkien tukikelpoisten ehdotusten, jotka täyttävät tukikelpoisuusvaatimukset, ansiot arvioidaan ja pisteytetään seuraavan myöntämisperuste- ja pisteytysjärjestelmän mukaisesti:

— Tekninen johdonmukaisuus ja laatu

Tämän perusteen kohdalla keskitytään ehdotuksessa esitettyjen toimien selkeyteen, toteutettavuuteen ja kestävyys. Hankkeen tulosten kestävyys keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä on kyky ylläpitää niitä hankkeen toteutuksen jälkeen. Kestävyyden saavuttaminen edellyttää strategiaa, joka sisältää tehtäviä, joilla varmistetaan tarvittavien hanketoimien ja niihin liittyvän rahoituksen jatkuminen hankkeen päätyttyä.

— Rahoituksellinen johdonmukaisuus ja laatu

Ehdotettu talousarvio ja sen yhdenmukaisuus ehdotettujen toimien ja sovellettavien sääntöjen kanssa sekä ehdotetun toimintatavan kustannustehokkuus arvioidaan.

— EU:n tason lisäarvo: molempien Life-alaohjelmien painopistealueiden erityistavoitteiden saavuttamista edistävien toimien laajuus ja laatu

Tässä yhteydessä arvioidaan, missä määrin ehdotukset edistävät molempien Life-alaohjelmien painopistealueiden, jotka on määritetty Life-asetuksen 10, 11 ja 12 artiklassa (Life-ohjelman Ympäristö-alaohjelman osalta) ja 14, 15 ja 16 artiklassa (Life-ohjelman Ilmastotoimet-alaohjelman osalta), yhden tai useamman erityistavoitteen saavuttamista. Lisäksi arvioidaan tämän panoksen laatu.

— EU:n tason lisäarvo: monitavoitteisuus, synergiaedut ja sisällyttäminen: Hankkeet, joissa keskitytään tiettyyn alaan mutta jotka samalla sisältävät hyvin suunnitellun, monitavoitteisen toteutusmekanismin, parantavat erityisten ympäristötavoitteiden sisällyttämistä osaksi muita politiikanaloja ja luovat synergiaetuja unionin muiden politiikkojen tavoitteiden kanssa kyseenalaistamatta tavoitteita, joiden saavuttamiseen Life-asetuksella pyritään, saavat korkeammat pisteet.

— EU:n tason lisäarvo: toistettavuus ja siirrettävyys: Toistettavuus ja siirrettävyys tarkoittavat sitä, miten helposti hanke voidaan toistaa ja siirtää toteutuksen aikana ja sen jälkeen. Menestyksekkäs toistaminen ja siirrettävyys edellyttävät strategiaa, joka sisältää tehtäviä, joiden avulla monistetaan hankkeiden ratkaisujen vaikutukset ja saadaan aikaan niiden laajempi käyttöönotto. Tavoite on saavuttaa kriittinen massa hankkeen aikana ja/tai lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä Life-hankkeen päättymisen jälkeen. Tässä mennään tietämyksen siirtoa ja verkostoitumista pidemmälle ja tarkoitetaan hankkeissa kehitettyjen tai sovellettujen tekniikoiden, menetelmien tai strategioiden hyödyntämistä käytännössä muualla.

— EU:n tason lisäarvo: muut näkökohdat

Kansainvälisyys: Kansainvälisiä ehdotuksia suositaan, jos kansainvälinen yhteistyö on olennaisen tärkeää hankkeen tavoitteiden saavuttamisen takaamiseksi. Ehdotukselle voidaan antaa lisäpisteitä tämän perusteen pohjalta ainoastaan, mikäli kansainvälisen lähestymistavan lisäarvosta on riittävää näyttöä.

Ympäristöä säästävät hankinnat: Ehdotukset, jotka sisältävät selkeän toteutusmekanismin ympäristöä säästäviin hankintoihin liittyvien konseptien kattavan soveltamisen varmistamiseksi, saavat korkeammat pisteet.

⁽¹⁾ Tutkimusta koskevat ehdotukset voidaan osoittaa Horisontti 2020 -puiteohjelman soveltuviin alaohjelmiin: <http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/opportunities/index.html>

EU:n tutkimus- ja innovointiohjelmien tulosten hyödyntäminen: Ehdotukset, joissa on tarkoitus hyödyntää Horisontti 2020 -puiteohjelmasta tai aiemmista puiteohjelmista rahoitettujen ympäristö- ja ilmastoalaan liittyvien tutkimus- ja innovointihankkeiden tuloksia, saavat korkeammat pisteet, jos tämän hyödyntämisen lisäarvosta hankkeelle on riittävä näyttöä.

— *Erityinen peruste- ja pisteytysjärjestelmä Ympäristö-hankkeita varten*

Ympäristö-alaohjelman erityinen peruste- ja pisteytysjärjestelmä johtuu siitä, että alakohtaisia painopisteitä (Life-asetuksen liite III) ja niihin liittyviä hankeaiheita (otsikko 2 edellä) määritettiin ainoastaan Ympäristö-alaohjelman kohdalla.

— EU:n tason lisäarvo: hankeaiheiden edistäminen

Life-ehdotukset, jotka kuuluvat selkeästi liitteessä III vahvistettuja alakohtaisia painopisteitä toteuttaviin Ympäristö-alaohjelman – sellaisena kuin se on määriteltynä monivuotisessa työohjelmassa – hankeaiheisiin, saavat lisäpisteitä tämän perusteen pohjalta.

Myöntämisperusteet	Vähimmäispistemäärä (*)	Enimmäispistemäärä
1. Tekninen johdonmukaisuus ja laatu	10	20
2. Rahoituksellinen johdonmukaisuus ja laatu	10	20
3. EU:n tason lisäarvo: Life-ohjelman Ympäristö-alaohjelman painopistealueiden erityistavoitteiden saavuttamista edistävien toimien laajuus ja laatu	10	20
4. Hankeaiheiden edistäminen	—	10
5. EU:n tason lisäarvo: monitavoitteisuus, synergiaedut ja sisällyttäminen	7	15
6. EU:n tason lisäarvo: toistettavuus ja siirrettävyys	5	10
7. EU:n tason lisäarvo: kansainvälisyys, ympäristöä säästävät hankinnat, hyödyntäminen	—	5
Kokonaispistemäärä	55	100

(*) Hanke-ehdotuksen on saatava vähintään vähimmäispisteet jokaisen myöntämisperusteen kohdalla, ja lisäksi perusteiden, joille on vahvistettu vähimmäispisteet, pisteiden summan on oltava vähintään 55 pistettä.

— *Erityinen peruste- ja pisteytysjärjestelmä Ilmastotoimet-hankkeita varten*

— EU:n tason lisäarvo: Ilmastomuutoksen sietokykyä parantavat ja/tai kasvihuonekaasupäästöjä vähentävät toimet

Ilmastotoimet-alaohjelman hankkeiden on osoitettava vaikuttavansa myönteisesti ilmastomuutoksen sietokyvyn parantamiseen ja/tai kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen. Näin pitäisi edistää siirtymistä kohti resurssitehokasta, vain vähän hiilidioksidipäästöjä aiheuttavaa ja ilmastomuutoksen kestävää taloutta. Tämä arvioidaan itse hankkeen tasolla ja hankkeen aikana tai sen jälkeisessä vaiheessa saavutettujen hankkeen tulosten laajemman toistettavuuden/siirrettävyyden tasolla.

Myöntämisperusteet	Vähimmäispistemäärä (*)	Enimmäispistemäärä
1. Tekninen johdonmukaisuus ja laatu	10	20
2. Rahoituksellinen johdonmukaisuus ja laatu	10	20
3. EU:n tason lisäarvo: Ilmastomuutoksen sietokykyä parantavien ja/tai kasvihuonekaasupäästöjä vähentävien toimien laajuus ja laatu	7	15

Myöntämisperusteet	Vähimmäispistemäärä (*)	Enimmäispistemäärä
4. EU:n tason lisäarvo: Life-ohjelman Ilmastotoimet-alaohjelman painopistealueiden erityistavoitteiden saavuttamista edistävien toimien laajuus ja laatu	7	15
5. EU:n tason lisäarvo: monitavoitteisuuden, synergiaetujen ja sisällyttämisen laatu	7	15
6. EU:n tason lisäarvo: toistettavuus ja siirrettävyys	5	10
7. EU:n tason lisäarvo: kansainvälisyys, ympäristöä säästävät hankinnat, hyödyntäminen	—	5
Kokonaispistemäärä	55	100

(*) Hanke-ehdotuksen on saatava vähintään vähimmäispisteet jokaisen myöntämisperusteen kohdalla, ja lisäksi perusteiden, joille on vahvistettu vähimmäispisteet, pisteiden summan on oltava vähintään 55 pistettä.

5.1.2 Life-asetuksen 18 artiklan d kohdan mukaiset integroidut hankkeet

Integroitujen hankkeiden toimitus- ja valintaprosessi on suunniteltu Life-asetuksen mukaisen kaksivaiheisen menettelyn pohjalta. Sen on tarkoitus helpottaa potentiaalisten hakijoiden työtä ja varmistaa, että he saavat komissiolta parhaat mahdolliset ohjeet prosessin aikana. Työnkulku on organisoitu siten, että se noudattelee kunkin ehdotuksen jatkuvaa kehittymistä ja hienosäätöä. Life-asetuksen alakohtaisia määrärahoja ja maantieteellistä jakoa koskevien sääntöjen sallimissa rajoissa arviointiprosessin kaikissa vaiheissa sovelletaan tarkasti kaikkien ehdotusten yhdenvertaisen kohtelun periaatetta.

5.1.2.1 Hankkeiden toimitus- ja valintamenettelyn tekniset menetelmät

Vaihe 1

— Ehdotuspyyntö

— Alustavan ehdotuksen toimittaminen

Hakija toimittaa lyhyen alustavan ehdotuksen, jossa hahmotellaan hankkeen sisältö ja suunnitelma tai strategia, jota sillä on tarkoitus panna täytäntöön, sekä rahoitussuunnitelma suunnitelman tai strategian yleistä täytäntöönpanoa varten.

— Alustavan ehdotuksen arviointi ja kysymyksiin vastaamisen vaihe

Alustavan ehdotuksen perusteella komissio määrittää ja listaa tukikelpoisuusvaatimukset täyttävät ehdotukset. Nämä vaatimukset täyttävät ehdotukset esittäneet hakijat kutsutaan osallistumaan kirjalliseen kysymys ja vastaus -vaiheeseen, jonka aikana he voivat esittää yksityiskohtaisen ehdotuksen laatimiseen liittyviä kysymyksiä. Tämän vaiheen lopussa komissio julkistaa kysymykset ja vastaukset nimettömästi avustukseen yhdenvertaisesti kaikkia hakijoita yksityiskohtaisen ehdotusten laatimisessa. Tarvittaessa komissio täydentää kysymyksiä ja vastauksia ohjeilla, jotka koskevat tyypillisiä ongelmia, joita hakijoilla on saattanut olla ja jotka ilmenivät alustavista ehdotuksista.

Vaihe 2

— Yksityiskohtaisen ehdotuksen toimittaminen

Tukikelpoisia alustavia ehdotuksia esittäneitä hakijoita pyydetään toimittamaan yksityiskohtaiset ehdotukset.

— Yksityiskohtaisen ehdotuksen arviointi

Komissio laatii perusteellisen arvioinnin jälkeen alustavan luettelon paremmuusjärjestykseen asetetuista ehdotuksista, joiden rahoittamista voidaan harkita. Paremmuusjärjestys perustuu ansioihin, ja Ympäristö-alaohjelman kohdalla noudatetaan lisäksi sääntöä, jonka mukaan 55 prosenttia toiminta-avustuksiin kohdennetuista määrärahoista varataan luonnon ja luonnon monimuotoisuuden suojeluun, sekä Life-asetuksen 19 artiklan 4 kohdassa vahvistettuja maantieteelliseen jakoon liittyviä perusteita. Komissio varmistaa myös hakijoiden taloudellisen ja toiminnallisen valmiuden toteuttaa hanke.

— Rahoitettavien hankkeiden lopullisen luettelon ja varallaololuettelon laatiminen

Tarkistusvaiheen jälkeen menestyksekkäitä hankkeita ehdotetaan rahoitettaviksi käytettävissä olevan budjetin rajoissa. Parhaiten sijoittuneista hankkeista, joita ei voida rahoittaa käytettävissä olevasta budjetista, laaditaan varallaololuettelo. Varallaololuettelo kattaa ylimääräiset 20 prosenttia käytettävissä olevasta Life-budjetista.

— Tukisopimuksen allekirjoittaminen

Vaikka kaksivaiheista toimintatapaa sovelletaan monivuotisen työohjelman koko voimassaoloaika, komissio voi mukauttaa edellä kuvailtua prosessia saatujen kokemusten pohjalta.

Asettaessaan integroituja hankkeita paremmuusjärjestykseen komissio varmistaa maantieteellisen tasapainon myöntämällä ohjeellisesti yhden tai kaksi integroitua hanketta jokaiseen jäsenvaltioon tämän monivuotisen työohjelman voimassaoloaikana varmistaakseen, että koko rahoituskaudella 2014–2020 noudatetaan Life-asetuksen 19 artiklan 4 kohtaa.

5.1.2.2 Tukikelpoisuus- ja myöntämisperusteet

Seuraavia tukikelpoisuusperusteita sovelletaan sekä alustavaan että yksityiskohtaiseen ehdotukseen.

a) Tukikelpoisuusperusteet

Ehdotus hylätään, jos se ei täytä yhtä tai useampia seuraavista vaatimuksista:

1. *Laaja alueellinen kattavuus:* Hankkeen kohteena olevan unionin suunnitelman tai strategian täytäntöönpano kattaa laajan alueen, erityisesti alueellisesti, monella alueella, kansallisesti tai kansainvälisesti. Monta kaupunkia kattava lähestymistapa voi myös olla hyväksyttävä ilmanlaadun hallintaa koskevien integroitujen hankkeiden kohdalla, samoin kuin Ilmastotoimet-alaohjelman integroitujen hankkeiden kohdalla.

2. *Muiden rahoituslähteiden käyttöönotto:* Itse integroitua hanketta ja sille Life-asetuksessa (20 artiklan 1 kohdan a ja c alakohta) vaadittua erityistä yhteisrahoitusta täydentävästi hankkeen kohteena olevan unionin suunnitelman tai strategian täytäntöön panemiseksi otetaan käyttöön vähintään yksi muu unionin, kansallinen tai yksityinen rahoituslähde.

3. *Keskeisten sidosryhmien osallistuminen:* Keskeiset sidosryhmät otetaan mukaan kohteena olevan unionin suunnitelman tai strategian täytäntöönpanoon.

i) Erityinen tukikelpoisuusperuste Ympäristö-alaohjelman hankkeille

Integroitu hanke ei ole tukikelpoinen, jos sillä ei pyritä panemaan täytäntöön yhtä seuraavista unionin erityisessä ympäristölainsäädännössä edellytetyistä ympäristösuunnitelmista tai -strategioista, jotka on kehitetty muiden unionin säädösten nojalla tai jotka ovat jäsenvaltioiden viranomaisten kehittämiä:

- a) luontotyyppidirektiivin 8 artiklan mukaiset hankkeiden toteutusjärjestyksen sisältävät toimintasuunnitelmat;
- b) jätepuitedirektiivin 28 artiklan mukaiset jätehuoltosuunnitelmat;
- c) vesipuitedirektiivin liitteen VII mukaiset vesipiirien hoitosuunnitelmat; tai
- d) ilmanlaatudirektiivin mukaiset ilmanlaatusuunnitelmat.

ii) Erityinen tukikelpoisuusperuste Ilmastotoimet-alaohjelman hankkeille

Integroidulla hankkeella on pyrittävä panemaan täytäntöön yhtä seuraavista unionin erityisessä ilmastoa koskevassa lainsäädännössä edellytetyistä ilmastosuunnitelmista tai -strategioista, jotka on kehitetty muiden unionin säädösten nojalla tai jotka ovat jäsenvaltioiden viranomaisten kehittämiä yhdellä seuraavista aloista:

- a) Kansallinen, alueellinen tai paikallinen sopeutumisstrategia tai toimintasuunnitelma
- b) Kaupunki- tai kuntatason toimintasuunnitelma, jolla käynnistetään siirtymistä vähähiiliseen ja/tai ilmastomuutosta kestäväan yhteiskuntaan
- c) Kansallinen, alueellinen tai toimiala-/sektorikohtainen kasvihuonekaasupäästöjen hillitsemisstrategia tai vähähiilisen talouden etenemissuunnitelma

b) Myöntämisperusteet

Seuraavia myöntämisperusteita sovelletaan vain yksityiskohtaiseen ehdotukseen. Kaikki ehdotukset, jotka täyttävät tukikelpoisuusperusteet (ja valintaperusteet), otetaan mukaan laadun perusteelliseen arviointiin myöntämisvaiheessa. Tähän vaiheeseen hyväksytylle ehdotukselle annetaan pisteitä seuraavien myöntämisperusteiden pohjalta:

Myöntämisperusteet	Vähimmäispistemäärä (*)	Enimmäispistemäärä
1. Tekninen johdonmukaisuus ja laatu	10	20
2. Rahoituksellinen johdonmukaisuus ja laatu	10	20
3. EU:n tason lisäarvo: tavoitteiden saavuttamista edistävien toimien laajuus ja laatu	15	20
4. EU:n tason lisäarvo: muiden rahoituslähteiden, erityisesti unionin rahoituslähteiden, käyttöönoton laajuus ja laatu	—	10
5. EU:n tason lisäarvo: monitavoitteisuuden, synergiaetujen ja sisällyttämisen laatu	7	15
6. EU:n tason lisäarvo: toistettavuus ja siirrettävyys	5	10
7. EU:n tason lisäarvo: kansainvälisyys, ympäristöä säästävät hankinnat, hyödyntäminen	—	5
Kokonaispistemäärä	55	100

(*) Hanke-ehdotuksen on saatava vähintään vähimmäispisteet jokaisen myöntämisperusteen kohdalla, ja lisäksi perusteiden, joille on vahvistettu vähimmäispisteet, pisteiden summan on oltava vähintään 55 pistettä.

Seuraavat myöntämisperusteet koskevat ainoastaan integroituja hankkeita tai sisältävät ainoastaan niitä koskevia elementtejä:

— EU:n tason lisäarvo: tavoitteiden saavuttamista edistävien toimien laajuus ja laatu

Tässä yhteydessä arvioidaan, missä määrin ehdotukset edistävät Life-ohjelman yhden tai useamman yleisen ja erityistavoitteen, jotka on määritetty uuden Life-asetuksen 3, 10, 11 ja 12 artiklassa (Life-ohjelman Ympäristö-alaohjelma) ja 3, 14, 15 ja 16 artiklassa (Life-ohjelman Ilmastotoimet-alaohjelma) saavuttamista.

Seuraavat erityiset näkökohdat tarkistetaan sen mukaan, mihin painopistealueisiin hanke kuuluu:

— *Eryityset perusteet Ympäristö-alaohjelman hankkeille*

— Integroidut hankkeet, jotka koskevat NATURA 2000 -verkoston hankkeiden toteutusjärjestyksen sisältävien toimintasuunnitelmien täytäntöönpanoa:

EU:n tason lisäarvo on perusteltava ottaen huomioon se, miten hanke edistää luonnon monimuotoisuutta koskevan EU:n strategian tavoitteen 1 sekä luontotyyppi- ja lintudirektiivien yleisten tavoitteiden saavuttamista, ja erityisesti se, miten se edistää yhteisön laajuisesti tärkeiden lajien ja luontotyyppien suojelun tason (luontotyyppidirektiivi) ja/tai lintulajien tilan (lintudirektiivi) parantamista.

— Integroidut hankkeet, joilla pannaan täytäntöön vesipiirien hoitosuunnitelmia:

EU:n tason lisäarvo on perusteltava ottaen huomioon se, miten hankkeet edistävät vesipuitedirektiivin tavoitteiden saavuttamista. Ehdotettujen toimien kohteena olisi oltava merkittävät paineet, jotka vaikuttavat ympäristön kykyyn pidättää vettä, ja ympäristöön vain vähän vaikuttavien toimenpiteiden (esimerkiksi vihreän infrastruktuurin) käyttö veden puhdistuksessa. Tällaiset paineet pitäisi olla määritetty jäsenvaltioiden asiaan liittyviä EU:n säädöksiä ja politiikkoja (esimerkiksi vesipuitedirektiivi, meristrategiadirektiivi, yhdyskuntajätevesien käsittelystä annettu direktiivi, juomavesidirektiivi, uimavesidirektiivi, tulvadirektiivi ja/tai kuivuudenhallintasuunnitelmat) koskevien täytäntöönpanosuunnitelmien valmistelua varten tekemissä arvioissa.

Hankkeissa pitäisi keskittyä laaja-alaiseen (esimerkiksi valuma-alueiden osien ja vesipiirien tason) suunnitteluun ja sellaisten toimenpiteiden käynnistämiseen, joilla lisätään veden pidättämistä kaupunki- ja maaseutualueilla, parannetaan imeytymistä, lisätään veden varastoisuutta ja poistetaan epäpuhtauksia luonnollisilla tai luonnonmukaisilla prosesseilla. Niissä on pyrittävä saamaan aikaan synergiaetuja sellaisten toimien toteuttamiseksi, joilla vähennetään nykyisiä hydromorfologisia paineita ja parannetaan luonnon monimuotoisuutta ja yleishyödyllistä arvoa.

- Integroidut hankkeet, jotka koskevat jätehuoltosuunnitelmien täytäntöönpanoa:

Integroitu hanke on tarkoitettu tukemaan jätehuoltosuunnitelmien täytäntöönpanoa jätepuitedirektiivin 2008/98/EY ⁽¹⁾ (jätepuitedirektiivi) 28 artiklan vaatimusten mukaisesti ja/tai jätteiden syntymisen ehkäisemistä koskevien ohjelmien täytäntöönpanoa jätehuoltodirektiivin 29 artiklan vaatimusten mukaisesti.

Hankkeiden EU:n tason lisäarvo arvioidaan ottaen huomioon se, miten ne edistävät jätehierarkian (jätepuitedirektiivin 4 artikla) täytäntöönpanoa, jätepuitedirektiivin 11 artiklan mukaisten kierrätystavoitteiden ja EU:n jätelainsäädännön muiden tavoitteiden saavuttamista sekä näiden tavoitteiden tukemiseksi tarvittavien toimenpiteiden täytäntöönpanoa.

- Integroidut hankkeet, jotka koskevat ilmanlaatusuunnitelmia ja ilmanlaatuun liittyviä ohjelmia:

Integroitu hanke on tarkoitettu tukemaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2008/50/EY ⁽²⁾ määritettyjen paikallisten ja alueellisten ilmanlaatusuunnitelmien täytäntöönpanoa ja seuranta. Hankkeen lopullinen tavoite on edistää kansallisia ilmansaasteiden vähentämiseen tähtäviä ohjelmia. Jos hankkeet perustuvat paikallisiin ilmanlaatusuunnitelmiin, niihin on kuuluttava koordinoitua ja yhteistyötä vähintään viiden sellaisen kaupungin välillä, joilla on tällaiset suunnitelmat. Jos hankkeet perustuvat alueellisiin ilmanlaatusuunnitelmiin, niihin on kuuluttava koordinoitua ja yhteistyötä kaikkien paikallishallinnon yksiköiden ja aluehallinnon välillä. Laajamittaisia hankkeita suositetaan.

- *Eriytyiset perusteet Ilmastotoimet-hankkeita varten*

- Integroidut hankkeet, jotka koskevat ilmastomuutoksen hillitsemistä koskevien strategioiden, suunnitelmien ja etenemissuunnitelmien täytäntöönpanoa:

Integroitu hanke tukee kasvihuonekaasupäästöjen hillitsemistä koskevien strategioiden tai suunnitelmien tai vähähiilisen talouden etenemissuunnitelmien täytäntöönpanoa. Se koskee tiettyjä kuntia tai alueita (esimerkiksi kaupunginjohtajien ilmastopöytäkirjojen mukaisesti), teollisuuden tai maatalouden (maankäytön analysointi alueellisesti, yhteiskunnallinen ja taloudellinen asiayhteys) sektoreita tai muita talouden sektoreita. Hankkeessa otetaan käyttöön teknologiaa ja palveluun perustuvia toimintatapoja kestävästi ja innovatiivisesti. Integroituja hankkeita voidaan täydentää tarvittavilla investoinneilla infrastruktuuriin tai kehittämällä ja hyödyntämällä kaupungeissa, alueilla ja/tai kunnissa innovatiivisia teknologioita ja palveluita, joita tuetaan muilla asiaan liittyvillä unionin rahoitusohjelmilla, jotka on myös määritetty strategiassa/suunnitelmassa/etenemissuunnitelmassa. Hankkeiden EU:n tason lisäarvo arvioidaan ottaen huomioon se, miten ne edistävät kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä, miten hyvin aihe valtavirtaistetaan eri politiikoissa, miten paljon erilaiset sidosryhmät osallistuvat hankkeeseen suoraan ja missä määrin integroitu hanke on operatiivinen osa strategiaa/suunnitelmaa/etenemissuunnitelmaa.

- Integroidut hankkeet, jotka koskevat ilmastomuutokseen sopeutumista koskevien strategioiden, suunnitelmien ja etenemissuunnitelmien täytäntöönpanoa:

Integroitu hanke on tarkoitettu panemaan täytäntöön ilmastomuutokseen sopeutumista koskevia strategioita tai suunnitelmia tai se koskee erityisiä ilmastomuutokselle herkkiä alueita (esimerkiksi rannikkoalueita, kivi- ja maaperäalueita) tai muita EU:n sopeutumisstrategian toimen 2 kohdalla määritettyjä painopistealueita. Kansallisista lähteistä rahoitettujen toimenpiteiden tai muista asiaan liittyvistä unionin rahoitusohjelmista rahoitettujen toimenpiteiden pitäisi täydentää Life-ohjelmasta rahoitettavia toimenpiteitä kattavan sopeutumisstrategian tai -suunnitelman panemiseksi täytäntöön. Tukea voitaisiin antaa esimerkiksi tulvantorjuntaan rajat ylittävällä joki- tai rannikkoalueella tai useita kaupunkeja koskeviin kaupunkialueiden sopeutumistoimenpiteisiin. Muiden ympäristö- ja ilmastopolitiikkojen kanssa syntyvien synergiaetujen pitäisi olla sopeutumishankkeissa keskeinen teema. Esimerkiksi ilmastomuutokseen sopeutumista ja luonnon monimuotoisuutta pitäisi edistää aina tarvittaessa. Integroitujen hankkeiden EU:n tason lisäarvoa arvioidaan myös ottaen huomioon se, miten ne edistävät EU:n sopeutumisstrategian tavoitteiden ⁽³⁾ saavuttamista, miten hyvin aihe valtavirtaistetaan eri sektoreilla ja miten paljon erilaiset sidosryhmät osallistuvat hankkeeseen.

- EU:n tason lisäarvo: muiden rahoituslähteiden, erityisesti unionin rahoituslähteiden, käyttöönoton laajuus ja laatu: Muiden rahoitusmekanismien kanssa toteutettavan koordinoitun laatu ja Life-ohjelmassa myönnettäväksi suunniteltua (tukikelpoisuuteen tarvittavan vähimmäistason ylittävää) rahoitusta täydentävien muiden rahoituslähteiden käyttöönoton taso sekä niiden todellisen käyttöönoton todennäköisyys ja niiden toiminnallinen yhteys täytäntöön pantavaan suunnitelmaan määräävät sen, saako integroitu hanke lisäpisteitä tämän perusteen yhteydessä. Integroidut hankkeet, joissa todennäköisesti otetaan käyttöön unionin rahoituslähteitä, joilla on toiminnallinen yhteys täytäntöön pantavaan suunnitelmaan, ja joissa on tarkoitus soveltaa tyydyttävää koordinoitumekanismeja, saavat enemmän pisteitä.

⁽¹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/98/EY, annettu 19 päivänä marraskuuta 2008, jätteistä ja tiettyjen direktiivien kumoamisesta (EUVL L 312, 22.11.2008, s. 3).

⁽²⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/50/EY, annettu 21 päivänä toukokuuta 2008, ilmanlaadusta ja sen parantamisesta (EUVL L 152, 11.6.2008, s. 1).

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/clima/events/articles/0069_en.htm

- EU:n tason lisäarvo: monitavoitteisen mekanismin, synergiaetujen ja sisällyttämisen laatu: Integroitujen hankkeiden on esitettävä erityisen laadukkaita mekanismeja, joilla pyritään useisiin tavoitteisiin (esimerkiksi saavuttamaan ympäristö- ja ilmastohyötyjä ja kehittämään valmiuksia) ja joiden avulla voidaan saavuttaa tuloksia muilla politiikanaloilla ⁽¹⁾, luoda synergiaetuja näiden politiikkojen kanssa ja sisällyttää niihin ympäristö- ja ilmastotavoitteita.

5.1.3 Life-asetuksen 18 artiklan e kohdan mukaiset teknisen tuen hankkeet

Teknisen tuen hankkeissa tarjotaan toiminta-avustusten kautta rahoitustukea, jonka avulla hakijat voivat valmistella integroituja hankkeita. Integroituihin hankkeisiin kohdennettavista vuotuisista määrärahoista voidaan osoittaa enintään 1 prosentti teknisen tuen hankkeisiin. EU:n rahoituksen enimmäisosuus teknisen tuen hanketta kohden on 100 000 euroa.

5.1.3.1 Hankkeiden valintamenettelyn tekniset menetelmät

Teknisen tuen hankkeiden valinnassa noudatetaan samoja hankkeiden valintamenettelyn teknisiä menetelmiä molempien alaohjelmien kohdalla. Valinnassa sovelletaan nopeutettua toimintatapaa.

Hankkeiden valintamenettely organisoidaan seuraavasti:

- Ehdotusten arviointi

Komissio varmistaa, että ehdotukset täyttävät tukikelpoisuus- ja valintaperusteet, ja arvioi ne myöntämisperusteiden pohjalta.

- Rahoitettavien hankkeiden lopullisen luettelon ja varallaololuettelon laatiminen

Tarkistusvaiheen jälkeen menestyksekkäitä hankkeita ehdotetaan rahoitettaviksi käytettävissä olevan budjetin rajoissa. Parhaiten sijoittuneista hankkeista, joita ei voida rahoittaa käytettävissä olevasta budjetista, laaditaan varallaololuettelo. Varallaololuettelo kattaa ylimääräiset 20 prosenttia käytettävissä olevasta Life-budjetista.

- Tukisopimuksen allekirjoittaminen

5.1.3.2 Tukikelpoisuus- ja myöntämisperusteet

Prosessissa sovelletaan seuraavia tärkeimpiä erityisiä tukikelpoisuus- ja myöntämisperusteita:

a) Tukikelpoisuusperusteet

Teknisen tuen hanketta koskeva ehdotus valitaan arvioitavaksi myöntämisperusteiden avulla vain, jos

- hanke-ehdotuksen tarkoitus on valmistella tulevaa integroitua hanketta koskevaa ehdotusta
- hakija ei ole jäsenvaltio, joka saa rahoitusta valmiuksien kehittämishankkeeseen, joka kattaa ainakin osan ajanjaksosta, joka on tarkoitus kattaa teknisen tuen hankkeella.

b) Myöntämisperusteet

Kaikkien tukikelpoisten ehdotusten ansiot arvioidaan ja pisteytetään seuraavan myöntämisperuste- ja pisteytysjärjestelmän mukaisesti:

Myöntämisperusteet	Vähimmäispistemäärä (*)	Enimmäispistemäärä
1. Tekninen johdonmukaisuus ja laatu	30	60
2. Rahoituksellinen johdonmukaisuus ja laatu	20	40
Kokonaispistemäärä	55	100

(*) Hanke-ehdotuksen on saatava vähintään vähimmäispisteet jokaisen myöntämisperusteen kohdalla, ja lisäksi perusteiden, joille on vahvistettu vähimmäispisteet, pisteiden summan on oltava vähintään 55 pistettä.

⁽¹⁾ Erityisesti meriympäristön alalla meristrategiadirektiivin tavoitteiden mukaisesti.

— Tekninen johdonmukaisuus ja laatu

Ehdotuksen selkeys, johdonmukaisuus ja toteutettavuus arvioidaan hankkeen tavoitteiden ja sen odotettujen tulosten perusteella. Tulevan integroidun hankkeen luonne ja soveltamisala otetaan huomioon.

— Rahoituksellinen johdonmukaisuus ja laatu

Ehdotettu talousarvio ja sen yhdenmukaisuus ehdotettujen toimien ja sovellettavien sääntöjen kanssa sekä ehdotetun toimintatavan kustannustehokkuus arvioidaan. Myös hankkeen kokonaistaloudellisuus arvioidaan.

5.1.4 *Life*-asetuksen 18 artiklan f kohdan mukaiset valmiuksien kehittämishankkeet

Valmiuksien kehittämishankkeilla tarjotaan rahoitustukea, jota tarvitaan jäsenvaltioiden, myös kansallisten ja alueellisten *Life*-yhteyspisteiden, valmiuksien kehittämiseksi, jotta jäsenvaltiot voivat osallistua tehokkaammin *Life*-ohjelmaan.

Toimenpiteitä ovat ainakin seuraavat:

- uuden henkilöstön palvelukseen ottaminen ja kouluttaminen *Life*-ohjelman kansallisia tai alueellisia yhteyspisteitä varten,
- kokemusten ja parhaiden käytäntöjen vaihdon helpottaminen sekä osana *Life*-ohjelmaa toteutettujen hankkeiden tulosten levittäminen ja käyttö,
- kouluttajien koulutukseen perustuvat toimintatavat,
- jäsenvaltioiden viranomaisten väliset vaihto-ohjelmat ja tilapäistä muihin tehtäviin siirtoa koskevat ohjelmat, erityisesti alansa huipputaiteina pidettyjen työntekijöiden vaihto.

Valmiuksien kehittämissuunnitelman kattamiin toimenpiteisiin voi sisältyä asiantuntijapalvelujen hankinta tilapäisten teknisten ja prosessivalmiuksien puutteiden korjaamiseksi, mutta siihen ei voi sisältyä sellaisten asiantuntijoiden palvelujen hankinta, joiden ensisijaisena tehtävänä on laatia ehdotuksia vuotuisten tarjouspyyntöjen toimittamista varten.

5.1.4.1 Hankkeiden valintamenettelyn tekniset menetelmät

Valmiuksien kehittämishankkeita koskevien hakemusten yhteydessä noudatetaan nopeaa myöntämismenettelyä. Kun otetaan huomioon, että 19 artiklan 8 kohdan mukaan rahoitusta valmiuksien kehittämishankkeisiin voidaan myöntää vain ennalta määrätylle määrälle jäsenvaltioita ja että kukin jäsenvaltio voi saada tukea vain yhteen hankkeeseen, vastaanotettujen hakemusten välille ei muodostu kilpailua. Näin ollen hakemuksia voi toimittaa jatkuvasti vuoden 2014 *Life*-toiminta-avustuksia koskevan ehdotuspyynnön julkaisemispäivästä lähtien. Ehdotuspyyntö sisältää valmiuksien kehittämishankkeita koskevan hakupaketin. Hakemukset on toimitettava vuoden 2015 kolmannen neljänneksen loppuun mennessä, jotta ne voidaan ottaa huomioon rahoituskaudella 2014–2017.

Hakemukset arvioidaan sen varmistamiseksi, että ne ovat alla kuvailtujen tukikelpoisuusperusteiden ja myöntämiskynnysten mukaisia.

Avustussopimukset allekirjoitetaan, kun hanke on selvinnyt arviointiprosessista.

5.1.4.2 Tukikelpoisuus- ja myöntämisperusteet

Prosessissa sovelletaan seuraavia tukikelpoisuus- ja myöntämisperusteita:

a) Tukikelpoisuusperusteet

Hakemuksen on täytettävä seuraavat tukikelpoisuusperusteet:

- Hakija on **jäsenvaltio**, joka täyttää seuraavat perusteet:
 - BKT asukasta kohden vuonna 2012 oli enintään 105 prosenttia unionin keskiarvosta, ja joko
 - asetuksen (EY) N:o 614/2007 6 artiklan mukaisesti vuosiksi 2010, 2011 ja 2012 vahvistettujen ohjeellisten maakohtaisten määrärahojen keskimääräinen käyttöaste on alle 70 prosenttia, tai
 - BKT asukasta kohden vuonna 2012 oli alle 90 prosenttia unionin keskiarvosta, tai
 - unioniin liittyminen tapahtui 1. tammikuuta 2013 jälkeen.

- Hakemus sisältää **valmiuksien kehittämissuunnitelman**, jossa jäsenvaltio sitoutuu
 - pitämään Life-ohjelmaan osoitetut resurssit, muun muassa henkilöstön määrän, vähintään vuoden 2012 tasolla tämän monivuotisen työohjelman keston ajan
 - pidättäytymään hakemasta tukea toiselle valmiuksien kehittämishankkeelle, jos valmiuksien kehittämishankkeelle myönnetään tuki.

b) Myöntämisperusteet

- **Tekninen johdonmukaisuus ja laatu** valmiuksien kehittämishankkeissa viittaa ehdotettuihin toimiin, joilla on tarkoitus kehittää jäsenvaltion valmiuksia toimittaa menestyksekkäitä rahoitushakemuksia, jotka koskevat Ympäristö- ja Ilmastotoimet-alaohjelmiin kuuluvia hankkeita.

Kaikkien tukikelpoisten ehdotusten ansiot arvioidaan ja pisteytetään seuraavan myöntämisperuste- ja pisteytysjärjestelmän mukaisesti:

Myöntämisperusteet	Vähimmäispistemäärä (*)	Enimmäispistemäärä
Tekninen johdonmukaisuus ja laatu	15	30
Rahoituksellinen johdonmukaisuus ja laatu	10	20
Toimintatavan kokonaisvaltaisuus suhteessa niihin puutteisiin, joiden on todettu johtaneen jäsenvaltioiden vähäiseen osallistumiseen vuosien 2010–2012 Life+-ohjelmiin	15	30
Esitys odotetuista parannuksista kyvyssä edistää Life-ohjelman sisällyttämistä politiikkoihin, taloudelliseen toimintaan ja muihin ohjelmiin sekä sen täydentävyyttä, synergiaetuja ja toistettavuutta	10	20
Kokonaispistemäärä	55	100

(*) Hanke-ehdotuksen on saatava vähintään vähimmäispisteet jokaisen myöntämisperusteen kohdalla, ja lisäksi perusteiden, joille on vahvistettu vähimmäispisteet, pisteiden summan on oltava vähintään 55 pistettä.

5.1.5 Life-asetuksen 18 artiklan g kohdan mukaiset valmisteluhankkeet

Valmisteluhankkeissa käsitellään unionin ympäristö- tai ilmastoalan politiikan ja lainsäädännön valmistelun ja täytäntöönpanon edellyttämiä erityistarpeita.

5.1.5.1 Hankkeiden valintamenettelyn tekniset menetelmät

Kerran vuodessa komissio tekee inventaarin unionin ympäristö- tai ilmastoalan politiikan ja lainsäädännön valmistelun ja täytäntöönpanon edellyttämistä erityistarpeista, joita on käsiteltävä seuraavina vuosina, ja määrittää niiden joukosta tarpeet, joita voitaisiin käsitellä valmisteluhankkeissa. Toiminta-avustuksiin (muihin kuin integroituihin ja teknisen tuen hankkeisiin) kohdennetuista määrärahoista voidaan varata enintään 1 prosentti valmisteluhankkeisiin.

Ennen vuotuisen ehdotuspyynnön julkaisemista jäsenvaltiot saavat alustavan luettelon erityistarpeista, joita voitaisiin käsitellä valmisteluhankkeissa, ja niiltä pyydetään kommentteja. Lopullinen luettelo laaditaan näiden kommenttien pohjalta.

Komissio määrittää näin määritetyille hankkeille erityiset valinta- ja myöntämisperusteet, hankkeiden keston sekä kullekin hankkeelle osoitettavat ohjeelliset määrärahat.

Hankkeiden valintamenettely organisoidaan seuraavasti:

- Ehdotusten arviointi

Komissio varmistaa, että ehdotukset täyttävät tukikelpoisuus- ja valintaperusteet, ja arvioi ne myöntämisperusteiden pohjalta.

- Rahoitettavien hankkeiden lopullisen luettelon ja varallaololuettelon laatiminen

Tarkistusvaiheen jälkeen menestyksekkäitä hankkeita ehdotetaan rahoitettaviksi käytettävissä olevan budjetin rajoissa. Tarvittaessa laaditaan varallaololuettelo.

— Tukisopimuksen allekirjoittaminen

5.1.5.2 Tukikelpoisuus- ja myöntämisperusteet

Prosessissa sovelletaan seuraavia tukikelpoisuus- ja myöntämisperusteita:

a) Tukikelpoisuusperusteet

Erityiset tukikelpoisuus- ja valintaperusteet määritetään kussakin ehdotuspyynnössä. Ne perustuvat erityistarpeisiin, joita käsitellään komission yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa määrittämässä valmisteluhankkeissa.

b) Myöntämisperusteet

Tukea valmisteluhankkeisiin myönnetään luonnolliselle tai oikeushenkilölle/-henkilöille, joka toimittaa / jotka toimittavat ehdotuksen, joka ylittää vähimmäispistemäärän, ja joka saa / jotka saavat eniten pisteitä seuraavien perusteiden kohdalla:

Perusteet	Vähimmäispistemäärä (*)	Enimmäispistemäärä
Ehdotuksen tekninen johdonmukaisuus ja laatu suhteessa käsiteltäviin erityistarpeisiin	22	45
Toimintatavan kokonaisvaltaisuus suhteessa käsiteltäviin erityistarpeisiin	15	30
Rahoituksellinen johdonmukaisuus ja laatu	12	25
Kokonaispistemäärä	55	100

(*) Hanke-ehdotuksen on saatava vähintään vähimmäispisteet jokaisen myöntämisperusteen kohdalla, ja lisäksi perusteiden, joille on vahvistettu vähimmäispisteet, pisteiden summan on oltava vähintään 55 pistettä.

5.1.6 Life-asetuksen 3 artiklassa vahvistettujen yleisten tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeelliset hankkeet

Muita hankkeita (pilotti- tai demonstrointihankkeita tai muita) voidaan rahoittaa varainhoitoasetuksen soveltamissääntöjen 190 artiklan mukaisesti alla kuvailtujen perusteiden pohjalta.

5.1.6.1 Hankkeiden valintamenettelyn tekniset menetelmät

Jos komissio havaitsee tarvetta erityiselle tilapäishankkeelle Life-asetuksen 3 artiklassa vahvistettujen yleisten tavoitteiden saavuttamiseksi, se voi julkaista ehdotuspyynnön. Tällaisiin hankkeisiin osoitettavia määrärahoja ei lasketa Life-asetuksen 17 artiklan 4 kohdan mukaan hankkeisiin osoitettaviin vähimmäismäärärahoihin.

5.1.6.2 Tukikelpoisuus- ja myöntämisperusteet

a) Tukikelpoisuusperusteet

Muiden hankkeiden on

— **edistettävä** yhden tai useampien Life-asetuksen 3 artiklassa asetettujen **yleisten** tavoitteiden **ja soveltuvin osin** Life-asetuksen 10, 11, 12 ja 14, 15 ja 16 artiklassa asetettujen **erityistavoitteiden saavuttamista**,

— **kuuluttava** Life-asetuksen 9 ja 13 artiklassa tarkoitetun Life-alaohjelman, jossa hanke-ehdotus esitettiin, **painopistealueen soveltamisalaan**.

b) Myöntämisperusteet

Tukea muihin hankkeisiin myönnetään luonnolliselle tai oikeushenkilölle/-henkilöille, joka toimittaa / jotka toimittavat ehdotuksen, joka ylittää vähimmäispistemäärän, ja joka saa / jotka saavat eniten pisteitä seuraavien perusteiden osalta:

Perusteet	Vähimmäispistemäärä (*)	Enimmäispistemäärä
Ehdotuksen tekninen johdonmukaisuus ja laatu suhteessa käsiteltäviin erityistarpeisiin	22	45
Toimintatavan kokonaisvaltaisuus suhteessa käsiteltäviin erityistarpeisiin	15	30
Rahoituksellinen johdonmukaisuus ja laatu	12	25
Kokonaispistemäärä	55	100

(*) Hanke-ehdotuksen on saatava vähintään vähimmäispisteet jokaisen myöntämisperusteen kohdalla, ja lisäksi perusteiden, joille on vahvistettu vähimmäispisteet, pisteiden summan on oltava vähintään 55 pistettä.

5.2 Toiminta-avustukset

Life-asetuksen 21 artiklassa säädetään sellaisten voittoa tavoittelemattomien toimijoiden tiettyihin toiminta- ja hallintokustannuksiin myönnettävästä tuesta, jotka ajavat yleistä unionin etua, toimivat pääasiassa ympäristön- ja/tai ilmastonsuojelun alalla ja osallistuvat unionin politiikan ja lainsäädännön valmisteluun, täytäntöönpanoon ja valvontaan.

Yksi vuosittaisia toiminta-avustuksia koskeva ehdotuspyyntö järjestetään yhteisrahoituksen myöntämiseksi tuensaajan varainhoitovuodelle 2015. Vuonna 2016 otetaan käyttöön kaksivuotisten kumppanuutta koskevien puitesopimusten järjestelmä toiminta-avustuksia varten. Näin varmistetaan tasapaino tuensaajien tarvitseman lisävarmuuden ja -vakauden ja voittoa tavoittelemattomien toimijoiden välisen tietyn kilpailun tason säilyttämisen välillä.

Ehdotuspyynnön ulkopuolella toiminta-avustuksia voidaan myöntää asianmukaisesti perustelluissa poikkeustapauksissa, jotka on määritelty unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) N:o 966/2012 soveltamissäännöistä 29 päivänä lokakuuta 2012 annetun komission delegoidun asetuksen (EU) N:o 1268/2012 ⁽¹⁾ 190 artiklassa. Näin voidaan toimia erityisesti, mikäli tuensaajan ominaisuudet eivät salli muuta vaihtoehtoa tai mikäli tuensaaja määrittää sellaiseksi oikeudellisin perustein.

Ehdotusten yhdenmukaisuus tukikelpoisuus- ja valintaperusteiden kanssa tarkistetaan. Nämä perusteet täyttävien ehdotusten yleinen merkityksellisyys ja laatu arvioidaan suhteessa myöntämisperusteisiin. Pisteitä annetaan näiden perusteiden mukaan, ja tietty laadun vähimmäistaso on edellytys tuelle. Lopullinen myöntämispäätös tehdään arviointiprosessin tulosten perusteella.

5.2.1 Toiminta-avustusten valintaperusteet

Valintaperusteiden avulla arvioidaan hakijan taloudellista ja operatiivista valmiutta toteuttaa ehdotettu työohjelma.

Hakijat valitaan ainoastaan, jos ne kahtena edeltävänä vuotena aikaansaamastaan tuloksesta todistavien erityisten asiakirjojen perusteella pystyvät osoittamaan, että niillä on

- operatiiviset valmiudet – hakijalla on oltava ehdotetun työohjelman toteuttamiseen tarvittava ammatillinen pätevyys – ja
- taloudelliset valmiudet – hakijalla on oltava vakaat ja riittävät rahoituslähteet, jotta toimintaa voidaan ylläpitää koko sen vuoden ajan, jolle avustus myönnetään, ja jotta hakija voi osallistua sen rahoitukseen.

Tietyissä poikkeuksellisissa olosuhteissa, erityisesti kokeneiden järjestöjen perustaman uuden verkoston kohdalla, komissio voi myöntää poikkeuksen vaatimuksesta toimittaa kahden edellisen vuoden tuloksesta todistavia asiakirjoja.

Varainhoitoasetuksen 131 artiklaa sovelletaan julkisten elinten ja kansainvälisten järjestöjen valintaan niiden taloudellisten valmiuksien osalta.

⁽¹⁾ EUVL L 362, 31.12.2012, s. 1.

5.2.2 Toiminta-avustusten myöntämisperusteet

5.2.2.1 Vuosittaiset toiminta-avustukset / Kansalaisjärjestöjen kumppanuutta koskevat puitesopimukset

Life-asetuksen 12 artiklan d kohdassa ja 16 artiklan d kohdassa mainitaan Ympäristöhallinto ja -tieto -painopistealueen yhtenä erityistavoitteena ympäristöhallinnon kehittämisen edistäminen lisäämällä sidosryhmien, myös valtiosta riippumattomien järjestöjen, osallistumista politiikkaa koskeviin kuulemisiin ja politiikan toteuttamiseen.

Seuraavia myöntämisperusteita sovelletaan sekä vuosittaisten toiminta-avustusten saajien että puitekumppanien sopimusten valintaan:

1. Unionin ympäristö- ja ilmastotoimiin liittyvään poliittiseen prosessiin osallistumisen merkityksellisyys:

- seitsemannen ympäristöä koskevan toimintaohjelman seuraavien alakohtaisten tavoitteiden osalta:
 - suojella, säilyttää ja parantaa unionin luonnonpääomaa,
 - muuttaa unioni resurssitehokkaaksi, vihreäksi ja kilpailukykyiseksi vähähiiliseksi taloudeksi,
 - suojella unionin kansalaisia ympäristöön ja ilmastoon liittyviltä paineilta sekä terveyteen ja hyvinvointiin kohdistuvilta riskeiltä,
- ilmasto- ja energiapaketin, siirtymistä kilpailukykyiseen vähähiiliseen talouteen vuonna 2050 koskevan etenemissuunnitelman ja unionin sopeutumisstrategian osalta.

2. Merkityksellisyys ja mahdollisuudet edistää

- unionin ympäristö- ja ilmastotoimia koskevan lainsäädännön hyötyjen maksimointia parantamalla täytäntöönpanoa ja valvontaa,
- unionin ympäristö- ja ilmastotoimia koskevaan politiikkaan liittyvän tietämyksen ja näyttöpohjan parantamista,
- ympäristö- ja ilmastotoimia koskevaan politiikkaan tehtävien investointien turvaamista ja ympäristölle aiheutuvien ulkoiskustannusten huomioon ottamista ja
- ympäristö- ja ilmastotoimien sisällyttämisen ja politiikan johdonmukaisuuden parantamista.

3. Merkityksellisyys unionin kaupunkien kestävyiden edistämisessä ja unionin vaikuttavuuden lisäämisessä ympäristöön ja ilmastoon liittyviin kansainvälisiin haasteisiin vastaamisessa.

4. Merkityksellisyys ympäristö- ja ilmastoalalla ilmenevien ongelmien ja uusien poliittisten painopisteiden käsittelemisessä.

5. Vaikuttavuus, joka koskee kumppanin osallistumista unionin poliittiseen prosessiin.

6. Organisatorinen kehitys – mahdollisuudet kehittyä tehokkaammaksi sidosryhmäksi unionin poliittisessa prosessissa.

Seuraavaa lisäperustetta sovelletaan ainoastaan vuosittaisten toiminta-avustusten valintaan:

7. Työohjelman tekninen ja rahoituksellinen johdonmukaisuus

Kumppanuutta koskevien puitesopimusten kohdalla puitekumppaneiksi valittuja järjestöjä pyydetään toimittamaan vuosittain työohjelmansa, joka analysoidaan erityisen vuosittaisen toiminta-avustuksen myöntämiseksi.

Kumppanuutta koskeviin puitesopimuksiin kuuluvien vuosittaisten erityisavustusten myöntämisen yhteydessä sovelletaan seuraavia perusteita:

1. Työohjelman yhdenmukaisuus kumppanuutta koskevassa puitesopimuksessa eriteltyjen tavoitteiden ja toimien luonteen kanssa.
2. Merkityksellisyys ympäristö- ja ilmastoalalla ilmenevien ongelmien ja uusien poliittisten painopisteiden käsittelemisessä.

3. Työohjelman toteutettavuus ja sisäinen johdonmukaisuus aikataulun puitteissa.
4. Työohjelman ja ehdotetun talousarvion välinen johdonmukaisuus, resurssien tehokas käyttö mukaan luettuna.

5.2.2.2 Muut toiminta-avustukset

Muut toiminta-avustukset voittoa tavoittelemattomille toimijoille, jotka ajavat yleistä unionin etua, myönnetään seuraavien myöntämisperusteiden pohjalta:

1. Työohjelman merkityksellisyys Life-asetuksen tavoitteiden ja, mikäli aiheellista, alakohtaisten painopisteiden ja hanke-aiheiden kannalta.
2. Työohjelman toteutettavuus ja sisäinen johdonmukaisuus.
3. Ehdotettujen toimien kustannustehokkuus.
4. Mahdollisuudet vaikuttaa konkreettisesti kohderyhmiin.
5. Toimien ja ehdotetun talousarvion välinen yhdenmukaisuus.

5.3 Rahoitusvälineet

Life-asetuksen 17 artiklan 4 kohdassa tarkoitettua rahoitusta myönnetään seuraaville kahdelle pilottirahoitusvälineelle Life-asetuksen 3 artiklassa vahvistettujen yleisten tavoitteiden saavuttamiseksi:

- Luonnonpääoman rahoitusjärjestely (Natural Capital Financing Facility, NCCF) – uusi rahoitusväline, jota on tarkoitus kokeilla molemmissa alaohjelmissa innovatiivisten rahoitukseen liittyvien toimintatapojen testaamiseksi ja demonstroimiseksi sellaisten hankkeiden kohdalla, joissa edistetään luonnonpääoman suojelua painopistealueilla Luonto ja luonnon monimuotoisuus sekä Ilmastonmuutokseen sopeutuminen.
- Energiatehokkuuden yksityinen rahoitus -väline (PF4EE) – pilottirahoitusväline Ilmastotoimet-alaohjelmassa. Välineellä testataan uutta toimintatapaa puuttua heikkoihin mahdollisuuksiin saada riittävää ja edullista kaupallista rahoitusta kansallisten painopisteiden mukaisesti tavoiteltuihin energiatehokkuuteen liittyviin investointeihin.

Asetuksessa (EU, Euratom) N:o 966/2012 (jäljempänä 'varainhoitoasetus') ja erityisesti sen 139 ja 140 artiklassa vahvistettuja, rahoitusvälineitä koskevia säännöksiä noudatetaan alla olevan kuvauksen mukaan.

Hankkeita tukevat rahoitusvälineet on toteutettava asetuksen (EU, Euratom) N:o 966/2012 VIII osaston mukaisesti, ja ne voidaan toteuttaa missä tahansa kyseisessä osastossa tarkoitettussa muodossa ja yhdistää toisiinsa tai muihin unionin talousarviosta rahoitettaviin avustuksiin.

Vuotuiset palautukset, kuten pääoman palautukset, vapautuneet vakuudet ja lainojen lyhennykset, ovat 140 artiklan 6 kohdan mukaan sisäisiä käyttötarkoitukseensa sidottuja tuloja, ja ne on käytettävä samaan rahoitusvälineeseen aikana, joka ei ylitä määrärahojen maksusitoumuksen kestoa jatkettuna kahdella vuodella.

Valmisteltaessa komission täytäntöönpanopäätöstä monivuotisen työohjelman hyväksymisestä vuosille 2014–2017 kyseisen kolmen rahoitusvälineen ennakoarvioinnit toimitettiin tiedoksi Life-komitealle ja komissiolle.

Komissio tekee viimeistään 30. kesäkuuta 2017 väliarvioinnin Life-ohjelmasta (Life-asetuksen 27 artikla) ja antaa tässä yhteydessä myös palautetta vuosina 2014–2016 toteutettujen eri rahoitusvälineiden toteutuksesta. Pakollisessa ulkopuolisessa arviointikertomuksessa arvioidaan kunkin rahoitusvälineen merkityksellisyyttä ja vaikuttavuutta Life-ohjelman poliittisten tavoitteiden saavuttamisen edistämiseksi, niiden tehokkuutta, niiden hyödyllisyyttä markkinahäiriöiden ja optimaalista heikompien investointitilanteiden korjaamisessa ja itse rahoitusvälineiden yleistä johdonmukaisuutta. Lisäksi kertomuksessa suositellaan parannuksia.

Komissio raportoi Life-komitealle vähintään vuosittain, ja *ad-hoc*-kokouksia voidaan järjestää tarvittaessa. Rahoitusvälineiden toteuttamisen ensimmäisten kahden vuoden aikana komissio raportoi Life-komitealle vähintään kolmesti (syksyllä 2014, keväällä 2015 ja syksyllä 2015) rahoitusvälineisiin liittyvästä edistymisestä.

5.3.1 Luonnonpääoman rahoitusjärjestely (NCFE)

5.3.1.1 Life-tavoitteiden saavuttamisen edistäminen

Rahoitusväline edistää Life-tavoitteiden saavuttamista erityisesti Ympäristö-alaohjelman Luonto ja luonnon monimuotoisuus -painopistealueen ja Ilmastotoimet-alaohjelman Ilmastomuutokseen sopeutuminen -painopistealueen osalta rahoittamalla sellaisten tulota tuottavien tai kustannuksia säästävien pilottihankkeiden ennakkoinvestointeja ja toimintakustannuksia, joilla edistetään luonnonpääoman suojelua, ennallistamista, hoitoa ja parantamista luonnon monimuotoisuuteen ja sopeutumiseen liittyvien hyötyjen aikaansaamiseksi, mukaan luettuna ekosysteemeihin perustuvat ratkaisut maahan, maaperään, metsätalouteen, veteen ja jätteisiin liittyviin haasteisiin. NCFE on uusi politiikan väline innovatiivisia pilottihankkeita varten. Sillä voidaan parantaa Life-ohjelman kustannustehokkuutta vipuvaikutuksen ja täydentävyyden avulla. Sen avulla voidaan luoda pidemmän aikavälin valmiuksia innovatiivisessa, kestävässä kaupallisessa rahoitustoiminnassa. NCFE täydentää ja tukee jäsenvaltioiden politiikan tavoitteita luonnon monimuotoisuuden ja ilmastomuutokseen sopeutumisen alalla.

Tarkemmin sanoen:

- Luonnon ja luonnon monimuotoisuuden osalta NCFE edistää luonnon monimuotoisuutta koskevan unionin politiikan ja lainsäädännön, muun muassa luonnon monimuotoisuutta koskevan unionin strategian vuoteen 2020, direktiivin 2009/147/EY ja direktiivin 92/43/ETY, täytäntöönpanoa. Erityisesti sen avulla sovelletaan, kehitetään ja testataan hankkeita ja esitellään niiden toteuttamiskelpoisuutta. Se myös tukee direktiivin 92/43/ETY 3 artiklalla perustetun Natura 2000 -verkoston kehittämistä edelleen, täytäntöönpanoa ja hoitoa sekä parantaa sen sietokykyä suojelemalla ja ennallistamalla ekosysteemejä myös verkoston ulkopuolella. Tietyn tyyppisiä hankkeita ei kuitenkaan voida soveltaa Natura 2000 -alueilla.
- Ilmastomuutokseen sopeutumisen osalta NCFE edistää sopeutumista koskevan unionin politiikan täytäntöönpanoa. Erityisesti sen avulla kehitetään, testataan ja esitellään ekosysteemeihin perustuvia ilmastomuutokseen sopeutumisen toimintatapoja. Se myös edistää toistettaviksi, siirrettäviksi tai valtavirtaistettaviksi soveltuvien, ilmastomuutokseen sopeutumiseen tähtäävien innovatiivisten tekniikoiden, järjestelmien, menetelmien ja välineiden kehittämistä ja esittelyä.

5.3.1.2 Rahoitusvälineen rakenne

Rahoitusvälineen toteuttaminen annetaan Euroopan investointipankin (EIP) vastuulle välillistä hallinnointia varten.

NCFE yhdistää hankkeiden suoran ja epäsuoran rahoituksen oman ja vieraan pääoman avulla. Asiantuntijoiden käyttöön liittyvän tukivälineen avulla varmistetaan, että hankkeet ovat riittävän kehittyneitä rahoitettaviksi. NCFE-välinettä kehitetään kahdessa vaiheessa: pilottivaiheessa voidaan testata erilaisia rahoitusvaihtoehtoja, jotta toisessa – operatiivisessa – vaiheessa voidaan keskittyä parhaiten soveltuviin toimintatapoihin. Alustavan pilottivaiheen aikana NCFE:n odotetaan toteuttavan 9–12 toimea (epäsuorat toimet mukaan luettuna) tai 3–4 toimea vuodessa.

Euroopan komissio rahoittaisi hankerahoitusta ja asiantuntijoiden käyttöön liittyvää tukivälinettä, jos EIP myöntäisi hankerahoitukseen vastaavan summan. Pilottivaiheessa ei ole suunniteltu rahoituksen hankkimista kolmansilta osapuolilta. Toisessa, operatiivisessa vaiheessa NCFE hakisi pilottihankkeiden tulosten perusteella lisämäärärahoja muilta julkisilta ja yksityisiltä sijoittajilta.

- NCFE tarjoaa lähinnä velkainstrumentteja (eli lainoja) rahoittaakseen etukäteen hankeinvestointeja ja toimintakustannuksia. Lainat maksettaisiin takaisin hankkeessa ja/tai tuensaajan yleisessä liiketoiminnassa tuotetuista tuloista. Omaa pääomaa käytettäisiin erityistapauksissa, lähinnä rahastoihin sijoittamiseen.
- Epäsuoria toimia toteutetaan pankkien tai sijoitusrahastojen kaltaisten välittäjien kanssa, minkä jälkeen nämä rahoittavat hankesalkkua.

Tässä yhteydessä käytettäisiin erityyppisiä velkoja, myös välirahoitusta. Varojen lopulliselle saajalle lainattaessa vaaditaan takauksia yritystakauksen (corporate guarantee) muodossa, kun varojen lopullinen saaja on yritys.

Omalle ja vieralle pääomalle ei ole vahvistettu kiinteitä osuuksia ainakaan pilottivaihetta varten, sillä jousto on välttämätöntä markkinoiden tarpeisiin vastaamiseksi ja kokeilujen mahdollistamiseksi. Tämänhetkiset markkinaolosuhteet huomioon ottaen järjestelyssä pyritään kuitenkin pilottivaiheessa jakoon, jossa 70 prosenttia rahoituksesta tulee suorista investoinneista ja 30 prosenttia välittäjiltä, vaikka viimeksi mainittu osuus voikin olla suurempi, jos välittäjien kiinnostus kasvaa.

Järjestelyyn kuuluu riskinjakomekanismi EIP:n kanssa, koska NCFF:n tukemat hankkeet ovat hankkeita, joihin EIP ei yleensä investoi joko niiden liian pienen koon takia tai siksi, että niiden suureksi koettu riski ei sovi yhteen pankin AAA-luokituksen kanssa. Ongelman poistamiseksi järjestelyyn kuuluu riskinjakomekanismi, jonka puitteissa EU:n varat kattaisivat ensimmäiset tappiot, mikäli hanke epäonnistuisi. Yksityiskohtainen toteutusmekanismi vahvistetaan komission ja EIP:n välisessä delegointisopimuksessa, jossa myös määritellään hankkeille täsmälliset poissulkemis- ja valintaperusteet. Näin varmistetaan, että valintaprosessissa muodostetaan asianmukaiset painopisteet ja että alakohtainen ja maantieteellinen kattavuus on riittävä.

Kaikkien järjestelyyn osallistuvien tahojen taloudelliset intressit yhtenäistetään siten, että pyritään saavuttamaan rahoitusvälineen yleiset tavoitteet, koska kaikki osallistujat, EIP ja Euroopan unioni mukaan luettuina, sitovat varoja järjestelyyn. Lisäksi:

- laaditaan hankkeille täsmälliset poissulkemis- ja valintaperusteet sekä investointipolitiikka, joka noudattaa luonnonpääoman hoidolle määritettyjä painopisteitä. Tämän jälkeen
- EIP:lle annetaan tulosperusteisia palkkioita. Ne perustuvat erityisiin indikaattoreihin, jotka on suunniteltu sen varmistamiseksi, että järjestelyn hallinnointi yhtenäistetään määritettyjen tavoitteiden kanssa.

Varojen jako on voimassa, kunnes viimeinen ohjelmaan kuuluvista toimista on toteutettu täysimääräisesti.

Alustava pilottivaihe toteutetaan vuosina 2014–2017. Operatiivinen vaihe kestäisi vuodesta 2017 vuoteen 2020. Operatiivisen vaiheen lopussa järjestelyä olisi pidettävä yllä kevyempirakenteisena salkun hallinnoimiseksi ja lainoista ja pääomasta saatavien palautusten vastaanottamiseksi. Koska laina-aika on tyypillisesti 10 vuotta, tämän vaiheen oletetaan kestävän 10 + 3 vuotta. Viimeiset kolme vuotta johtuvat siitä, että otetaan huomioon palautusten mahdolliset viivytykset tai esimerkiksi loppuvaiheen järjestelyt kohteeksi otetuissa sijoitusrahastoissa.

Rahoitusvälineen hallinnoinnista vastaa EIP. Ohjauskomitea arvioi säännöllisesti edistymistä rahoitusvälineen toteuttamisessa. Ohjauskomitean jäsenten nimittämisestä vastaavat yhdessä komissio, mukaan luettuna asianomainen yksikkö, kuten ilmastotoimien pääosasto tai talouden ja rahoituksen pääosasto, ja EIP. Komiteaa tukee EIP:n asettama sihteeristö.

Järjestelyä varten otetaan käyttöön valvonta- ja raportointimekanismi, ja tiedot jaetaan Life-komitean kanssa.

Rahoitusvälineiden valvonta on yhdenmukaista varainhoitoasetuksessa (140 artikla) ja delegoidussa asetuksessa (225 artikla) vahvistettujen vaatimusten ja vastaavasti EIP:n kanssa tehdyn rahoitusta ja hallintoa koskevan puitesopimuksen ja siitä seuranneen delegointisopimuksen tulkintojen kanssa.

EIP vastaisi rahoitusvälineeseen kuuluvien toimien toteuttamisen valvonnasta ja tulos- ja rahoituskertomusten laatimisesta sovittavan muodon, sisällön ja ajoituksen (alustavasti neljännesvuosittain) mukaisesti. Valvontaan kuuluisi säännöllisiä ja *ad-hoc*-kertomuksia, vierailukäyntejä ja tarkastuksia. Tässä yhteydessä käytettäisiin tulosindikaattoreita raportointiin rahoituslaitoksilta EIP:lle.

5.3.1.3 Hankkeiden valintamenettelyn tekniset menetelmät

EIP työskentelee yhdessä EU:n laajuisen kumppaniverkostonsa kanssa määrittääkseen mahdollisesti kyseeseen tulevien hankkeiden varannon. Se ottaa huomioon myös mahdollisilta tuensaaajilta kaikkialla EU:ssa saamansa erityiset rahoituspyynnöt.

Hankkeet jaetaan neljään suureen luokkaan:

- Ekosysteemipalveluista maksaminen: hankkeet, joihin kuuluu maksuja luonnonpääomasta saatavista hyödyistä, yleensä vapaaehtoinen pienimuotoinen kahdenvälinen toimi ekosysteemipalvelun tarkasti määritetyn ostajan ja myyjän välillä. Ne perustuvat edunsaaja maksaa -periaatteeseen, ja maksuja suoritetaan kriittisten ekosysteemipalvelujen takaamiseksi.
- Vihreä infrastruktuuri: Vihreä infrastruktuuri on strategisesti suunniteltu verkosto, jossa on luonnontilassa olevia alueita, osaksi luonnontilassa olevia alueita ja muita ympäristöön liittyviä tekijöitä, joka on suunniteltu tuottamaan useita erilaisia ekosysteemipalveluja ja jota hoidetaan tässä tarkoituksessa. Siihen sisältyy viheralueita (tai sinisiä alueita, jos kyseessä ovat vesiekosysteemit) ja muita fyysisiä elementtejä maa-alueilla (myös rannikkoalueilla) ja merialueilla. Maa-alueilla vihreää infrastruktuuria on maaseudulla ja kaupunkiympäristössä. Vihreän infrastruktuurin hankkeilla on potentiaalia tuottaa tuloja tai säästää kustannuksissa hyödykkeiden ja palvelujen tuottamisen pohjalta. Hyödykkeitä ja palveluja ovat muun muassa vesihuolto, ilmanlaatu, metsätalous, virkistystoiminta, tulvien/eroosion/metsäpalojen torjunta, pölytys ja ilmastomuutoksen vaikutusten sietokyvyn parantaminen.

- Luonnon monimuotoisuuden kompensatiomahdollisuudet: nämä ovat suojelutoimia, joiden tarkoitus on kompensoida jäljelle jääviä haittoja, joita kehityshankkeista väistämättä aiheutuu luonnon monimuotoisuudelle. Ne perustuvat saastuttaja maksaa -periaatteeseen, ja kompensointia toteutetaan noudattamisen varmistamiseksi tai maineeseen liittyvien riskien pienentämiseksi. Hankkeisiin, joiden tarkoitus on kompensoida Natura 2000 -alueille aiheutuneita haittoja luontotyyppidirektiivin 6 artiklan 4 kohdan mukaisesti, ei voi saada rahoitusta NCF:stä.
- Innovatiiviset luonnon monimuotoisuutta ja sopeutumista edistävät investoinnit: näihin hankkeisiin kuuluu lähinnä pk-yritysten toteuttamaa sellaisten hyödykkeiden ja palvelujen toimittamista, joiden tarkoitus on suojella luonnon monimuotoisuutta tai lisätä yhteisöjen ja muiden liiketoimintasektorien sietokykyä.

Tavoitteena on määrittää ja rahoittaa hankkeita, joiden alakohtainen ja maantieteellinen kattavuus on riittävä, ja testata samalla erilaisia rahoitusmekanismeja toistettavuuden takaamiseksi kaikkialla EU:ssa operatiivisen vaiheen aikana. Hankkeiden tukikelpoisuussäännöt ja järjestelyn investointipolitiikka (esimerkiksi sektoreita ja maantieteellistä kattavuutta koskevien ylärajojen vahvistaminen sekä noudatettavat vähimmäisvaatimukset ja/tai periaatteet, esimerkiksi lieventämishierarkia⁽¹⁾) määritetään ennen järjestelyn käyttöönottoa, ja niistä tehdään sopimus Euroopan komission ja Euroopan investointipankin (EIP) välillä.

Tukikelpoisuusperusteet ovat yhdenmukaisia Life-asetuksessa vahvistettujen, luontoon, luonnon monimuotoisuuteen ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen liittyvien tavoitteiden kanssa. Myös jäsenvaltioiden poliittiset painopisteet luonnon monimuotoisuuden suojelun ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen aloilla otetaan huomioon.

Tukikelpoiset luonnonpääoman hoitoon liittyvät hankkeet on perusteltava klassiseen kustannus-hyötyanalyyysiin perustuvalla taloudellisella arviolla – hankkeen nykyisten nettokustannusten sen koko toteutusaikana on siis oltava pienemmät kuin odotettujen hyötyjen nykyisen nettoarvon, ulkoiskustannukset mukaan luettuna. EIP:n kaikilta toimilta vaatimien vakioperusteiden lisäksi tässä yhteydessä sovelletaan lisäperusteita, joilla määritellään katettavien hankkeiden ja sektorien tyyppi.

Rahoitusvälineen varojen lopullisten saajien on vähintään oltava oikeushenkilöitä ja/tai luonnollisia henkilöitä, jotka investoivat luonnonpääoman hoitoon liittyviin hankkeisiin, jotka

- voivat osoittaa kohdennetun ympäristövaikutusten arvioinnin avulla, että niillä on myönteinen vaikutus ekosysteemin tilaan ja sietokykyyn ja ekosysteemipalvelujen tuottamiseen,
- testaavat luonnonpääoman hoidon uusia liiketoimintamalleja, jotka kuuluvat edellä määritettyihin luokkiin, joita ovat vihreä infrastruktuuri, ekosysteemipalveluista maksaminen, luonnon monimuotoisuuden kompensatiomahdollisuudet tai innovatiiviset luonnon monimuotoisuutta tai sopeutumista edistävät yritykset,
- täyttävät yhden seuraavista vaatimuksista:
 - edistävät ekosysteemien suojelua, ennallistamista, hoitoa ja parantamista muun muassa sellaisten ekosysteemeihin perustuvien ratkaisujen avulla, joita sovelletaan maa-, maaperä-, metsätalous-, vesiviljely-, vesi- ja jätesektoreihin,
 - edistävät ekosysteemeihin perustuvia toimintatapoja, joiden avulla yritykset ja kunnat voivat puuttua ilmastonmuutoksen nykyisiin ja odotettuihin vaikutuksiin liittyviin tunnistettuihin riskeihin muun muassa kaupunkien, maaseudun ja rannikoiden vihreän infrastruktuurin hankkeilla.

Ollakseen tukikelpoisia hankkeet on toteutettava vähintään yhdessä EU:n jäsenvaltioista.

Kun hankkeita rahoitetaan epäsuorasti myöntämällä varoja välittäjinä toimivien rahoituslaitosten hallinnoimiin rahastoihin, tällaiset laitokset valitaan kysynnän perusteella ja moitteettoman varainhoidon, avoimuuden ja syrjimättömyyden periaatteiden mukaisesti. Lisäksi niiden on täytettävä muun muassa seuraavat vaatimukset. Niiden on:

- oltava yksityisen sektorin tai markkinapohjaisia rahoituslaitoksia;
- sidottava ja osoitettava operatiivisia valmiuksia rahoitusvälineen jakamiseen;
- osoitettava valmiuksia saavuttaa varojen lopullisia saajia, jotka ovat EU:n tai jäsenvaltioiden luonnon monimuotoisuutta tai ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevien politiikkojen kohteena;

⁽¹⁾ Lieventämishierarkia tarkoittaa, että 1) vältetään tai ehkäistään kielteisiä vaikutuksia ympäristöön yleisesti ja luonnon monimuotoisuuteen erityisesti; 2) minimoidaan kehityksen vaikutukset toimipaikalla ja korjataan niitä, jos niitä ei voida välttää; ja 3) ryhdytään jäljelle jääviä haittavaikutuksia kompensoiviin toimenpiteisiin (toimipaikalla tai sen ulkopuolella), mikäli muita vaihtoehtoja ei ole.

- iv) sitouduttava rahoitusvälineen jakamiseen liittyvien velvollisuuksien ja vaatimusten täyttämiseen;
- v) noudatettava rahanpesun ehkäisemiseen ja terrorismin ja veropetosten torjuntaan sovellettavia vaatimuksia ja lainsäädäntöä;
- vi) toimitettava Euroopan unionin tilintarkastustuomioistuimelle sen tehtäviensä suorittamiseksi tarvitsemat tiedot; ja
- vii) oltava EIP:n lainapolitiikan mukaisesti hyväksyttäviä lainanottajia.

5.3.2 Energiatohokkuuden yksityinen rahoitus -väline (PF4EE)

5.3.2.1 Life-tavoitteiden saavuttamisen edistäminen

PF4EE-väline edistää Life-asetuksen 3 artiklassa vahvistettujen ja ilmastonmuutoksen hillitsemistä koskevan painopistealueen kohdalla tarkemmin eriteltyjen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Erityisesti PF4EE-väline

- puuttuu tärkeään ilmastopoliittiseen kysymykseen ja edistää Eurooppa 2020 -strategian energiansäästön ja siihen liittyvien päästövähennysten varmistamista koskevan tavoitteen saavuttamista,
- tarjoaa uudelta politiikan välineeltä vaadittavan riittävän testaus- ja demonstroitipotentiaalin, ja sillä on merkittävät mahdollisuudet tarjota EU:n tason lisäarvoa,
- täydentää ja tukee kansallisten energiatohokkuuden toimintasuunnitelmien mukaisia jäsenvaltioiden velvollisuuksia,
- tarjoaa mahdollisuuden parantaa Life-ohjelman kustannustehokkuutta vipuvaikutuksen ja täydentävyyden avulla,
- luo pidemmän aikavälin valmiuksia kestävässä kaupallisessa rahoitustoiminnassa ja takaa siten jatkuvaa ja pitkän aikavälin tukea kestäväälle kehitykselle,
- tukee yhteisvastuuta ja vastuunjakoja, ja
- tarjoaa mahdollisuuden valtavirtaistaa aloitteen jäsenvaltioiden ohjelmiin (kansallisten energiatohokkuuden toimintasuunnitelmien ja mahdollisesti muiden ohjelmien ja aloitteiden avulla).

5.3.2.2 Rahoitusvälineen rakenne

PF4EE-välineen toteuttaminen annetaan Euroopan investointipankin (EIP) vastuulle välillistä hallinnointia varten.

PF4EE-välineellä on kaksi keskeistä tavoitetta:

- tehdä energiatohokkuuteen liittyvästä lainanannosta kestävämpää toimintaa Euroopan rahoituslaitoksissa ja kannustaa yksityisiä kaupallisia pankkeja ja muita rahoituslaitoksia (yhdessä "rahoitusvälittäjät") käsittelemään energiatohokkuus-sektoria erillisenä markkinasegmenttinä ja
- lisätä velkarahoituksen saatavuutta hankkeille, jotka tukevat kansallisissa energiatohokkuuden toimintasuunnitelmissa asetettuja jäsenvaltioiden energiatohokkuuteen liittyviä painopisteitä.

PF4EE-väline tarjoaa i) riskinjakovälineen yksityisen sektorin rahoituslaitoksille ja ii) asiantuntijatuella rahoitusvälittäjille (asiantuntijoiden käyttöön liittyvä tukiväline) yhdistettynä iii) EIP:n pitkän aikavälin rahoitukseen (EIP:n energiatohokkuuslaina).

- PF4EE-väline tarjoaisi riskinjakoon tarkoitetun rahoitusvälineen, joka sisältää enimmäismääräiseen takaukseen verrattavissa olevan toimivan tekniikan riskin jakamiseksi rahoittajana toimivan komission ja toimivien rahoitusvälittäjien välillä.
- Riskinjakoväline on suunniteltu pienentämään rahoitusvälittäjien luottoriskiä niiden lainatessa energiatohokkuussektoreille ja kannustamaan niitä osallistumaan. Vaikutus riippuu markkinaolosuhteista ja hankkeiden erityispiirteistä. Riskinjakovälineen odotetaan lisäävän lainanantoa ja rahoituksen saatavuutta ja/tai parantavan varojen lopullisten saajien rahoitusehtoja, alhaisemmat korot, pidemmät laina-ajat ja pienemmät takuut mukaan luettuna.

- Life-tavoitteiden edistämiseksi EIP:n lainoja tarjotaan rahoitusvälittäjille halpakorkoisina jälleenlainausta varten. Halvat korot siirretään eteenpäin varojen lopullisille saajille käyttöönoton lisäämiseksi.
- Varojen saajien odotetaan myös osallistuvan hankkeen kustannuksiin, mikä taas lisää investointikustannusten laskettua vipuvaikutusta.
- Luottoriskisuoja tarjotaan rahoitusvälittäjille, koska PF4EE-välineen tavoite on lisätä rahoitusvälittäjien lainanantoa energiatehokkuusinvestointeja varten. EIP ei yleensä tarvitse luottoriskisuoja siinä mielessä, että se lainaa rahoitusvälittäjille luottoriskipolitiikkansa mukaisesti, mikä tällä hetkellä on oletus PF4EE-välineen pilottivaihe huomioon ottaen.
- Jos osallistuva rahoitusvälittäjä saa tappioita siitä lainasalkusta, johon se on saanut jälleenlainattua EIP:n rahoitusta (energiatehokkuuslainojen salkku), riskinjakoon tarkoitettu rahoitusväline kattaa nämä tappiot osittain.
- Life-rahoitusta käytettäisiin riskinjakovälinettä ja asiantuntijoiden käyttöön liittyvää tukivälinettä varten sekä niitä hallintokustannuksia ja suoria kustannuksia varten tarvittavan rahoitusosuuden suorittamiseen, joita EIP:lle aiheutuu välineen perustamisesta ja hallinnoimisesta.
- Jokaiselle rahoitusvälittäjälle osoitettaisiin enimmäissumma rahaa (suurin mahdollinen takuu) energiatehokkuuslainojen salkun tappioiden kompensoimiseksi. Summan yläraja olisi kuitenkin tietty prosenttiosuus rahoituslaitoksen muodostaman lainasalkun tavoitellusta kokonaisarvosta. Tämän summan yläraja olisi tietty prosenttiosuus energiatehokkuuslainojen salkun tavoitellusta kokonaisarvosta sen mukaan, mikä on varojen tavoiteltujen lopullisten saajien riskiprofiili ja sovitettu riskinjakovaihtoehto.
- PF4EE-välineen varojen tavoitellut lopulliset saajat odotetaan määriteltävän jäsenvaltioiden kansallisten energiatehokkuuden toimintasuunnitelmien yhteydessä. Ne ovat ensisijaisesti samoja kuin jäsenvaltioiden näiden suunnitelmien täytäntöön panemiseksi kehittämissä kansallisissa/alueellisissa järjestelmissä tavoitellut. Lopullisiin saajiin kuuluisi pk-yrityksiä ja suurempia Mid cap -yrityksiä ja yksityishenkilöitä, mutta mahdollisesti myös pieniä kuntia tai muita julkisen sektorin elimiä, jotka toteuttavat pieniä energiatehokkuusinvestointeja ja pystyvät käyttämään energiansäästöä lainojen takaisinmaksuun.
- PF4EE-välineen avulla on tarkoitus allekirjoittaa rahoituslaitosten kanssa 6–10 rahoitussopimusta (EIP-lainoja energiatehokkuutta ja riskinjakovälinettä ja asiantuntijoiden käyttöön liittyvää tukivälinettä varten) ensimmäisten 4 vuoden aikana. Toimintaa on mahdollista laajentaa 14–20 rahoitussopimukseen 7 vuodessa.

PF4EE-väline perustuu EIP:n Debt for Energy Efficiency Projects (velkaa energiatehokkuushankkeille, DEEP) Green -aloitteeseen. DEEP Green -aloitteen tarkoitus on parantaa energiatehokkuusinvestointeihin tarkoitettua velkarahoituksen saatavuutta Euroopan unionissa.

Rahoitusvälittäjien valintaa ohjaa kysyntä, ja se tapahtuu moitteettoman varainhoidon, avoimuuden ja syrjimättömyyden periaatteiden mukaisesti. Lisäksi niiden on täytettävä muun muassa seuraavat vaatimukset:

- i) oltava yksityisen sektorin rahoituslaitoksia;
- ii) sidottava ja osoitettava operatiivisia valmiuksia PF4EE-välineen jakamiseen;
- iii) osoitettava valmiuksia saavuttaa kyseeseen tulevien kansallisten energiatehokkuuden toimintasuunnitelmien painopisteissä ja/tai energiatehokkuuden tukijärjestelmässä ja/tai energiatehokkuuteen kyseisessä jäsenvaltiossa liittyvissä EU:n direktiiveissä tavoiteltuja varojen lopullisia saajia;
- iv) sitouduttava PF4EE-välineen jakamiseen liittyvien velvollisuuksien ja vaatimusten täyttämiseen;
- v) noudatettava rahanpesun ehkäisemiseen ja terrorismin ja veropetosten torjuntaan sovellettavia vaatimuksia ja lainsäädäntöä;
- vi) toimitettava Euroopan unionin tilintarkastustuomioistuimelle sen tehtäviensä suorittamiseksi tarvitsemat tiedot; ja
- vii) oltava EIP:n lainapolitiikan mukaisesti hyväksyttäviä lainanottajia ja vastattava PF4EE-välineellä tavoiteltua maantieteellistä jakoa.

Rahoitusvälineen laaja maantieteellinen jako ohjelman keston aikana varmistetaan asettamalla maantieteellisen keskittämisen enimmäistasot ja tarjoamalla EIP:lle kannustimia rahoitusvälittäjien osallistumisen edistämiseksi kaikissa jäsenvaltioissa.

Rahoitusvälittäjien ilmaiseman kiinnostuksen mukaan sopimusneuvotteluissa voidaan suosia rahoitusvälittäjiä, jotka pyrkivät toimimaan jäsenvaltioissa, joissa investointitarpeet (etäisyys tavoitteeseen) ovat suurimmat. Tarjottavan riskisuojan tasosta neuvottelemalla EIP kannustaa rahoitusvälittäjiä toimimaan jäsenvaltioissa, joissa riskit ovat suuremmat esimerkiksi energiatehokkuuteen tarkoitetun lainarahoituksen käytön huomattavan alikehittyneisyyden vuoksi tai joissa valmius lainojen käyttöönottoon katsotaan erityisen alhaiseksi. Asiantuntijoiden käyttöön liittyvän tukivälineen käyttö voidaan myös ottaa tavoitteeksi rahoitusvälittäjien tukemiseksi ja riskin pienentämiseksi suuremman riskin jäsenvaltioissa.

PF4EE-välineen on oltava toiminnassa niin kauan, kuin riskinjakovälineen kattamia taustalla olevia lainoja on vielä perimättä. Riskinjakovälineen puitteissa sallittava enimmäislaina-aika on 20 vuotta. Näin ollen PF4EE-väline on toiminnassa enintään 20 vuotta toteutusajanjakson päättymisen jälkeen (2042).

Varojen jako on voimassa, kunnes viimeinen ohjelmaan kuuluvista toimista on toteutettu täysimääräisesti.

Rahoitusvälineen hallinnoinnista vastaa EIP. Ohjauskomitea arvioi säännöllisesti edistymistä rahoitusvälineen toteuttamisessa. Ohjauskomitean jäsenten nimittämisestä vastaavat yhdessä komission yksiköt, kuten PO CLIMA, PO ECFIN ja PO ENER, ja EIP. Komitea tukee EIP:n asettama sihteeristö.

Järjestelyä varten otetaan käyttöön valvonta- ja raportointimekanismi, ja tiedot jaetaan Life-komitean kanssa.

Rahoitusvälineiden valvonta on yhdenmukaista varainhoitoasetuksessa (140 artikla) ja delegoidussa asetuksessa (225 artikla) vahvistettujen vaatimusten ja vastaavasti EIP:n kanssa tehdyn rahoitusta ja hallintoa koskevan puitesopimuksen ja siitä seuranneen delegointisopimuksen tulkintojen kanssa.

EIP vastaisi rahoitusvälineeseen kuuluvien toimien toteuttamisen valvonnasta ja tulos- ja rahoituskertomusten laatimisesta sovittavan muodon, sisällön ja ajoituksen (alustavasti neljännesvuosittain) mukaisesti. Valvontaan kuuluisi säännöllisiä ja *ad-hoc*-kertomuksia, vierailukäyntejä ja tarkastuksia. Tässä yhteydessä käytettäisiin tulosindikaattoreita raportointiin rahoituslaitoksilta EIP:lle.

5.3.2.3 Hankkeiden valintamenettelyn tekniset menetelmät

Tuensaajiin kuuluu yksityishenkilöitä, asunnonomistajien yhdistyksiä, pk-yrityksiä ja suurempia yrityksiä ja/tai julkisia laitoksia/elimia, jotka toteuttavat energiatehokkuusinvestointeja kunkin jäsenvaltion kansallisen energiatehokkuuden toimintasuunnitelman mukaisesti.

Tuensaajille myönnettävien energiatehokkuuslainojen koko vaihtelee 40 000 eurosta (summaa voidaan pienentää asuntosektorin pienten investointien ottamiseksi mukaan) 5 miljoonaan euroon ja poikkeustapauksissa 15 miljoonaan euroon saakka.

Jäsenvaltiot voivat vaikuttaa hankkeiden varantoon ja siten epäsuorasti hankkeiden valintaan kansallisten energiatehokkuuden toimintasuunnitelmien painopisteillä. Tukea saavat ne luonnolliset ja/tai oikeushenkilöt, jotka

- toteuttavat energiatehokkuusinvestoinnin jäsenvaltion tukijärjestelmän yhteydessä ja/tai kansallisen energiatehokkuuden toimintasuunnitelman ja/tai energiatehokkuuteen liittyvien EU:n direktiivien painopisteiden mukaisesti,
- ottavat osallistuvan rahoitusvälittäjän myöntämän EIP:n lainan;
- täyttävät EIP:n ja rahoitusvälittäjien lainarahoitukseen liittyvät kelpoisuusehdot;
- ovat läpäisseet taloudellisen analyysin, joka sisältää hiilen ulkoiskustannukset, eli hankkeen nykyiset nettokustannukset sen koko toteutusaikana ovat pienemmät kuin säästetyn energian nykyinen nettoarvo.

6. EHDOTUSPYYNTÖJEN SUUNTAA-ANTAVAT AIKATAULUT (LIFE-ASETUKSEN 24 ARTIKLAN 2 KOHDAN e ALAKOHTA)

6.1 Avustusten suuntaa-antavat aikataulut

Hanketyypit:	Alaohjelma	2014	2015	2016	2017
Life-asetuksen 18 artiklan a, b, c ja h kohdassa tarkoitetut hankkeet	YMPÄRISTÖ	2. neljännes	2. neljännes	2. neljännes	2. neljännes
	ILMASTO	2. neljännes	2. neljännes	2. neljännes	2. neljännes
Integroidut hankkeet (Life-asetuksen 18 artiklan d kohta)	YMPÄRISTÖ	2. neljännes	2. neljännes	2. neljännes	2. neljännes
	ILMASTO		2. neljännes	2. neljännes	2. neljännes
Teknisen tuen hankkeet (Life-asetuksen 18 artiklan e kohta)	YMPÄRISTÖ	2. neljännes	2. neljännes	2. neljännes	2. neljännes
	ILMASTO		2. neljännes	2. neljännes	2. neljännes
Valmiuksien kehittämishankkeet (Life-asetuksen 18 artiklan f kohta)	YMPÄRISTÖ ja ILMASTO yhdessä	Vuoden 2014 2. neljänneksestä vuoden 2015 3. neljännekseen			
Valmisteluhankkeet (Life-asetuksen 18 artiklan g kohta)	YMPÄRISTÖ	2. neljännes	2. neljännes	2. neljännes	2. neljännes
	ILMASTO		2. neljännes	2. neljännes	2. neljännes
Toiminta-avustukset (Life-asetuksen 21 artikla)	YMPÄRISTÖ ja ILMASTO yhdessä	2. neljänneksellä yhteinen ehdotuspyyntö varainhoitovuoden 2015 toiminta-avustuksia varten	2. neljänneksellä kumppanuutta koskevat puitesopimukset ja toiminta-avustukset varainhoitovuodelle 2016	2. neljänneksellä toiminta-avustukset varainhoitovuodelle 2017	2. neljänneksellä toiminta-avustukset varainhoitovuodelle 2018

6.2 Rahoitusvälineiden suuntaa-antavat aikataulut

Rahoitusväline	Alaohjelma	2014	2015	2016	2017
NCFE	YMPÄRISTÖ	3. neljännes	2. neljännes	2. neljännes	2. neljännes
	ILMASTO	3. neljännes	2. neljännes	2. neljännes	2. neljännes
PF4EE	YMPÄRISTÖ				
	ILMASTO	2. neljännes	2. neljännes	2. neljännes	2. neljännes

7. LAADULLISET JA MÄÄRÄLLISET TULOKSET, INDIKAATTORIT JA TAVOITTEET JOKAISEN PAINOPISTEALUEEN JA HANKETYYPIN OSALTA (LIFE-ASETUKSEN 24 ARTIKLAN 2 KOHDAN c ALAKOHTA)

Tulosindikaattoreiden (Life-asetuksen 3 artiklan 3 kohta) ja kunkin painopistealueen **erityistavoitteiden** mukaisesti määritetään kunkin **painopistealueen ja hanketyypin** laadulliset ja määrälliset **tulokset, indikaattorit ja tavoitteet** (Life-asetuksen 24 artiklan 2 kohdan c alakohta) ⁽¹⁾.

Rajaamalla integroitujen hankkeiden soveltamisala EU:n lainsäädännön mukaisten erityisten strategioiden, suunnitelmien ja etenemissuunnitelmien täytäntöönpanoon luonnon, veden, jätteiden, ilman, ilmastomuutoksen hillitsemisen ja ilmastomuutokseen sopeutumisen aloilla voidaan rajoittaa näiden hankkeiden odotettujen tulosten ja niiden avulla saavutettavien tavoitteiden määrää.

Ympäristö-alaohjelmassa myös Life-asetuksen liitteen III mukaiset alakohtaiset painopisteet ja tämän monivuotisen työohjelman kohdassa 3 kuvaillut hankeaiheet lisäävät rahoitettavien hankkeiden keskittämistä. Tämä saa aikaan konkreettisemmän vaikutuksen ympäristön tilaan. Life-ohjelman vaikutuksen arvioinnin pohjalta on määritelty joitakin yleisiä tuloksia ja tavoitteita ottaen huomioon ohjelman katalysaattoritehtävän ja siten, siltä osin kuin se on yhteydessä kehittämiseen ja täytäntöönpanoon, menestyksekkäiden hankkeiden toistettavuuden merkityksen (Life-asetuksen 3 artiklan 3 kohdan b alakohta).

Tiettyyn painopistealueeseen kuuluvien menestyksekkäiden hankkeiden määrä ja laajuus riippuu kuitenkin lähinnä toimitettujen, valinta- ja myöntämisperusteet täyttävien tukikelpoisten hakemusten määrästä sekä sellaisista teknisistä ja sosioekonomisista tekijöistä, joihin komissio ei voi vaikuttaa.

Edellä sanottu huomioon ottaen ja sen vaikutuksen mittaamiseksi paremmin, joka Life-ohjelmalla on seitsemännen ympäristöä koskevan toimintaohjelman tavoitteiden saavuttamiseen (Life-asetuksen 3 artiklan 1 kohdan d alakohta) odotetut tulokset on mahdollisuuksien mukaan määritelty myös hanketasolla suunnitelluiksi tuloksiksi. Tukea saavien hankkeiden on määriteltävä lähtötaso hankkeensa alussa ja lopputulos suhteessa tavoitteisiin. Kunkin hankkeen ympäristöä ja ilmastoa koskevien tavoitteiden on pantava täytäntöön kyseeseen tulevissa unionin politiikoissa ja säädöksissä asetetut tavoitteet tai päästöraajat tai jopa mentävä niitä pidemmälle.

Life-ohjelma on katalysaattori, ja hankesisällön toistettavuus on siten keskeinen tekijä, joka takaa ohjelman vaikutavuuden ympäristöön ja ilmastoon liittyvien myönteisten tulosten aikaansaamisessa. Vaikka kaikissa hanke-ehdotuksissa tavoitteellaan toistettavuutta kyseisellä ympäristöön tai ilmastomuutokseen liittyvällä alalla, vain 80 prosentin pilotti- ja demonstrointihankkeista voidaan odottaa olevan toistettavissa. Tämä johtuu siitä riskistä, etteivät testattavat ja demonstroitavat tekniikat ja menetelmät saa aikaan odotettuja tuloksia. Lisäksi tällaisista teknisistä mahdolltomuuksista riippumatta taloudelliset ja hallinnolliset vaikeudet ovat mahdollisia, eikä siten voida odottaa, että kaikki hankkeet saadaan menestyksekkäästi päätökseen.

Merkille pantavaa on, että uuteen Life-ohjelmaan kuuluvista hankkeista vain harvat, jos yhtään, saadaan päätökseen vuoteen 2017 mennessä. Näin ollen asetettuja ympäristöön tai ilmastotoimiin liittyviä tavoitteita ei mitä todennäköisimmin ole vielä saavutettu tuolloin.

Siltä osin kuin tavoitteet koskevat meneillään olevia hankkeita, ne ovat siis ennemminkin välitavoitteita. Välitavoitteet tarkoittavat, että hankkeet on suunniteltu siten, että ne voivat saavuttaa tavoitteensa vuoteen 2020 mennessä. Niiden harvojen hankkeiden, jotka saadaan päätökseen vuoteen 2017 mennessä, pitäisi tietenkin saavuttaa tavoite, jota varten ne käynnistettiin.

Päällekkäisyyksien välttämiseksi jokaisen painopistealueen kohdalla ryhmitellään mahdollisuuksien mukaan yhteen Life-asetuksen 2 ja 18 artiklassa tarkoitetut hanketyypit, joiden on tarkoitus pyrkiä painopistealueen tavoitteisiin. Painopistealueista riippumattomat hanketyypit, kuten valmiuksien kehittämishankkeet, luetellaan erikseen.

Indikaattorit sisältyvät tulosten ja tavoitteiden kuvauksiin, eikä niitä siksi mainita erikseen alla olevissa taulukoissa.

⁽¹⁾ Katso myös ohjelmasta laadittu selvitys esityksessä talousarvioksi 2014, COM(2013) 450, s. 181 ja seuraavat sivut. *Huom.* Komissio määrittä ohjelmasta laaditun selvityksen sisältämät indikaattorit ja tavoitteet vuonna 2011 tekemänsä ehdotuksen pohjalta. Lainsäädäntömenettelyn aikana tehtiin useita muutoksia: valmiuksien kehittämisen ja teknisen tuen hankkeet otettiin mukaan, kokonaistalousarviota pienennettiin 15 prosenttia ja luontoa ja luonnon monimuotoisuutta koskeva summa nostettiin 55 prosenttiin hankkeisiin osoitetuista määrärahoista (tämä pienensi ympäristölle ja resurssitehokkuudelle varattua summaa), yhteisrahoitusosuus nostettiin vähintään 60 prosenttiin kaikkien hankkeiden osalta kaudella 2014–2020, alakohtaisia painopisteitä otettiin käyttöön, ja integroitujen hankkeiden osuus pienennettiin 30 prosenttiin toiminta-avustuksiin osoitetuista määrärahoista. Tuloksia ja tavoitteita mukautettiin näin ollen vastaavasti.

7.1 Ympäristö-alaohjelma

Ympäristö-alaohjelman kohdalla otetaan huomioon Life-asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa määritetyt yleiset tavoitteet, 10, 11 ja 12 artiklassa kullekin painopistealueelle asetetut erityistavoitteet sekä 3 artiklan 3 kohdassa vahvistetut tulosindikaattorit.

Ympäristö ja resurssitehokkuus			
Life-asetuksen 18 artiklan a ja b kohdan mukaiset hankkeet			
Alakohtaiset painopisteet	Määrälliset tulokset ⁽¹⁾	Laadulliset tulokset	Tavoitteet/Välitavoitteet 2017
VESI (meriympäristö mukaan luettuna)	Meneillään olevien tai päätökseen saatujen, huonossa ekologisessa tilassa olevia sisävesiä/vaihtumisaalueita/rannikkovesiä koskevien hankkeiden määrä	Toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien ja hanketasolla hyvää ekologista tilaa kohti edistyvien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden prosenttiosuus	80 %
	Huonossa ekologisessa tilassa olevien vesistöjen, joihin kohdistuu meneillään olevia tai päätökseen saatuja hankkeita, määrä	Ekologisen tilan parantamiseksi käynnistettyjä, toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden kattamat sisävedet/vaihtumisaalueet/rannikkovedet	100 ⁽²⁾
JÄTE	EU:n lainsäädännön jätteitä koskevien tavoitteiden saavuttamiseen ja jätehierarkian (asianmukaisen jätehuollon) täytäntöönpanoon tähtäävien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden määrä	Toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien ja asianmukaista jätehuoltoa kohti edistyvien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden prosenttiosuus	80 %
	Muiden sellaisten kuntien tai alueiden määrä kaikkialla unionissa, joissa jätehuolto on riittämätöntä ja joihin kohdistuu meneillään olevia tai päätökseen saatuja hankkeita	Asianmukaisen jätehuollon saavuttamiseksi käynnistettyjen, toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden kattamat kunnat tai alueet	20
RESURSSITEHOKKUUS (maaperä, metsät sekä vihreä talous ja kierrätystalous mukaan luettuina)	Resurssitehokkuuden alaa (maaperä ja metsät pois luettuina) koskevan unionin politiikan ja lainsäädännön tavoitteita täytäntöön panevien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden määrä	Toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien ja vihreän kierrätystalouden elementtien täytäntöönpanoa kohti edistyvien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden prosenttiosuus	80 %

Ympäristö ja resurssitehokkuus

Life-asetuksen 18 artiklan a ja b kohdan mukaiset hankkeet

Alakohtaiset painopisteet	Määrälliset tulokset (¹)	Laadulliset tulokset	Tavoitteet/Välitavoitteet 2017
	Muiden sellaisten yritysten määrä kaikkialla Euroopassa, joihin kohdistuu meneillään olevia tai päätökseen saatuja hankkeita	Vihreän kierrätystalouden täytäntöön panemiseksi käynnistettyjen, toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden kattamat muut yritykset	10
	Unionin politiikan tavoitteita maaperän suojelun alalla täytäntöön panevien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden määrä	Toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien ja maaperän toimintojen ylläpitämistä tai parantamista kohti edistyvien, käynnistettyjen hankkeiden prosenttiosuus	80 %
	Niiden maasehtaanien määrä kaikkialla Euroopassa, joihin kohdistuu meneillään olevia tai päätökseen saatuja hankkeita	Maaperän toimintojen ylläpitämiseksi ja parantamiseksi käynnistettyjen, toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden kattama maa	2 000
	EU:n metsästrategian täytäntöönpanoa edistävien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden määrä	Toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien ja EU:n metsästrategian täytäntöönpanoa kohti edistyvien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden prosenttiosuus	80 %
		Tietojen hankkimiseksi Euroopan metsätietokeskukselle toteutettavia, toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden prosenttiosuus	80 %
YMPÄRISTÖ ja TERVEYS (kemikaalit ja melu mukaan luettuina)	Kemikaaleja koskevaa unionin politiikkaa täytäntöön panevien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden määrä, mukaan luettuina hankkeet, jotka edistävät aineiden korvaamista ja altistumisen minimointia	Toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien ja unionin asiaan liittyvän kemikaalitavoitteen saavuttamista tai ylittämistä hanketasolla kohti edistyvien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden prosenttiosuus	80 %

Ympäristö ja resurssitehokkuus			
Life-asetuksen 18 artiklan a ja b kohdan mukaiset hankkeet			
Alakohtaiset painopisteet	Määrälliset tulokset ⁽¹⁾	Laadulliset tulokset	Tavoitteet/Välitavoitteet 2017
	Kemikaalien vähentämiseen tähtäävien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden kohteina kaikkialla unionissa olevien henkilöiden määrä	Kemikaalien terveyteen ja ympäristöön kohdistuvien haittavaikutusten, mukaan luettuina arviot pitkäaikaisvaikutuksista, vähentämiseksi käynnistettyjä, toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden kattamat henkilöt	50 000
	Melun vähentämiseen tähtäävien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden määrä	Toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien ja unionin asiaan liittyvän melun vähentämistä koskevan tavoitteen saavuttamista tai ylittämistä hanketasolla kohti edistyneiden, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden prosenttiosuus	80 %
		Melun vähentämiseen tähtääviä ja melulle altistumisen vähentämistä vähintään 3 dB kohti edistyviä, toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden prosenttiosuus	80 %
	Niiden henkilöiden määrä kaikkialla Euroopassa, jotka ovat meneillään olevien tai päätökseen saatujen meluhankkeiden kohteina	Melutason laskemiseksi vähintään 3 dB käynnistettyjä, toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevista meneillään olevista tai päätökseen saaduista hankkeista hyötyvät henkilöt	10 000
ILMAN laatu ja päästöt (kaupunkiympäristö mukaan luettuna)	Ilmanlaatua koskevan EU:n lainsäädännön tavoitteiden saavuttamista ja ilmanlaadun hallinnan täytäntöönpanoa edistävien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden määrä	Toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien ja unionin asiaan liittyvän ilmanlaatua koskevan tavoitteen saavuttamista tai ylittämistä hanketasolla kohti edistyneiden, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden prosenttiosuus: — ilmanlaatuviolyhykkeillä, joilla epäpuhtauksien määrä ylittää lainsäädännössä vahvistetut tavoitearajat: hankkeissa pyritään saavuttamaan/ylittämään nämä tavoitteet hanketasolla	80 %

Ympäristö ja resurssitehokkuus**Life-asetuksen 18 artiklan a ja b kohdan mukaiset hankkeet**

Alakohtaiset painopisteet	Määrälliset tulokset ⁽¹⁾	Laadulliset tulokset	Tavoitteet/Välitavoitteet 2017
		— siellä, missä kehitetään ja pannaan täytäntöön ilmanlaatu politiikkoja: hankkeissa pyritään kehittämään uusia toimenpiteitä, menetelmiä tai tekniikoita, jotka voivat toimia malleina unionin politiikkaa kehitettäessä.	
	Niiden henkilöiden määrä, jotka ovat meneillään olevien tai päätökseen saatujen ilmanlaatuhankkeiden kohteina	Asiaan liittyvän, ilmanlaatua koskevan unionin tavoitteen saavuttamista tai ylittämistä kohti edistyviä, toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden kattamat henkilöt	1 miljoona

⁽¹⁾ Ylhäältä alaspäin etenevästä lähestymistavasta, Life-ohjelmassa käsiteltyjen ympäristöön ja ilmastomuutokseen liittyvien haasteiden moninaisuudesta ja niiden käsittelyyn käytettävissä olevien määrärahojen rajallisuudesta johtuen ja alakohtaisten painopisteiden ja hankeaiheiden käyttöön otosta huolimatta hankkeiden toteutuminen tietyillä aloilla on epävarmaa. Näin ollen määrällisiä tavoitteita ei useimpien ohjelman kattamien painopistealueiden ja tavoitteiden kohdalla voida määrittää etukäteen. Poikkeuksena ovat luontoa koskevat alakohtaiset painopisteet.

⁽²⁾ Odotettavissa on, että vuosina 2015–2017 ekologinen tila paranee 6900 vesistön kohdalla kaikkialla unionissa; 1,4 prosentin (100 kpl) kohdalla tämä johtuu Life-tukitoimista.

Luonto ja luonnon monimuotoisuus**Life-asetuksen 18 artiklan a, b ja c kohdan mukaiset hankkeet**

Alakohtaiset painopisteet	Määrälliset tulokset	Laadulliset tulokset	Tavoitteet/Välitavoitteet 2017
LUONTO	Luontotyyppejä tai lajeja, joiden suojelun taso on epäsuotuisa / ei turvallinen, koskevien meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden määrä	Luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annetussa neuvoston direktiivissä 92/43/ETY ja luonnonvaraisten lintujen suojelusta annetussa direktiivissä 2009/147/EY tarkoitetun suojelun tason parantamiseksi käynnistettyjen, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden prosenttiosuus	100 %
	Sellaisten luontotyyppien määrä, joiden suojelun taso on epäsuotuisa / ei turvallinen ja jotka ovat meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden kohteina	Hankkeiden kohteina olevien luontotyyppien tai lajien tai Natura 2000 -alueiden, jotka edistyvät kohti suojelun tason parantamista, prosenttiosuus	10 % hankkeiden kohteina olevista luontotyypeistä

Luonto ja luonnon monimuotoisuus			
Life-asetuksen 18 artiklan a, b ja c kohdan mukaiset hankkeet			
Alakohtaiset painopisteet	Määrälliset tulokset	Laadulliset tulokset	Tavoitteet/Välitavoitteet 2017
	Sellaisten lajien määrä, joiden suojelun taso on epäsuotuisa / ei turvallinen ja jotka ovat meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden kohteina		10 % hankkeiden kohteina olevista lajeista
	Meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden kohteina olevien Natura 2000 -alueiden / Natura 2000 -alueiden hehtaarien määrä		10 % hankkeiden kohteina olevista Natura 2000 -alueista / Natura 2000 -alueiden hehtaareista
LUONNON MONIMUOTOISUUS	Luonnon monimuotoisuutta vuoteen 2020 koskevan strategian tavoitteiden 2, 3, 4 ja 5 täytäntöönpanoon tähtäävien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden määrä	Toistettavia tai siirrettäviä toimia kohteena olevien ekosysteemien parantamiseksi tai ennallistamiseksi täytäntöön panevien meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden prosenttiosuus	80 %
	Niiden ekosysteemityyppien määrä ja ekosysteemipintojen hehtaarit, jotka ovat meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden kohteina	Toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien ja parantamista tai ennallistamista kohti edistyvien meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden kohteina olevien ekosysteemien tai pintojen prosenttiosuus	10 % kohteena olevista ekosysteemityypeistä 10 % kohteena olevista ekosysteemipinnoista
Integroidut hankkeet – Life-asetuksen 18 artiklan d kohdan mukaan			
Alakohtaiset painopisteet	Määrälliset tulokset	Laadulliset tulokset	Tavoitteet/Välitavoitteet 2017
VESI (meriympäristö mukaan luettuna)	Meneillään olevien tai päätökseen saatujen, veteen liittyvien integroitujen hankkeiden kohteina olevien vesipiirien määrä kaikilla unionissa	Veteen liittyvien integroitujen hankkeiden kattamien vesipiirien prosenttiosuus	3 %
	Vesipiirien hoitosuunnitelmien täytäntöönpanoon tähtäävien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen integroitujen hankkeiden määrä	Lainsäädännön mukaisten ja tehokkaiden vesipiirien hoitosuunnitelmien täytäntöön panemiseksi vesipuidedirektiivin mukaisesti kohteena olevissa vesipiireissä käynnistettyjen integroitujen hankkeiden prosenttiosuus	100 %

Integroidut hankkeet – Life-asetuksen 18 artiklan d kohdan mukaan

Alakohtaiset painopisteet	Määrälliset tulokset	Laadulliset tulokset	Tavoitteet/Välitavoitteet 2017
	Vesipiirien hoitosuunnitelmien täytäntöönpanoon tähtäävien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen integroitujen hankkeiden määrä	Niiden integroitujen hankkeiden prosenttiosuus, joissa hankkeiden hyödyntämä täydentävä rahoitus on suurempi kuin näiden integroitujen hankkeiden talousarvioiden kokonaisarvo	100 %
JÄTE	Jätteisiin liittyvien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen integroitujen hankkeiden kattamien alueiden määrä kaikkialla unionissa	Jätteisiin liittyvien integroitujen hankkeiden kattamien alueiden prosenttiosuus	2 %
	Jätehuoltosuunnitelmien ja/tai jätteiden syntymisen ehkäisemistä koskevien ohjelmien täytäntöönpanoon tähtäävien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen integroitujen hankkeiden määrä	Lainsäädännön mukaisten ja tehokkaiden jätehuoltosuunnitelmien ja/tai jätteiden syntymisen ehkäisemistä koskevien ohjelmien tarjoamiseksi kohdealueella jätepuitedirektiivin (2008/98/EY) 28 ja 29 artiklan mukaisesti käynnistettyjen integroitujen hankkeiden prosenttiosuus	100 %
	Jätehuoltosuunnitelmien ja/tai jätteiden syntymisen ehkäisemistä koskevien ohjelmien täytäntöönpanoon tähtäävien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen integroitujen hankkeiden määrä	Niiden integroitujen hankkeiden prosenttiosuus, joissa hankkeiden hyödyntämä täydentävä rahoitus on suurempi kuin näiden integroitujen hankkeiden talousarvioiden kokonaisarvo	100 %
ILMAN laatu ja päästöt (kaupunkiympäristö mukaan luettuna)	Ilmaan liittyvien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen integroitujen hankkeiden kattamilla alueilla kaikkialla unionissa asuvien ihmisten määrä	Ilmanlaatua koskevien integroitujen hankkeiden kattamilla alueilla asuvien ihmisten prosenttiosuus unionin koko väestöstä	3 %
	Ilmanlaatusuunnitelmien ja -ohjelmien täytäntöönpanoon tähtäävien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen integroitujen hankkeiden määrä	Lainsäädännön mukaisten ja tehokkaiden ilmanlaatusuunnitelmien ja -ohjelmien täytäntöön panemiseksi kohdealueilla ilmanlaadusta ja sen parantamisesta annetun direktiivin (2008/50/EY) 23 artiklan mukaisesti käynnistettyjen integroitujen hankkeiden prosenttiosuus	100 %
	Ilmanlaatusuunnitelmien ja -ohjelmien täytäntöönpanoon tähtäävien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen integroitujen hankkeiden määrä	Niiden integroitujen hankkeiden prosenttiosuus, joissa hankkeiden hyödyntämä täydentävä rahoitus on suurempi kuin näiden integroitujen hankkeiden talousarvioiden kokonaisarvo	100 %
LUONTO	Luontoa koskevien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen integroitujen hankkeiden kohteina olevien Natura 2000 -alueiden määrä	Luontoa koskevien integroitujen hankkeiden kattamien Natura 2000 -alueiden prosenttiosuus	4 %

Integroidut hankkeet – Life-asetuksen 18 artiklan d kohdan mukaan

Alakohtaiset painopisteet	Määrälliset tulokset	Laadulliset tulokset	Tavoitteet/Välitavoitteet 2017
	Hankkeiden toteutusjärjestyksen sisältävien toimintasuunnitelmien täytäntöönpanoon tähtäävien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen integroitujen hankkeiden määrä	Hankkeiden toteutusjärjestyksen sisältävien toimintasuunnitelmien, joiden tarkoitus on Natura 2000 -alueiden asianmukaisen hallinnan varmistaminen, täytäntöön panemiseksi käynnistettyjen integroitujen hankkeiden prosenttiosuus	100 %
	Hankkeiden toteutusjärjestyksen sisältävien toimintasuunnitelmien täytäntöönpanoon tähtäävien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen integroitujen hankkeiden määrä	Niiden integroitujen hankkeiden prosenttiosuus, joissa hankkeiden hyödyntämä täydentävä rahoitus on suurempi kuin näiden integroitujen hankkeiden talousarvioiden kokonaisarvo	100 %

Tiedotus ja hallinto**Life-asetuksen 18 artiklan h kohdan mukaiset hankkeet**

Alakohtaiset painopisteet	Määrälliset tulokset	Laadulliset tulokset	Tavoitteet/Välitavoitteet 2017
TIEDOTTAMINEN JA TIETOISUUS	Kansalaisten, yritysten, paikallisviranomaisien, rekisteröityjen kansalaisjärjestöjen ja muiden kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden (sidosryhmien ja kansalaisten) tietoisuuden lisäämiseen tähtäävien, meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden määrä	Enemmän kuin kaksi hankealueen ulkopuolista muuta aluetta ja enemmän kuin yhden kielen kattamista kohti edistyvien, toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden prosenttiosuus	80 %
	Meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden kohteina olevien sidosryhmien ja kansalaisten, jotka eivät ole tietoisia niistä ympäristötavoitteista, joita koskevaa tietoisuutta on tarkoitus lisätä, määrä	Niiden toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien tietoisuuden lisäämishankkeiden kohteina olevien sidosryhmien ja kansalaisten prosenttiosuuden kasvu, jotka tulevat tietoisiksi ympäristöpolitiikan tavoitteista, joihin näissä hankkeissa pyritään, mitattuna Life-hankkeiden tai muiden tahojen etukäteen ja jälkikäteen tekemillä kyselyillä	25 %
	Niiden sidosryhmien ja kansalaisten määrä, jotka ovat meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden kohteina	Sidosryhmien ja kansalaisten aktiivinen osallistuminen toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien hankkeiden tarjoamiin tietoisuuden lisäämist toimiin (esimerkiksi osallistuminen kyselyihin, vapaaehtoistyö, opastetuille kierroksille osallistuminen, tiedon lataaminen internetistä, kysymysten esittäminen)	> 500 000

Tiedotus ja hallinto**Life-asetuksen 18 artiklan h kohdan mukaiset hankkeet**

Alakohtaiset painopisteet	Määrälliset tulokset	Laadulliset tulokset	Tavoitteet/Välitavoitteet 2017
VALVONTA	EU:n ympäristölainsäädännön noudattamisen ja valvonnan parantamiseen tähtäävien hankkeiden määrä	Noudattamisen tai valvonnan parantumista kohti edistyviä, toistettavia tai siirrettäviä toimia täytäntöön panevien meneillään olevien tai päätökseen saatujen hankkeiden prosenttiosuus	10 %
Kansalaisjärjestöt	EU:n ympäristöpolitiikkaa koskevissa kuulemisissa toiminta-avustuksia saavien kansalaisjärjestöjen toimien määrä	EU:n politiikkaa tukevien toimien prosenttiosuuden kasvu	12 %

Muut hankkeet**Life-asetuksen 18 artiklan e ja f kohdan mukaiset hankkeet**

	Määrälliset tulokset	Laadulliset tulokset	Tavoitteet/Välitavoitteet 2017
Teknisen tuen hankkeet	Meneillään olevien tai päätökseen saatujen teknisen tuen hankkeiden määrä	Integroituja hankkeita valmistelevat meneillään olevat tai päätökseen saadut teknisen tuen hankkeet	10 luontoa koskevia integroituja hankkeita valmistelevaa, 5 jätettä, vettä tai ilmaa koskevia integroituja hankkeita valmistelevaa
	Meneillään olevien tai päätökseen saatujen teknisten hankkeiden määrä	EU:n Life-ohjelman integroitujen hankkeiden laadun parantumiseen johtavien meneillään olevien tai päätökseen saatujen teknisen tuen hankkeiden prosenttiosuus	90 %
Valmiuksien kehittämishankkeet	Valmiuksien kehittämiseksi omistettujen hankkeiden määrä	Meneillään olevien tai päätökseen saatujen toteutumisasteen parantamista kyseisissä jäsenvaltioissa kohti edistyneiden valmiuksien kehittämishankkeiden prosenttiosuus	90 %
	Sellaisista jäsenvaltioista tulevien menestyksekkäiden toiminta-avustushakemusten määrä, joissa on meneillään valmiuksien kehittämishankkeita	Sellaisista jäsenvaltioista tulevien menestyksekkäiden hakemusten suhteellisen osuuden kasvu verrattuna toteutumisasteeseen vuosina 2010–2012, joissa on meneillään olevia tai päätökseen saatuja valmiuksien kehittämishankkeita (prosentteina)	5 %

7.2 Ilmastotoimet-alaohjelma

Seurausten lieventäminen			
	Määrälliset tulokset	Laadulliset tulokset	Tavoitteet/Välitavoitteet 2017
Integroidut hankkeet	Hankkeiden määrä Täytäntöön pantujen ilmastonmuutoksen hillitsemisstrategioiden tai -toimintasuunnitelmien määrä ja alueellinen kattavuus ja niiden avulla saavutettujen kansalaisten määrä Muista unionin rahoituslähteistä tai muista rahoituslähteistä rahoitettujen täydentävien hankkeiden määrä ja koko	Integroidun hankkeen tuella tai integroidun hankkeen tuloksia toistaen integroituja toimintatapoja soveltavien jäsenvaltioiden/alueiden määrän kasvu Täydentävien toimenpiteiden määrän kasvu muista unionin rahoituslähteistä rahoitetuissa integroiduissa hankkeissa Life-ohjelman esimerkkejä noudattaen kehitetyillä ja käyttöön otetuilla uusilla tekniikoilla, järjestelmillä, välineillä ja/tai muilla parhaisiin käytäntöihin perustuvilla lähestymistavoilla aikaan saatu hiilidioksidipäästöjen vähennys tonneina	Seitsemän jäsenvaltiota soveltaa integroituja toimintatapoja integroidun hankkeen tuella tai integroidun hankkeen tuloksia toistaen. Integroitujen hankkeiden hyödyntämä täydentävä rahoitus on suurempi kuin näiden integroitujen hankkeiden talousarvioiden kokonaisarvo.
Teknisen tuen hankkeet	Hankkeiden määrä Life-ohjelman integroituun hankkeeseen johtavien teknisen tuen hankkeiden prosenttiosuus	Tekniseen tukeen liittyvien integroitujen hankkeiden määrän kasvu ja laadun parantuminen	100 % hankkeista on johtanut Life-ohjelman integroituun hankkeeseen.
Valmiuksien kehittämishankkeet	Hankkeiden määrä	Valmiuksien kehittämisen osalta tukikelpoisista jäsenvaltioista tulevien menestyksekkäiden hakemusten suhteellisen osuuden kasvu	Seitsemällä jäsenvaltiolla on vähintään yksi Life-ohjelman Ilmastotoimet-alaohjelmasta rahoitettu hillitsemishanke.
Muut hankkeet	Hankkeiden määrä Niiden rahoitettujen hankkeiden määrä, jotka edistävät innovatiivisia teknologioita, järjestelmiä ja välineitä ja/tai muita parhaisiin käytäntöihin perustuvia ratkaisuja kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi	Innovatiiviset tekniikat, järjestelmät ja välineet ja/tai muut parhaisiin käytäntöihin perustuvat ratkaisut kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi lisääntyvät Yksityisen ja julkisen sektorin järjestelmällisesti käyttämien tai parantamien lähestymistapojen prosenttiosuuden kasvu Life-ohjelmassa kehitetyistä ajantasaistetuista tai uusista lähestymistavoista Life-ohjelman esimerkkejä noudattaen kehitetyillä ja käyttöön otetuilla uusilla tekniikoilla, järjestelmillä, välineillä ja/tai muilla parhaisiin käytäntöihin perustuvilla lähestymistavoilla aikaan saatu hiilidioksidipäästöjen vähennys tonneina	80 prosentissa kaikista käynnistetyistä hankkeista otettiin käyttöön kestäviä innovatiivisia tekniikoita, järjestelmiä ja välineitä ja/tai muita parhaisiin käytäntöihin perustuvia ratkaisuja kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi.

Sopeutuminen			
	Määrälliset tulokset	Laadulliset tulokset	Tavoitteet/Välitavoitteet 2017
Integroidut hankkeet	Hankkeiden määrä Sopeutusstrategioiden tai -toimintasuunnitelmien tai Life-ohjelmassa täytäntöön pantujen muiden, maantieteellisesti laaja-alaisten sopeutussuunnitelmien määrä ja alueellinen kattavuus ja niiden avulla saavutettujen kansalaisten määrä Alueiden välisten tai rajat ylittävien sopeutushankkeiden määrä Muista unionin rahoituslähteistä tai muista rahoituslähteistä rahoitettujen täydentävien hankkeiden määrä ja koko	Life-ohjelmasta ja muista täydentävistä hankkeista rahoitettujen toimien myönteinen vaikutus ilmastonmuutoksen sietokykyyn tietyllä alueella ja talouden sektoreilla Integroidun hankkeen tuella tai integroidun hankkeen tuloksia toistaen integroituja toimintatapoja soveltavien jäsenvaltioiden/alueiden määrän kasvu Muista unionin rahoituslähteistä rahoitettujen täydentävien toimenpiteiden määrän kasvu Life-hankkeiden myönteinen vaikutus EU:n sopeutusstrategiassa määritettyjen erityisen herkkien alueiden ilmastonmuutoksen sietokykyyn	Seitsemän jäsenvaltiota soveltaa integroituja toimintatapoja integroidun hankkeen tuella tai integroidun hankkeen tuloksia toistaen. Integroitujen hankkeiden hyödyntämä täydentävä rahoitus on suurempi kuin näiden integroitujen hankkeiden talousarvioiden kokonaisarvo.
Teknisen tuen hankkeet	Hankkeiden määrä Life-ohjelman integroituihin hankkeeseen johtavien teknisen tuen hankkeiden prosenttiosuus	Tekniseen tukeen liittyvien integroitujen hankkeiden määrän kasvu ja laadun parantuminen	100 % hankkeista on johtanut Life-ohjelman integroituihin hankkeeseen.
Valmiuksien kehittämishankkeet	Hankkeiden määrä	Valmiuksien kehittämisen osalta tukikelpoisista jäsenvaltioista tulevien menestyksikkäiden hakemusten suhteellisen osuuden kasvu	Seitsemällä jäsenvaltiolla on vähintään yksi Life-ohjelmasta rahoitettu sopeutushanke.
Muut hankkeet	Hankkeiden määrä Niiden rahoitettujen hankkeiden määrä, jotka edistävät innovatiivisia teknologioita, järjestelmiä ja välineitä ja/tai muita parhaisiin käytäntöihin perustuvia ratkaisuja ilmastonmuutoksen sietokyvyn parantamiseksi Life-ohjelmassa kehitettyjen herkkyyssarvioiden, ilmastonmuutokseen sopeutumista koskevien strategioiden tai toimintasuunnitelmien määrä Alueiden välisten tai rajat ylittävien sopeutushankkeiden määrä	Life-ohjelman esimerkkejä noudattaen kehitetyillä ja käyttöön otetuilla uusilla esitellyillä teknologioilla, järjestelmillä, välineillä ja/tai muilla parhaisiin käytäntöihin perustuvilla lähestymistavoilla saavutettu, ohjelman ansioksi katsottava sektoreittain jaoteltu ilmastonmuutoksen sietokyvyn paraneminen Life-hankkeiden myönteinen vaikutus EU:n sopeutusstrategiassa Life-rahoitusta saaviksi määritettyjen erityisen herkkien alueiden ilmastonmuutoksen sietokykyyn	80 prosentissa käynnistetyistä hankkeista otettiin käyttöön innovatiivisia teknologioita, järjestelmiä ja välineitä ja/tai parhaisiin käytäntöihin perustuvia ratkaisuja ilmastonmuutoksen sietokyvyn parantamiseksi.

Hallinto			
	Määrälliset tulokset	Laadulliset tulokset	Tavoitteet/Välitavoitteet 2017
Tiedotushankkeet, tietoisuuden lisäämiseen tähtäävät hankkeet ja tiedonlevityshankkeet	Hankkeiden määrä Saavutettujen kansalaisten, yritysten, paikallisviranomaisten, rekisteröityjen kansalaisjärjestöjen ja muiden kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden määrä Maantieteellinen laajuus ja kohdealue	Tietoisuuden lisääntyminen ihmisen toiminnan aiheuttamasta ilmastonmuutoksesta ja ratkaisuksista, Eurobarometri-kyselyillä mitattuna Ilmastopolitiikkaan ja -lainsäädäntöön liittyviin sidosryhmien kuulemisiin tai poliittisiin keskusteluihin osallistumisen lisääntyminen	25 prosentin kasvu sidosryhmien ja kansalaisten osallistumisessa tietoisuuden lisäämistoiimiin Life-hankkeiden kohteina olevien kansalaisten, jotka pitävät ihmisen toiminnan aiheuttamaa ilmastonmuutosta erittäin vakavana ongelmana, osuuden 10 prosentin kasvu
Parhaita käytäntöjä koskevat hankkeet ja muut hankkeet	Hankkeiden määrä Life-ohjelman esimerkkejä noudattaen kehitettyjen ja testattujen indikaattoreiden tai välineiden käytön seurauksena syntyneiden ja ohjelman ansioksi luettavien, vakiintuneiden käytäntöjen määrä Hankkeiden tuloksiin perustuvien poliittisten lähestymistapojen tai lainsäädäntöehdotusten määrä	Kotitalouksien, yritysten tai viranomaisten käyttöön otamien tai kansallisiin/alueellisiin ohjelmiin tai toimitasuunnitelmiin sisällytettyjen parhaiden käytäntöjen lisääntyminen Life-ohjelman toimenpiteistä johtuva EU:n lainsäädännön rikkomistapausten määrän väheneminen	25 % hankekäytännöistä tai toimintatavoista sisällytetään kansallisiin/alueellisiin ohjelmiin tai toimitasuunnitelmiin. 80 % ilmastohallintoa koskevista Life-hankkeista on parantanut ilmastohallintoa.

Rahoitusvälineiden erityiset tulokset, indikaattorit ja tavoitteet:

Kaikille rahoitusvälineille yhteiset indikaattorit

Rahoitusvälineen tuloksista, indikaattoreista ja tavoitteista sovitaan toteuttavan tahon kanssa. Niiden on katettava vähintään seuraavat:

- rahoitusvälittäjien kanssa tehtävien sopimusten (lainojen, takauksien jne.) määrä (n),
- rahoitusvälineistä tarjottavan rahoituksen määrä (miljoonaa euroa),
- rahoitusvälineiden lisäämän yksityisen rahoituksen määrä (miljoonaa euroa),
- varojen lopullisten saajien määrä (n),
- niiden jäsenvaltioiden lukumäärä, joissa hankkeita rahoitettiin rahoitusvälineillä (n).

Luonnonpääoman rahoitusjärjestelyn (NCFF) erityiset indikaattorit

- välittäjinä toimivien rahoituslaitosten rahoitusvälineestä rahoitettujen hankkeiden tuloksena tarjoama rahoitus (miljoonaa euroa),
- Natura 2000 -alueille rahoitettujen hankkeiden tuloksena tarjottu rahoitus (miljoonaa euroa),
- vaikutukset alueiden ja talouden sektorien ilmastonmuutoksen sietokykyyn (altistuminen ilmastonmuutokselle ja herkkyys sen vaikutuksille), erityisesti EU:n sopeutumisstrategiassa Life-rahoituksen painopisteeksi määritetyillä herkkillä alueilla, rahoitettujen hankkeiden tuloksena;
- vaikutukset ekosysteemin tilaan rahoitettujen hankkeiden tuloksena;
- työpaikkojen luominen: rahoitettujen hankkeiden tuloksena luotujen työpaikkojen määrä (kokoaikatyötä vastaavien työpaikkojen määrä).

Energiatohokkuuden yksityinen rahoitus -välineen (PF4EE) erityiset indikaattorit

- PF4EE-lainojen tuloksena lisääntynyt yksityinen rahoitus (miljoonina euroina),
- PF4EE-lainojen tuloksena syntyneet energiasäästöt (GWh),
- hiilidioksidipäästöjen vähentyminen (hiilidioksiditonneina) PF4EE-lainojen tuloksena,
- työpaikkojen luominen: PF4EE-lainojen tuloksena luotujen työpaikkojen määrä (kokoaikatyötä vastaavien työpaikkojen määrä).

NCFF-välinettä koskevat odotetut tulokset

Alustavan pilottivaiheen aikana NCFF:n odotetaan toteuttavan 9–12 toimea (epäsuorat toimet mukaan luettuna), tai 3–4 toimea vuodessa. Yksittäiset investoinnit jäisivät alle 10–15 miljoonan euron.

Välineen arvo voisi kasvattaa Life-ohjelman tulokset arviolta 2,2–3,2-kertaisiksi. Kun otetaan huomioon, että varojen lopullisten saajien mahdollinen osallistuminen hankekustannuksiin voisi olla 25 prosentin luokkaa, kokonaisinvestoinnit voisivat kasvattaa Life-ohjelman tulokset 2,8–4,2-kertaisiksi. Kokonaisinvestoinnit luonnonpääoman hoitoon liittyviin hankkeisiin pelkästään pilottivaiheessa voisivat olla jopa 420 miljoonaa euroa.

Seuraavan operatiivisen vaiheen aikana odotettu vipuvaikutus voisi nousta jopa 6-kertaiseksi, etenkin jos muut sijoittajat liittyvät välineeseen ja jos välittäjien ja rahastojen kautta tehdään lisää investointeja.

PF4EE-välinettä koskevat odotetut tulokset

PF4EE-välineen yhteydessä voitaisiin allekirjoittaa 6–10 rahoitussopimusta (EIP:n lainoista energiatohokkuutta ja riskinjakovälinettä / asiantuntijoiden käyttöön liittyvää tukivälinettä varten) rahoitusvälittäjien kanssa kaudella 2014–2017. Rahoitussopimus voi kattaa rahoitusvälineen toteuttamisen useammassa kuin yhdessä jäsenvaltiossa, ja rahoitusvälittäjä voi allekirjoittaa useamman kuin yhden rahoitussopimuksen.

Kun oletetaan, että keskimääräinen investointikustannus on 300 000 euroa, odotettavissa on, että ohjelman keston aikana (2014–2017) noin 1 800 hanketta ja varojen lopullista saajaa saa yhteensä noin 430 miljoonan euron arvosta lainarahoitusta. Kokonaisinvestoinnit energiatehokkuuteen tällä ajanjaksolla voisivat olla noin 540 miljoonaa euroa.

Lainasalkun arvo voisi kasvattaa Life-ohjelman tulokset arviolta 6-kertaisiksi. Kun otetaan huomioon, että varojen lopullisten saajien mahdollinen osallistuminen hankekustannuksiin voisi olla 25 prosentin luokkaa, kokonaisinvestoinnit voisivat kasvattaa Life-ohjelman tulokset jopa 8-kertaisiksi.
